

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์ การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการจัดทำ
แบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เรื่อง	โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา		
ฉบับที่	2/2569		
จัดพิมพ์ครั้งที่	1/2569		
จำนวนหน้า	100 หน้า		
จำนวนพิมพ์	50 เล่ม		
จัดทำโดย	สำนักงานประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร 0 2242 5900 ต่อ 4101		
ที่ปรึกษา	นายฐาภกร จุลินทร นางสาวปิยวรรณ เงินคล้าย	ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณของรัฐสภา ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ 1	
ผู้จัดทำ	นางสาววัชรภรณ์ หวังพงษ์	นักวิเคราะห์งบประมาณปฏิบัติการ	
กลั่นกรองโดย	คณะกรรมการอ่านและตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารวิชาการ สำนักงานประมาณของรัฐสภา		
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ 1111 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 5421		

คำนำ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลในการนำไปใช้พัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำผ่านโครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้า อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และนโยบายการคลังย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและการจัดเก็บรายได้จากภาษีดังกล่าว

เอกสารวิชาการฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย และพัฒนาแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อใช้ในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้วยการวิเคราะห์ และพยากรณ์อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการวางแผนด้านการคลังให้มีสอดคล้องกับสถานการณ์จริง การศึกษารั้งนี้ไม่เพียงแต่ทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและองค์ประกอบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่ยังมีมุ่งเน้นการสร้างแบบจำลองเชิงเศรษฐกิจ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อรายได้ภาษี และใช้เป็นเครื่องมือพยากรณ์แนวโน้มการจัดเก็บในอนาคต

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ในการใช้เป็นข้อมูลและแนวทางประกอบการวิเคราะห์ เชิงวิชาการและการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อเสริมสร้างระบบภาษีของไทย ให้มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา
พฤศจิกายน 2568

บทสรุปผู้บริหาร

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาลที่ใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรสวัสดิการให้กับสังคม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ผ่านโครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้า (Progressive Tax) การศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ระหว่างปีภาษี 2557 - 2567 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตลอดจนวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี เพื่อสนับสนุนการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านภาษีในอนาคต ผลการศึกษา พบว่า

- การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้จะชะลอตัวบ้างในช่วงวิกฤต COVID-19 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ภาษีทั้งหมดในปีภาษี 2567 มีเพียงร้อยละ 14.39 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่ร้อยละ 16.2 (ปี 2566) และต่ำกว่ากลุ่มประเทศ OECD ที่ร้อยละ 23.6 (ปี 2565)

- สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ในปีภาษี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 1.90 ต่ำกว่าสิงคโปร์ (ร้อยละ 2.24) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 2.82) แต่ใกล้เคียงกับอินโดนีเซีย (ร้อยละ 1.80) และมาเลเซีย (ร้อยละ 1.89)

- จำนวนผู้ยื่นแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90/91) ในช่วงปี 2557 - 2566 เพิ่มขึ้นจาก 10.47 ล้านคนในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 11.88 ล้านคนในปี 2566 แต่เมื่อเทียบกับกำลังแรงงานทั้งหมดที่มีประมาณ 38 - 40 ล้านคนต่อปี ถือได้ว่ามีสัดส่วนที่ต่ำ

- สัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมินมีความแตกต่างกันตามระดับรายได้ โดยผู้มีรายได้มากกว่า 20,000,000 บาท มีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายสูงสุดถึงร้อยละ 60 ขณะที่ผู้มีรายได้ระดับปานกลางไม่เกิน 4,000,000 บาท มีสัดส่วนต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 20 - 25

- การใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีในช่วงปี 2561 - 2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปีภาษี 2566 การหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวมีสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 71 ของการใช้สิทธิลดหย่อนทั้งหมด เมื่อพิจารณาตามกลุ่มรายได้พึงประเมิน พบว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น สัดส่วนการหักค่าลดหย่อนและบริจาคต่อเงินได้พึงประเมินจะลดลง โดยผู้มีรายได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท จะใช้สิทธิลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวในสัดส่วนสูง ขณะที่ผู้มีรายได้ระดับกลางมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนประเภทการออมและการลงทุนเพิ่มขึ้น และผู้มีรายได้ระดับสูงมีสัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนประเภทการบริจาคเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

- ปีภาษี 2566 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาคมูลค่ารวมประมาณ 145,614 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.81 ของ GDP และประมาณ 1 ใน 3 ของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัว

- ปีภาษี 2566 มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีจำนวน 11,878,267 คน แต่มีผู้เสียภาษี 4,726,447 คน หรือร้อยละ 40 ของผู้ยื่นแบบฯ โดยมีมูลค่าภาษีที่จ่ายรวม 2.61 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของ GDP และมีอัตราภาษีเฉลี่ยที่จ่ายจริงเท่ากับร้อยละ 9.63

- การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 พบว่า รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและการลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จะทำให้สามารถจกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันเพิ่มขึ้น และการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2552 และปี 2557 จะทำให้สามารถจกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง โดยการประเมินความแม่นยำของแบบจำลองด้วย Root Mean Square Percentage Error (RMSPE) มีค่าเท่ากับร้อยละ 1.15 ทั้งนี้ ผลการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่คำนวณได้จากแบบจำลอง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เท่ากับ 426,062 ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เท่ากับ 438,805 ล้านบาท

- ค่าดัชนีความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567 อยู่ระหว่าง 0.93 - 1.11 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 แสดงให้เห็นว่าความพยายามในการจกเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติ หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และประสิทธิภาพในการจกเก็บรายได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มค่อนข้างคงที่

โดยข้อเสนอแนะของการศึกษา ได้แก่ **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** (1) ควรกระจายแหล่งรายได้ทางภาษีประเภทอื่นอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการคลังในระยะยาว (2) ควรขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อดึงแรงงานนอกระบบและแรงงานอิสระเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น (3) ควรทบทวนหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละกลุ่มรายได้ และ (4) ควรส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเป็นการเพิ่มรายได้ภาษีอย่างยั่งยืน **ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ** (1) การสร้างแบบจำลองเศรษฐกิจในการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต ควรมีการพัฒนาให้ครอบคลุมตัวแปรด้านโครงสร้างเศรษฐกิจมากขึ้น ไม่พิจารณาเพียงแต่ตัวแปรมหภาคพื้นฐาน และ (2) ควรมีการทำงานวิจัยเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของสิทธิประโยชน์ทางภาษี (Tax Expenditure) ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านภาษีแก่ประชาชน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 วิธีการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎี	5
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	26
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
4.1 โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	34
4.2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	44
4.3 ความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	60
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	63
5.1 สรุปผลการศึกษา	63
5.2 การอภิปรายผล	67
5.3 ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	74

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1-1	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2534 - 2546	1
ตารางที่ 1-2	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2547 - ปัจจุบัน	2
ตารางที่ 2-1	อัตราการหักค่าใช้จ่ายตามแต่ละประเภทของเงินได้พึงประเมิน	13
ตารางที่ 2-2	อัตราการหักค่าลดหย่อนและยกเว้น กรณีบุคคลธรรมดา หรือผู้ถึงความตายระหว่างปีภาษี	14
ตารางที่ 2-3	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	15
ตารางที่ 2-4	การยื่นแบบแสดงรายการภาษีและช่วงเวลาที่กำหนดยื่นแบบของแต่ละกรณี	16
ตารางที่ 2-5	สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	17
ตารางที่ 2-6	สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค โครงการพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณ	18
ตารางที่ 2-7	สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อรายรับภาษีเงินได้ของประเทศไทย	19
ตารางที่ 2-8	สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง โครงสร้างภาษีเงินได้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายรับภาษีเงินได้ในประเทศไทย	20
ตารางที่ 2-9	สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีต่อรายได้ เพื่อประเมินศักยภาพของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากบุคคลที่มีความมั่งคั่งสูงในอินโดนีเซีย	23
ตารางที่ 3-1	ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรและแหล่งที่มาของข้อมูล	30
ตารางที่ 4-1	อัตราภาษีเฉลี่ยหลังหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและบริจาค ปีภาษี 2566	43
ตารางที่ 4-2	ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test	44
ตารางที่ 4-3	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 1	45
ตารางที่ 4-4	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 2	48
ตารางที่ 4-5	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 3	49
ตารางที่ 4-6	การกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567	51
ตารางที่ 4-7	ผลการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567	51
ตารางที่ 4-8	ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey - Fuller Test	52
ตารางที่ 4-9	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 1	53
ตารางที่ 4-10	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey - West (HAC) Standard Errors โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 2	56
ตารางที่ 4-11	ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey-West (HAC) Standard Errors โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 3	57
ตารางที่ 4-12	การกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569	59
ตารางที่ 4-13	ผลการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569	60
ตารางที่ 4-14	ดัชนีความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567	60
ตารางที่ 4-15	โครงสร้างอัตราภาษี ปีภาษี 2556 - 2559 และปีภาษี 2560 - ปัจจุบัน	62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4-1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2567	34
ภาพที่ 4-2 สัดส่วนผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลต่อรายได้รวมปีภาษี 2567	34
ภาพที่ 4-3 สัดส่วนรายได้จากภาษีประเภทต่าง ๆ ปีภาษี 2557 - 2567	35
ภาพที่ 4-4 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	36
ภาพที่ 4-5 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต่อ GDP ในภูมิภาคอาเซียน ปีภาษี 2565	36
ภาพที่ 4-6 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP และรายได้ต่อหัวต่อปีของประเทศไทยและต่างประเทศ	36
ภาพที่ 4-7 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีและผู้จ่ายภาษี ปีภาษี 2557 - 2566	37
ภาพที่ 4-8 โครงสร้างประชากรและฐานผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ปีภาษี 2566	38
ภาพที่ 4-9 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษี (ภ.ง.ด. 90/91) จำแนกตามชั้นเงินได้พึงประเมิน ปีภาษี 2566	39
ภาพที่ 4-10 สัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน และเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน จำแนกตามชั้นเงินได้พึงประเมินปีภาษี 2566	39
ภาพที่ 4-11 การใช้สิทธิลดหย่อนภาษีปีภาษี 2561 - 2566 และการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภทปีภาษี 2566	40
ภาพที่ 4-12 สัดส่วนการหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและบริจาค และเงินได้สุทธิ จำแนกตามชั้นเงินได้พึงประเมินปีภาษี 2566	41
ภาพที่ 4-13 สัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภท จำแนกตามชั้นเงินได้พึงประเมินปีภาษี 2566	41
ภาพที่ 4-14 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาคประเภทต่าง ๆ ปีภาษี 2566	42
ภาพที่ 4-15 จำนวนผู้เสียภาษี และมูลค่าภาษีที่จ่าย จำแนกตามชั้นเงินได้สุทธิปีภาษี 2566	43
ภาพที่ 4-16 ผลการพยากรณ์และผลการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567	51
ภาพที่ 4-17 ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569	60
ภาพที่ 4-18 ผลการคำนวณภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ผลการจัดเก็บภาษีจริง และดัชนีความพยายาม ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567	61

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาลที่ใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรสวัสดิการให้กับสังคม นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมผ่านโครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้า (Progressive Tax) ซึ่งหมายความว่าผู้มีรายได้สูงจะต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้นตามระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของแต่ละประเทศถูกกำหนดโดยคำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีของประชาชน ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ และประสิทธิภาพของระบบภาษี สำหรับประเทศไทย โครงสร้างภาษีในปัจจุบันแบ่งเงินได้พึงประเมินออกเป็น 8 ประเภทตามแหล่งที่มาของรายได้ โดยแต่ละประเภทมีวิธีการหักค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ผู้เสียภาษียังสามารถหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ออกจากเงินได้ ก่อนนำไปคำนวณภาษีตามอัตราแบบขั้นบันได ซึ่งผู้มีเงินได้ทุกคนมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีตามกำหนดเวลา และหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

ในหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปรับปรุงขั้นเงินได้และอัตราภาษี การเพิ่มค่าลดหย่อนประเภทต่าง ๆ การปรับปรุงวิธีการหักค่าใช้จ่าย และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและนโยบายการคลังต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ภาษีเพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายได้เหมาะสม

ตารางที่ 1-1 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2534 - 2546

ปีภาษี 2534	อัตรา	ปีภาษี 2535 - 2541	อัตรา	ปีภาษี 2542 - 2545	อัตรา	ปีภาษี 2546	อัตรา
เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี
0 - 50,000	5%	0 - 100,000	5%	0 - 50,000	ยกเว้น	0 - 80,000	ยกเว้น
50,000 - 200,000	10%			50,000 - 100,000	5%		
						80,000 - 100,000	5%
		100,000 - 500,000	10%	100,000 - 500,000	10%	100,000 - 500,000	10%
200,000 - 500,000	20%						
500,000 - 1,000,000	30%	500,000 - 1,000,000	20%	500,000 - 1,000,000	20%	500,000 - 1,000,000	20%
1,000,000 - 2,000,000	40%						
		1,000,000 - 4,000,000	30%	1,000,000 - 4,000,000	30%	1,000,000 - 4,000,000	30%
2,000,000 ขึ้นไป	50%	4,000,000 ขึ้นไป	37%	4,000,000 ขึ้นไป	37%	4,000,000 ขึ้นไป	37%

ที่มา: iTAX, 2568

ตารางที่ 1-2 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2547 - ปัจจุบัน

ปีภาษี 2547 - 2550	อัตรา	ปีภาษี 2551 - 2555	อัตรา	ปีภาษี 2556 - 2559	อัตรา	ปีภาษี 2560 - ปัจจุบัน	อัตรา
เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาษี
0 - 100,000	ยกเว้น	0 - 150,000	ยกเว้น	0 - 150,000	ยกเว้น	0 - 150,000	ยกเว้น
100,000 - 500,000	10%						
		150,000 - 500,000	10%	150,000 - 300,000	5%	150,000 - 300,000	5%
				300,000 - 500,000	10%	300,000 - 500,000	10%
500,000 - 1,000,000	20%	500,000 - 1,000,000	20%	500,000 - 750,000	15%	500,000 - 750,000	15%
				750,000 - 1,000,000	20%	750,000 - 1,000,000	20%
1,000,000 - 4,000,000	30%	1,000,000 - 4,000,000	30%	1,000,000 - 2,000,000	25%	1,000,000 - 2,000,000	25%
				2,000,000 - 4,000,000	30%	2,000,000 - 5,000,000	30%
4,000,000 ขึ้นไป	37%	4,000,000 ขึ้นไป	37%	4,000,000 ขึ้นไป	35%	5,000,000 ขึ้นไป	35%

ที่มา: iTAX, 2568

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รัฐบาลมีรายได้จัดเก็บรวมทั้งสิ้น 3,329,144 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากภาษี 2,909,781 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 87.40 ของรายได้จัดเก็บทั้งหมด ทั้งนี้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีส่วนร้อยละ 14.28 ของรายได้จากภาษีทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลยังไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ส่งผลให้รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายงบประมาณแบบขาดดุลอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

เพื่อให้การกำหนดนโยบายทางการคลังมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการวิเคราะห์และพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการจัดทำงบประมาณและวางแผนทางการคลัง รวมถึงการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ แบบจำลองเศรษฐกิจเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และพยากรณ์แนวโน้มการจัดเก็บรายได้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลทางเศรษฐกิจและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เช่น รายได้ประชาชาติ การลงทุนของภาคเอกชนและรัฐบาล การบริโภคของภาคเอกชนและรัฐบาล และอัตราค่าจ้าง

รายงานวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย และพัฒนาแบบจำลองเศรษฐกิจสำหรับการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล และสนับสนุนบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติในการติดตามและประเมินผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ระหว่างปีภาษี 2557 - 2567
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต
3. วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

รายงานวิชาการฉบับนี้มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2567 - กันยายน 2568 และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ และลักษณะของโครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิที่เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายปีภาษี ตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2567

ส่วนที่ 2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ตัวแปรตาม) และตัวแปรอิสระทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) รายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567

ส่วนที่ 3 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ประเมินศักยภาพและประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษี โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิที่เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567 และผลการศึกษาจากส่วนที่ 2

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น สัดส่วนหรือร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum)

ส่วนที่ 2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในอนาคตใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิและผลการคำนวณจากแบบจำลองที่ได้ในส่วนที่ 2 มาคำนวณหา ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบถึงโครงสร้างและองค์ประกอบของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- ได้แบบจำลองเศรษฐกิจและสามารถพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต โดยรัฐบาล ภายใต้สมมติฐานทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ได้
- ทราบถึงระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพในการจัดเก็บภาษีให้สูงขึ้น
- นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่สนใจ

1.6 นิยามศัพท์

รายได้ของรัฐบาล หมายถึง รายได้ของรัฐบาลที่ได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บ กำไรและรายได้จากรัฐวิสาหกิจ ค่าธรรมเนียมและรายได้อื่นๆ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปหรือหน่วยภาษีที่มีรายได้ ไม่ว่าจะ เป็นรายได้ประเภทใด หรือชนิดใด หากไม่มีกฎหมายยกเว้น รายได้นั้นต้องอยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด

ฐานภาษี หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุให้ต้องเสียภาษี เช่น การมีรายได้ การมีทรัพย์สิน การใช้จ่าย หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินภาษีอากร

มูลค่าภาษีที่จ่าย หมายถึง จำนวนเงินภาษีที่คำนวณจากเงินได้สุทธิตามแบบ ภ.ง.ด. 90/91

รายจ่ายภาษีในกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง รายได้ของรัฐที่ลดลงเนื่องจากการให้สิทธิทางภาษี เช่น ค่าลดหย่อน การยกเว้นภาษี เงินสะสมบางประเภทที่หักออกจากเงินได้เพื่อคำนวณภาษี

การหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัว หมายถึง สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้มีเงินได้ในฐานะบุคคลธรรมดาและสมาชิกในครอบครัว เช่น ค่าลดหย่อนส่วนตัว ค่าลดหย่อนคู่สมรส ค่าลดหย่อนบุตร และค่าลดหย่อนบิดามารดา

การหักลดหย่อนประเภทประกันชีวิต/สุขภาพ หมายถึง สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้มีเงินได้ สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำประกันชีวิตและประกันสุขภาพของตนเอง หรือของบิดามารดา

การหักลดหย่อนประเภทการออมและการลงทุน หมายถึง สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้มีเงินได้ สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการออมเงิน เช่น เบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ การลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การซื้อหุ้น/พันธบัตรบางประเภท ประกันสังคม กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การหักลดหย่อนประเภทกระตุ้นเศรษฐกิจ หมายถึง สิทธิในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กฎหมายกำหนดให้แก่ผู้มีเงินได้ สำหรับค่าใช้จ่ายหรือการใช้จ่ายที่ส่งเสริมการบริโภค การลงทุน หรือกิจกรรมที่สนับสนุนการฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าซื้อสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

สมการถดถอย หมายถึง สมการทางสถิติที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ โดยมีรูปแบบเป็นเส้นตรงหรือไม่เป็นเส้นตรง ใช้ในการพยากรณ์หรือวิเคราะห์แนวโน้มของข้อมูล

ความนิ่งของข้อมูล หมายถึง คุณสมบัติของอนุกรมเวลาที่มีค่าเฉลี่ย และความแปรปรวนคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลา ความนิ่งของข้อมูลยังเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยเฉพาะในการพยากรณ์และการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจ

ความพยายามจัดเก็บภาษี หมายถึง ระดับความสามารถหรือประสิทธิภาพของรัฐบาลในการจัดเก็บรายได้จากภาษีเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

ปีภาษี หมายถึง ปีปฏิทิน คือช่วงเวลาตั้งแต่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคมปีเดียวกัน

ปีงบประมาณ หมายถึง ระยะเวลา 12 เดือนที่ใช้กำหนดการจัดงบประมาณแผ่นดิน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมของปีหนึ่ง ถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อสรุปจากแนวคิดและงานวิจัยในอดีต เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาและพัฒนาแบบจำลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 รายได้ของรัฐบาล

รายได้ของรัฐบาล (Public Revenue) หมายถึง รายได้ของรัฐบาลที่ได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บกำไรและรายได้จกรัฐวิสาหกิจ ค่าธรรมเนียมและรายได้อื่น ๆ (เช่น ค่าปรับ, รายได้จากการผลิตเหรียญกษาปณ์) รายได้ของรัฐบาลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548, น. 91 - 92) ดังนี้

1. **รายได้จากภาษีอากร (Tax Revenue)** เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล สามารถจำแนกแหล่งรายได้จากภาษีอากรออกเป็นภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม

รายได้จากภาษีทางตรง (Direct Tax) คือ ภาษีที่จัดเก็บจกรายได้และทรัพย์สินต่าง ๆ โดยไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่น โดยในประเทศที่พัฒนาแล้วและมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม จะมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาษีทางตรง เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

รายได้จากภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) คือ ภาษีที่จัดเก็บจกผู้บริโภค ซึ่งเป็นการผลักภาระทั้งหมดหรือบางส่วนให้กับผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเป็นผู้รับภาระภาษีแทนผู้ขาย โดยในประเทศกำลังพัฒนาจะมีการพึ่งพารายได้จากภาษีทางอ้อมมาก เช่น ภาษีการขายทั่วไป (ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์) ภาษีการขายเฉพาะ (ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ภาษีสรรพสามิต ภาษีโรคภัยอื่น ๆ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ภาษีทรัพยากรธรรมชาติ และอื่น ๆ) ภาษีศุลกากร

2. **รายได้ที่มีไม่ใช่อากร (Non - Tax Revenue)** เป็นรายได้ที่มาจากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจกภาษีอากร สามารถจำแนกตามแหล่งที่มาได้ 4 ประเภท ดังนี้

รายได้จากเงินอุดหนุนและการให้ (Grants and Gifts) เป็นรายได้ที่มาจากเงินบริจาคหรือเงินให้เปล่าของประชาชน ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ หรือรัฐบาลต่างประเทศ เช่น การให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้แก่รัฐบาลไทย การบริจาคเงินให้โรงพยาบาล

รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ เป็นรายได้ที่เกิดจกการบริหารงานของรัฐบาลขายสินค้าและบริการ เช่น การขายหลักทรัพย์และทรัพย์สิน ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าเช่าทรัพย์สินของรัฐ ค่าขายของกลางที่ยึดมาจกคดีต่าง ๆ

รายได้จากการประกอบการของรัฐวิสาหกิจ เป็นรายได้ที่เกิดจกการที่รัฐบาลเข้าไปลงทุนในรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการจำหน่าย เมื่อมีกำไรก็จะนำส่งเข้าคลังมาเป็นรายได้ของรัฐบาล

รายได้อื่น ๆ เช่น ค่าปรับ แสตมป์ฤชากร รายได้จากการผลิตเหรียญกษาปณ์ รายได้จากดอกเบียเงินกู้

2.1.2 ภาษีอากร

ภาษีอากร คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎร และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2556, น. 11 - 12)

1. วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีอากร

- 1) เพื่อหารายได้ในการบริหารประเทศ
- 2) เพื่อควบคุมและพัฒนาเศรษฐกิจ การเก็บภาษีมีผลต่อการใช้จ่าย การออมและการลงทุนของประชาชน รัฐจึงใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องทางการคลัง และควบคุมการบริโภคของประชาชน เช่น การเก็บภาษีในอัตราสูงเพื่อควบคุมเงินเฟ้อ หรือยกเว้นภาษีเก็บภาษีในอัตราต่ำในช่วงเศรษฐกิจอยู่ในภาวะเงินฝืด
- 3) เพื่อส่งเสริมการออม เช่น การยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์
- 4) เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทางธุรกิจการลงทุนภายในประเทศ เช่น การยกเว้นจัดเก็บภาษีหรือลดภาษีในกิจการส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นหรือลดภาษีนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบเพื่อให้มีต้นทุนแข่งกับต่างประเทศได้ คุ่มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศโดยควบคุมการนำเข้าและเก็บภาษีนำเข้าในอัตราสูง
- 5) เพื่อการกระจายรายได้ เช่น การจัดเก็บภาษีทางตรงในอัตราก้าวหน้า ซึ่งทำให้ผู้มีเงินได้มากเสียภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้น้อย หรือการยกเว้นภาษีเงินได้ให้ผู้มีเงินได้น้อย
- 6) เพื่อชำระหนี้สินของรัฐ

2. ลักษณะภาษีอากรที่ดี

รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ การบัญญัติกฎหมายภาษีอากรที่ดีจึงต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญเพื่อให้ประชาชนมีความสมัครใจในการเสียภาษีอากร และทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ภาษีอากรที่ดี (สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ, 2563, น. 3 - 5) ควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) ความเป็นธรรม ควรพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคน และผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล
- 2) ความแน่นอนและชัดเจน สามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย และเป็นการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่
- 3) ความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรควรต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีอากร
- 4) ประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายทั้งของผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มากโดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด
- 5) ความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ การเก็บภาษีอากรควรส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาดให้น้อยที่สุด
- 6) อำนาจรายได้ สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการตามหน้าที่ของรัฐบาล
- 7) ความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเพิ่มหรือลดจำนวนภาษีอากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3. โครงสร้างของกฎหมายภาษีอากร

โครงสร้างของกฎหมายภาษีอากร แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

- 1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หมายถึง บุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้หน้าที่เสียภาษี โดยทั่วไป ได้แก่ บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย
- 2) ฐานภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุให้ต้องเสียภาษีอากร เช่น การมีรายได้ การมีทรัพย์สิน การใช้จ่าย หรือหมายถึง สิ่งที่ต้องรับอัตราภาษีอากร

ภาษีอากรที่ต้องเสีย = ฐานภาษีอากร x อัตราภาษีอากร

3) อัตราภาษีอากร แบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่

- อัตราภาษีแบบคงที่ เมื่อฐานภาษีอากรเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง แต่อัตราภาษีอากรยังคงเท่าเดิม เช่น อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม
- อัตราภาษีแบบก้าวหน้า เมื่อฐานภาษีอากรเพิ่มขึ้น อัตราภาษีอากรก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- อัตราภาษีแบบลดถอย เมื่อฐานภาษีอากรเพิ่มขึ้น แต่อัตราภาษีอากรกลับลดลง เช่น อัตราภาษีบำรุงท้องที่

4) การประเมินจัดเก็บภาษีอากร

- การประเมินตนเอง ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องประเมินหรือคำนวณตามวิธีการและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แล้วยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องชำระ
- การประเมินโดยเจ้าพนักงานประเมิน เจ้าพนักงานประเมินตรวจสอบแบบแสดงรายการภาษีที่ผู้เสียภาษีประเมินตนเองว่าถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องรับผิดชอบชำระเพิ่ม และหรือเบี้ยปรับเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากภาษีอากรที่ต้องเสีย
- การหักภาษี ณ ที่จ่าย ในบางกรณีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการหักภาษีจากจำนวนเงินที่จ่าย แล้วนำส่งต่อเจ้าพนักงานภายในกำหนดเวลา โดยภาษีที่ถูกหักไว้ถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถนำไปหักออกจากจำนวนภาษีที่ต้องเสียเมื่อถึงกำหนดเวลาหรืออาจได้รับคืนหากหักภาษีไว้เกินจำนวนที่ต้องเสียภาษี

5) การอุทธรณ์ภาษีอากร หากเกิดข้อขัดแย้งระหว่างผู้เสียภาษีอากรกับผู้จัดเก็บภาษีอากรเกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียหรืออำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร และผู้เสียภาษีอากรต้องการให้มีการพิจารณาใหม่ กฎหมายกำหนดให้ผู้เสียภาษีอากรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีหาข้อยุติให้ครบถ้วนเสียก่อน มิฉะนั้นผู้เสียภาษีอากรอาจเสียสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลได้

6) เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษ ผู้ไม่ชำระภาษีอากรจะต้องรับผิดชอบในจำนวนภาษีอากรที่ไม่ชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและหรือเงินเพิ่มเป็นจำนวนเงินเพิ่มขึ้นต่างหาก ถ้าฝ่าฝืนไม่ยอมชำระ กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานดำเนินการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรไปขายทอดตลาดเพื่อนำเงินไปชำระภาษีอากรค้างได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล นอกจากนี้ อาจต้องรับโทษทางอาญา เช่น เสียค่าปรับ และหรือต้องระวางโทษจำคุกอีกด้วย

2.1.3 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร หมายถึง การจัดเก็บภาษีอากรอย่างครบถ้วนและไม่มี การรั่วไหล โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากร มีความสำคัญ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ทรัพยากร ถ้าใช้จ่าย มากเกินไปอาจทำให้ได้รับประโยชน์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ดังนั้น การจัดเก็บ ภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่จำเป็นต้องมีเครื่องชี้ (Indicator) หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีข้อสรุปเครื่องชี้ที่เหมาะสมในหมู่นักเศรษฐศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษี แต่เครื่องชี้ที่เป็นที่ยอมรับกัน และนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมี 3 วิธี ดังนี้ (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2532, น. 165 - 167)

1. **วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of Collection)** ตามหลักการจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องมี หลักในการประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ หากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมาก อาจทำให้ เงินรายได้ภาษีอากรเหลือน้อยลง โดยทั่วไปการวัดประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรตามวิธีนี้จะใช้อัตราส่วน ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับรายรับจากภาษีที่จัดเก็บได้จริง ถ้าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ภาษีต่ำแสดงว่าการจัดเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง

2. **วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields vs Potential Yields)** เป็นการเปรียบเทียบรายได้จากการจัดเก็บภาษีจริงกับรายได้ที่ควรจะได้รับ โดยจะต้องคำนวณรายได้ที่ควร จะได้รับจากการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทในกรณีที่จะจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งจะทำให้ทราบถึง การบริหารการจัดเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3. **วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost)** วิธีนี้ ถือหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติ ตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่าย ชัดเจน และสะดวกต่อการปฏิบัติตามของ ผู้เสียภาษีอากร

2.1.4 การวิเคราะห์ผลงานของภาษีอากร (Tax Performance)

การวิเคราะห์ผลงานของภาษีอากรมีเครื่องมือหลากหลายตามวัตถุประสงค์ แต่มีแนวทางเดียวกัน คือ การวัดความสามารถของภาษีอากรในการดึงทรัพยากรจากระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ภาครัฐ เมื่อเทียบกับการเติบโต ทางเศรษฐกิจ ในด้านดัชนีเชิงสถิติที่สำคัญ ได้แก่ สัดส่วนภาษีอากร (Tax Ratio) โดยคำนวณจากรายได้ภาษีอากร เทียบกับรายได้ประชาชาติ ซึ่งสามารถบอกได้เพียงภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงในรายได้ภาษี และผลของ นโยบายภาครัฐ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากสมรรถวิสัยในการเก็บภาษี (Taxable Capacity) หรือความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort) ของรัฐบาล ดังนั้น หลักการการวิเคราะห์สัดส่วนของภาษีอากร จึงสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ (มนัส มนกุลกิจ, 2552)

1. สมรรถวิสัยในการเก็บภาษีอากร (Taxable Capacity)

สมรรถวิสัยในการเก็บภาษีอากร หมายถึง ชีตความสามารถในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดเก็บภาษีอากรของหน่วยเศรษฐกิจ ปัจจัยสำคัญ ที่นักเศรษฐศาสตร์การคลังมักใช้เป็นตัวกำหนดสมรรถวิสัยในการเก็บภาษีของประเทศไทย ได้แก่

- สภากรรมการทางเศรษฐกิจ วัดโดยรายได้ประชาชาติหรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติ
  - ระดับของการพัฒนาประเทศ วัดโดยรายได้ต่อหัวของประชากร เมื่อประเทศพัฒนามากขึ้น รายได้ต่อหัวของประชากรย่อมสูงขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้มากขึ้นตามไปด้วย
  - ระดับของการเปิดประเทศ วัดโดยอัตราส่วนของสินค้าส่งออก หรือสินค้านำเข้าต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น
    - ระดับของการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาเมือง และการพัฒนาพาณิชยกรรมของประเทศ วัดโดยอัตราส่วนรายได้จากภาคเกษตรกรรมต่อรายได้ทั้งหมด เนื่องจากสัดส่วนของภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ เมื่อประเทศพัฒนามากขึ้น โครงสร้างการผลิตจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้การเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น
- นอกเหนือจากปัจจัยสำคัญดังกล่าว อาจคำนึงถึงตัวแปรทางด้านอัตราการเจริญเติบโตของประชากร และอัตราเงินเฟ้อ เพิ่มขึ้นอีกก็ได้

2. ความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort)

ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร เป็นการเปรียบเทียบรายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้ และรายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง หากรายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้และรายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง มีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าหน่วยจัดเก็บมีความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากรค่อนข้างสูง

ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี จะแสดงถึงสัดส่วนรายได้ภาษีอากรที่เก็บได้จริงและรายได้ที่คำนวณขึ้นที่คาดว่าจะเก็บได้ สามารถแสดงในรูปสมการได้ดังนี้ (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2532, น. 168 - 169)

$$E = R/R^*$$

โดยที่ E = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort)

R = รายได้ที่เก็บได้จริง (Actual Tax Revenue)

R* = รายได้ที่คำนวณขึ้นที่คาดว่าจะเก็บได้ (Calculated Tax Revenue)

2.1.5 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1. ความหมายของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปหรือหน่วยภาษีที่มีรายได้ ไม่ว่าจะป็นรายได้ประเภทใด หรือชนิดใด หากไม่มีกฎหมายยกเว้น รายได้นั้นต้องอยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด โดยปกติภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะถูกจัดเก็บเป็นรายปี ผู้ที่มีรายได้ในปีใด ๆ จะต้องมีหน้าที่แสดงรายการด้วยตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป

ในบางกรณีกฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้ที่มียาได้ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีครั้งปี สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระ และกฎหมายยังกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายเพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีเป็นงวด ๆ ตามรายได้ที่ได้รับ

2. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมา โดยได้กำหนดหน่วยภาษีเงินได้ไว้ ดังนี้

- 1) บุคคลธรรมดา (มาตรา 56 วรรคหนึ่ง)
- 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล (มาตรา 56 วรรคสอง)

- 3) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี (มาตรา 57 ทวิ วรรคหนึ่ง)
- 4) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง (มาตรา 57 ทวิ วรรคสอง)

3. หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีหลักการจัดเก็บ แบ่งเป็น 2 หลักการ ได้แก่

1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule)

เงินได้ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากหน้าที่งาน หรือกิจการที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการของนายจ้างในประเทศไทย หรือทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ต้องเสียภาษีไม่ว่าเงินได้นั้นจะจ่ายในหรือนอกประเทศ (มาตรา 41 วรรคหนึ่ง)

2) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule)

ผู้ที่มีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศ เนื่องจากหน้าที่งานหรือกิจการที่ทำในต่างประเทศ หรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ และผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมกันถึง 180 วันในปีภาษีใด และผู้ที่ได้นำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทยภายในปีภาษีเดียวกับปีที่เกิดเงินได้นั้น จะต้องเสียภาษีเงินได้ (มาตรา 41 วรรคสอง และวรรคสาม)

4. ประเภทภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เรียกว่า เงินได้พึงประเมิน หมายถึง เงินได้ของบุคคลใด ๆ หรือหน่วยภาษีใดที่เกิดขึ้นจากหน้าที่งานที่ทำ กิจการที่ทำ หรือเนื่องจากทรัพย์สิน ได้แก่ เงินทรัพย์สินประโยชน์อื่นใดที่คำนวณได้เป็นตัวเงิน เงินภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อ่อนออกแทนให้ หรือเครดิตภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม ของปีใด ๆ หรือเงินได้ที่เกิดขึ้นในปีภาษี

โดยผู้มีเงินได้ที่เกิดขึ้นระหว่างปีภาษีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี เมื่อมีเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

- 1) บุคคลธรรมดาและผู้ถึงแก่ความตาย มีเงินได้พึงประเมิน ดังนี้

ประเภทเงินได้	โสด	สมรส
เงินเดือนเพียงอย่างเดียว	120,000 บาท	220,000 บาท
เงินได้ประเภทอื่น	60,000 บาท	120,000 บาท

- 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีหุ้นนิติบุคคล หรือคณะบุคคลที่ไม่ใช่หุ้นนิติบุคคล มีเงินได้พึงประเมินเกิน 60,000 บาท
- 3) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง มีเงินได้พึงประเมินเกิน 60,000 บาท

ทั้งนี้ ตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร ได้แบ่งลักษณะเงินได้พึงประเมิน ออกเป็น 8 ประเภทตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุดในการกำหนดวิธีคำนวณภาษี ดังนี้

ประเภทที่ 1 เงินได้จากการจ้างแรงงาน เช่น

- เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ
- เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง
- เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า
- เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ
- เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

ประเภทที่ 2 เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ เช่น

- ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ส่วนลด
- เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส
- เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้
- เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า
- เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ
- เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ

หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

ประเภทที่ 3 ค่าแห่งกวีตวิมล ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรมนิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

ประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร เงินลดทุน เงินเพิ่มทุน ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น

- ดอกเบี้ย
ดอกเบี้ยพันธบัตร
ดอกเบี้ยหุ้นกู้
ดอกเบี้ยตั๋วเงิน
ดอกเบี้ยเงินฝาก
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะมียกเว้นหรือไม่
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้

ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน

เงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด

- เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะสำหรับให้ยืมเงิน ฯลฯ

- เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
- เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไร

และเงินที่กั้นไว้รวมกัน

- เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับชดเชยไว้รวมกัน

- ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือเลิกกัน ซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

- ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

เงินได้ประเภทที่ 4 ในหลาย ๆ กรณี กฎหมายให้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นตามหลักทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษี หัก ณ ที่จ่าย สามารถประหยัดภาษีได้

ประเภทที่ 5 เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น ที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน หรือการผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อนซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

ประเภทที่ 6 เงินได้จากวิชาชีพอิสระ เช่น วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลปะ (แพทย์) วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาอื่นซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

ประเภทที่ 7 เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระ ในส่วนสำคัญ นอกจากเครื่องมือ เช่น การรับเหมาก่อสร้าง

ประเภทที่ 8 เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขาย อสังหาริมทรัพย์ หรือเงินได้จากการอื่นที่มีได้ระบุไว้ในเงินได้ประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7

5. การหักค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภท โดยสามารถหักค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนในการทำงานออกก่อน แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้หรือรายได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ เงินได้พึงประเมินที่จะนำมาใช้ในการคำนวณภาษีทั้ง 8 ประเภท มีการหักค่าใช้จ่ายในอัตราที่แตกต่างกัน ภาษีที่ 2-1 โดยผู้มีเงินได้สามารถเลือกหักค่าใช้จ่ายได้ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 การหักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้เป็นอัตราร้อยละที่กฎหมายกำหนด

แบบที่ 2 การหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร โดยรายจ่ายที่จะนำมาหักเป็นค่าใช้จ่าย ต้องมีลักษณะดังนี้

1) เป็นค่าใช้จ่ายตามปกติ มีความเกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจแต่ละประเภท หรือต่อเงินได้แต่ละชนิด

2) เป็นจำนวนที่สมควรและเหมาะสมแก่กิจการ

3) ไม่เป็นรายจ่ายที่กฎหมายห้ามมิให้หักเป็นรายจ่าย

4) ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานการหักค่าใช้จ่ายที่ตรวจสอบและพิสูจน์ได้ โดยเอกสารหลักฐานที่สามารถเป็นรายจ่ายทางภาษี ได้แก่ เอกสารการรับเงินของผู้รับเงิน ใบกำกับภาษีหรือใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญจ่าย

ตารางที่ 2-1 อัตราการหักค่าใช้จ่ายตามแต่ละประเภทของเงินได้พึงประเมิน

ประเภทเงินได้	หักค่าใช้จ่าย
<p>1 เงินได้จากการจ้างแรงงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส เบี้ยเลี้ยง ฯลฯ</p> <p>2 เงินได้จากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ เช่น ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ฯลฯ</p>	<p>50% แต่ไม่เกิน 100,000 บาท หากมีเงินได้ประเภทที่ 1 และ 2 ให้นำเงินได้ทั้ง 2 ประเภทรวมกัน หักค่าใช้จ่ายได้ 50% แต่รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท</p>
<p>3 ค่าแห่งกวีตวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น</p>	<p>50% แต่ไม่เกิน 100,000 บาท หรือจ่ายตามจริง</p>
<p>4 ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนแบ่งกำไร ฯลฯ</p>	<p>หักค่าใช้จ่ายไม่ได้</p>
<p>5 เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน</p> <ul style="list-style-type: none"> • บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง แพ • ที่ดินที่ใช้ในการเกษตร • ที่ดินที่ไม่ได้ใช้ในการเกษตร • ยานพาหนะ • ทรัพย์สินอื่น <p>การผิดสัญญาเช่าซื้อ การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน</p>	<p>ตามจริงหรืออัตราเหมา</p> <ul style="list-style-type: none"> 30% 20% 15% 30% 10% <p>หักเป็นการเหมาได้ 20% วิธีเดียว</p>
<p>6 วิชาชีพอิสระ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ประกอบโรคศิลปะ • กฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม บัญชี ประณีตศิลปกรรม 	<p>ตามจริงหรืออัตราเหมา</p> <ul style="list-style-type: none"> 60% 30%
<p>7 เงินได้จากการรับเหมา (ผู้รับเหมาต้องลงทุน จัดหาสัมภาระสำคัญนอกจากเครื่องมือ)</p>	<p>ตามจริงหรืออัตราเหมา 60%</p>
<p>8 รายได้อื่น นอกเหนือจาก 1-7*</p>	<p>ตามจริงหรืออัตราเหมา 40% และ 60%</p>

ที่มา: กรมสรรพากร, 2561

หมายเหตุ: *ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 629) พ.ศ.2560

6. การหักค่าลดหย่อนและยกเว้น

การหักค่าลดหย่อนและยกเว้นเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่กฎหมายกำหนดให้นำค่าลดหย่อนและยกเว้นไปหักออกจากเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ทั้งนี้ การหักค่าลดหย่อนและยกเว้นกรณีต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) กรณีบุคคลธรรมดา หรือผู้ถึงความตายระหว่างปีภาษี หักค่าลดหย่อนและยกเว้นได้ ดังนี้

ตารางที่ 2-2 อัตราการหักค่าลดหย่อนและยกเว้น กรณีบุคคลธรรมดา หรือผู้ถึงความตายระหว่างปีภาษี

รายการ	หักค่าลดหย่อนและยกเว้น	
ผู้มีเงินได้หรือผู้ถึงความตาย	60,000 บาท	
คู่สมรส (ไม่มีเงินได้)	60,000 บาท	
ผู้มีเงินได้หรือคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้	รวมกัน ไม่เกิน 120,000 บาท	
บุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรบุญธรรม รวมกันต้องไม่เกิน 3 คน	คนละ 30,000 บาท	
บุตรชอบด้วยกฎหมายคนที่ 2 เป็นต้นไป ที่เกิดในหรือหลังปี 2561	คนละ 60,000 บาท	
ค่าฝากครรภ์และค่าคลอดบุตร	ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 60,000 บาท	
ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้หรือคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้ ทั้งนี้ บิดามารดาต้องมีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 30,000 บาท	คนละ 30,000 บาท	
ค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ	คนละ 60,000 บาท	
ค่าเบี้ยประกันชีวิต - ผู้มีเงินได้หรือสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ - คู่สมรสที่ไม่มีเงิน	รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท	
ประกันสุขภาพตนเอง ที่ได้จ่ายตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นไป		ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 25,000 บาท
ค่าเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรส ทั้งนี้ บิดามารดาของผู้มีเงินได้และคู่สมรสต้องมีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 30,000 บาท	ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	
เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	รวมกันไม่เกิน 500,000 บาท	
กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)		ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 หักได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีอีกไม่เกิน 490,000 บาท
กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน		ตามที่จ่ายจริง ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ และไม่เกิน 500,000 บาท
เงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ถือไม่น้อยกว่า 5 ปี และอายุเกิน 55 ปี		ไม่เกิน 30% ของเงินได้ และไม่เกิน 500,000 บาท
ค่าเบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ		ตามที่จ่ายจริง ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ที่ต้องเสียภาษี และไม่เกิน 200,000 บาท
เงินสะสมกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)		ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 30,000 บาท
ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการออม (Super Saving Funds : SSF) ต้องถือไม่น้อยกว่า 10 ปี		ตามที่จ่ายจริง ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินได้ และไม่เกิน 100,000 บาท

ตารางที่ 2-2 อัตราการหักค่าลดหย่อนและยกเว้น กรณีบุคคลธรรมดา หรือผู้ถึงความตายระหว่างปีภาษี (ต่อ)

รายการ	หักค่าลดหย่อนและยกเว้น
ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thailand ESG Fund : TSEG) ต้องถือไม่น้อยกว่า 8 ปี	ตามที่จ่ายจริง ไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินได้ที่ต้องเสียภาษี และไม่เกิน 100,000 บาท
ดอกเบี้ยกู้ยืมที่จ่ายให้แก่ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ หรือนายจ้าง สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืม	ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
เงินสมทบประกันสังคม (ตามมาตรา 33)	ตามที่จ่ายจริง สูงสุดไม่เกิน 9,000 บาท
เงินลงทุนในหุ้น หรือการเป็นหุ้นส่วนเพื่อจัดตั้ง หรือเพิ่มทุนบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้รับ จดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมและได้จดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคม	ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
เงินบริจาคให้แก่พรรคการเมือง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม ระดมทุนของพรรคการเมือง	ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท
เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา การกีฬา และโรงพยาบาลรัฐ ผ่านระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ (e-Donation)	หักได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น
เงินบริจาคทั่วไป	หักได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ก

2) กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีหุ้นนิติบุคคล หรือคณะที่ไม่ใช่หุ้นนิติบุคคล หักค่าลดหย่อนได้ 60,000 บาท แต่รวมกันไม่เกิน 120,000 บาท

3) กรณีกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง หักค่าลดหย่อนได้ 60,000 บาท

7. อัตราภาษี

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งออกเป็นขั้นบันได (Progressive Tax Rates) จำนวน 7 ขั้น (ไม่รวมระดับรายได้ที่ได้รับยกเว้น) ตามฐานเงินได้สุทธิ ดังนี้

ตารางที่ 2-3 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ขั้นเงินได้สุทธิ (บาท)	ช่วงเงินได้สุทธิของแต่ละขั้น (บาท)	อัตราภาษี (ร้อยละ)
1 - 150,000	150,000	ได้รับยกเว้น
150,001 - 300,000	150,000	5
300,001 - 500,000	200,000	10
500,001 - 750,000	250,000	15
750,001 - 1,000,000	250,000	20
1,000,001 - 2,000,000	1,000,000	25
2,000,001 - 5,000,000	3,000,000	30
5,000,001 ขึ้นไป	-	35

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ข

8. การยื่นแบบแสดงรายการภาษี

การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มี 2 ระยะ คือ 1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ครั้งปี (ภ.ง.ด. 94) และ 2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี (ภ.ง.ด. 90 และ 91)

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งปี

เป็นการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้เฉพาะกรณีเงินได้พึงประเมินที่เข้าข่ายประเภทที่ 5, 6, 7 หรือ 8 ซึ่งได้รับระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน ไม่ว่าจะมิเงินได้ประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่จะต้องดำเนินการยื่นภายในเดือนกันยายนของปีภาษีนั้น โดยภาษีที่ชำระสามารถนำไปเป็นเครดิตหักออกจากภาษีสิ้นปีได้

2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี

เป็นการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้พึงประเมินที่ได้รับระหว่างปีภาษี โดยจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

ตารางที่ 2-4 การยื่นแบบแสดงรายการภาษีและช่วงเวลาที่กำหนดยื่นแบบของแต่ละกรณี

ชื่อแบบ	กรณีที่ใช้น	ช่วงเวลาที่กำหนดยื่นแบบ
ภ.ง.ด. 90	ผู้มีเงินได้พึงประเมินทุกประเภท	มกราคม - มีนาคม ของปีภาษีถัดไป
ภ.ง.ด. 91	ผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 มาตรา 40(1)	มกราคม - มีนาคม ของปีภาษีถัดไป
ภ.ง.ด. 93	ผู้มีเงินได้ที่ขอชำระภาษีส่วงหน้า	ก่อนถึงกำหนดเวลาการยื่นแบบ ตามปกติ
ภ.ง.ด. 94	ผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5, 6, 7 และ 8 (ยื่นครั้งปี)	กรกฎาคม - กันยายน ของปีภาษีนั้น
ภ.ง.ด. 95	คนต่างด้าวผู้มีเงินได้จากการจ้างแรงงาน จากสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค	มกราคม - มีนาคม ของปีภาษีถัดไป

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ข

9. ความผิดถ้าไม่ชำระภาษีในเวลาที่กำหนด

หากบุคคลใดยื่นแบบแสดงรายการภาษีล่าช้ากว่ากำหนด ชำระภาษีไม่ครบถ้วน หรือหลีกเลี่ยงการยื่นแบบแสดงรายการภาษี จะต้องเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามกฎหมายกำหนด และหากฝ่าฝืนไม่ชำระต้องรับโทษทางอาญาด้วย โดยมีบทลงโทษมี ดังนี้

1) กรณีไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลา

บทลงโทษ ต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1.5 ต่อเดือน (เศษของเดือนให้นับเป็น 1 เดือน) ของเงินภาษีที่ต้องชำระนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาการยื่นรายการจนถึงวันชำระภาษี

2) กรณีเจ้าพนักงานตรวจสอบออกหมายเรียก และปรากฏว่ามียื่นแบบแสดงรายการไว้หรือยื่นแบบแสดงรายการไว้แต่ชำระภาษีขาดหรือต่ำไป

บทลงโทษ ต้องชำระเงินเพิ่ม และเสียเบี้ยปรับอีก 1 เท่า หรือ 2 เท่าของภาษีที่ต้องชำระแล้วแต่กรณี เงินเบี้ยปรับดังกล่าวอาจลดหรืองดได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

3) กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด.90, 91 หรือ 94 ภายในกำหนดเวลา

บทลงโทษ ต้องระวางโทษปรับทางอาญาไม่เกิน 2,000 บาท

4) กรณีจิตใจ แจ้งข้อความเท็จ หรือแสดงหลักฐานเท็จหรือฉ้อโกง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร

บทลงโทษ จำคุกตั้งแต่ 3 เดือนถึง 7 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 200,000 บาท

5) กรณีเจตนาละเลยไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร

บทลงโทษ ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายละเอียดดังนี้

อัญชลี วสุนธราภิวัฒน์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในระหว่างปี 2524 - 2536 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อคาดคะเนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปี 2537 - 2540 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายปีตั้งแต่ปี 2520 - 2536 นำมาวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) พบว่า แบบจำลองรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากการทำงาน และผลตอบแทนจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ย มีความสัมพันธ์กับมูลค่าเงินฝากประจำ และมูลค่าเงินฝากประจำมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 2-5 สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ข้อมูลที่ใช้ศึกษา	ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี 2520 - 2536	
แบบจำลองที่ใช้ศึกษา	วิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด	
1	ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากการทำงาน
	ตัวแปรอิสระ	ผลตอบแทนจากการทำงาน
2	ตัวแปรตาม	ผลตอบแทนจากการทำงาน
	ตัวแปรอิสระ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
3	ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ย
	ตัวแปรอิสระ	มูลค่าเงินฝากประจำ
4	ตัวแปรตาม	มูลค่าเงินฝากประจำ
	ตัวแปรอิสระ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: อัญชลี วสุนธราภิวัฒน์, 2537

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ปราณี ทินกร และฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ (2544) ได้จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคให้แก่สำนักงานงบประมาณ ภายใต้โครงการพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจ และสามารถพยากรณ์รายได้ของรัฐบาลในอนาคต โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) ด้วยการทดสอบ Augmented Dickey - Fuller Test (ADF Test) เพื่อป้องกันการเกิดความสัมพันธ์เชิงมารยา (Spurious Regression) และนำมาประมาณการสมการถดถอยแบบกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้นตอน (Two - Stage Least Squares : TSLS) ผลการศึกษา พบว่า รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสัมพันธ์กับรายได้ส่วนบุคคลในทิศทางเดียวกัน และรายได้ส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการลงทุนรวม (I) การบริโภคที่แท้จริงของภาคเอกชนและรัฐบาล (CP + CG) และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงของสินค้าและบริการ (XGS) ในทิศทางเดียวกัน ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.10 ในการเลือกสมการยังมีการพิจารณาถึงความสามารถในการทำนายของตัวแปรตาม โดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เท่าเทียมกันของไทล์ (Theil's Inequality Coefficient) หากมีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าสมการที่ประมาณการขึ้นสามารถทำนายค่าจริงได้อย่างแม่นยำ หากมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่าแบบจำลองที่ประมาณการได้ไม่มีความสามารถในการทำนายเลย

ตารางที่ 2-6 สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค โครงการพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณ

ข้อมูลที่ใช้ศึกษา		ข้อมูลอนุกรมเวลา
แบบจำลองที่ใช้ศึกษา		วิเคราะห์การถดถอย ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้นตอน (TSLS)
1	ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
	ตัวแปรอิสระ	รายได้ส่วนบุคคล
2	ตัวแปรตาม	รายได้ส่วนบุคคล
	ตัวแปรอิสระ	- การลงทุนรวม - การบริโภคที่แท้จริงของภาคเอกชนและรัฐบาล - มูลค่าการส่งออกที่แท้จริงของสินค้าและบริการ

ที่มา: ปราณี ทินกร และฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์, 2544
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

เพ็ญศรี กำเนิดสินธุ์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อรายรับภาษีเงินได้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวกำหนดรายได้ภาษีเงินได้ และทำการประมาณการภาษีเงินได้ที่ควรจัดเก็บได้ในแต่ละปี รวมทั้งศึกษาหาความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมเป็นรายปีตั้งแต่ปี 2520 - 2544 ทำการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรของปีที่ผ่านมา สัดส่วนผลตอบแทนการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของปีที่ผ่านมา และสัดส่วนรายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของปีที่ผ่านมา โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม มีค่าเฉลี่ยตลอดช่วงปี 2520 - 2544 เท่ากับ 1.008 0.930 และ 0.996 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการที่รัฐบาลไทยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้ในช่วงปี 2520 - 2544 อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีความพยายามหรือประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 2-7 สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อรายรับภาษีเงินได้ของประเทศไทย

ข้อมูลที่ใช้ศึกษา	ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี 2520 - 2544	
แบบจำลองที่ใช้ศึกษา	สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression)	
ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	
ตัวแปรอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ต่อหัวของประชากรของปีที่ผ่านมา - สัดส่วนผลตอบแทนการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของปีที่ผ่านมา - สัดส่วนรายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของปีที่ผ่านมา 	มีนัยสำคัญ/ความสัมพันธ์เป็น +

ที่มา: เพ็ญศรี กำเนิดสินธุ์, 2545

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภทริณี ศิริพละ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โครงสร้างภาษีเงินได้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายรับภาษีเงินได้ในประเทศไทย เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้ทั้ง 2 ประเภท แล้วนำมาคำนวณหาความสามารถในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ทั้ง 2 ประเภท โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายปีตั้งแต่ปี 2520 - 2547 รวม 28 ปี ทำการศึกษาด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Model) ทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ได้แก่

1) รายได้ต่อหัวของประชากรปีที่ผ่านมา

รายได้ต่อหัวแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของประชากร สามารถอธิบายถึงสมรรถวิสัยในการเสียภาษีอากรที่ต่างกัน เมื่อประชาชนมีรายได้สูงขึ้นก็ย่อมจะมีความสามารถในการเสียภาษีเงินได้มากขึ้น

2) รายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา

รายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์แสดงให้เห็นถึงการหมุนเวียนของการใช้เงินในระบบเศรษฐกิจ ถ้ามีสัดส่วนสูงย่อมส่งผลให้การหมุนเวียนเงินในระบบสูง อำนาจซื้อของประชาชนสูงขึ้น รายได้สูงขึ้น ทำให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลสูงขึ้น

3) รายได้ภาคบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา

รายได้ภาคบริการมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี ดังนั้น เมื่อรายได้ภาคบริการเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นด้วย

4) ตัวแปรหุ่นที่แทนอัตราภาษี

เมื่ออัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บสูงขึ้นจะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้สามารถจัดเก็บได้สูงขึ้น

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ รายได้ภาคเกษตรกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา รายได้ภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ

สำหรับค่าเฉลี่ยความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ปี 2520 - 2547 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ (ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมทั้ง 2 ประเภท) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านภาษี เมื่อรัฐบาลมีการเพิ่มค่าลดหย่อนของผู้มีเงินได้จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษี ทำให้จัดเก็บภาษีเงินได้ลดลง ความพยายามในการจัดเก็บภาษีจึงลดลง

ตารางที่ 2-8 สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง โครงสร้างภาษีเงินได้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายรับภาษีเงินได้ในประเทศไทย

ข้อมูลที่ใช้ศึกษา	ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี 2520 - 2547	
แบบจำลองที่ใช้ศึกษา	สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple regression model)	
ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	
ตัวแปรอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ต่อหัวของประชากรปีที่ผ่านมา - สัดส่วนรายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของปีที่ผ่านมา - สัดส่วนรายได้ภาคบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา - ตัวแปรหุ่นที่แทนอัตราภาษี 	มีนัยสำคัญ/ความสัมพันธ์เป็น +
	<ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนรายได้ภาคเกษตรกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา - สัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา - อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปีที่ผ่านมา - ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ 	ไม่มีนัยสำคัญ

ที่มา: ภัทรีณี ศิริพละ, 2549

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

Thanapat Reungsri (2010) ได้ศึกษาผลกระทบการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำแบบจำลองประมาณการรายได้ของรัฐบาล เพื่อวิเคราะห์แหล่งเงินสนับสนุนการใช้จ่ายภาครัฐด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเริ่มจาก ค.ศ. 1993 ไตรมาสที่ 1 ถึง ค.ศ. 2006 ไตรมาสที่ 4 ในการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งได้จำแนกประเภทรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย (Withholding PIT) ใช้แบบจำลองถดถอย ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) ซึ่งมีค่า Log ของมูลค่าที่แท้จริงของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่ายเป็นตัวตาม และค่า Log ของมูลค่าที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เป็นตัวแปรอิสระ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางเดียวกัน

2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ย (PIT on Interest) ใช้แบบจำลองถดถอย ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) ซึ่งมีค่า Log ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ยเป็นตัวตาม และค่า Log ของรายได้จากดอกเบี้ยเป็นตัวแปรอิสระ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางเดียวกัน

3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี (Annual PIT) จะต้องยื่นชำระภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีมีความซับซ้อน เนื่องจากนโยบายภาษีมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานะเศรษฐกิจประเทศ และมีความผันผวนตามวิกฤติเศรษฐกิจ จึงส่งผลกระทบต่ออัตราการจ้างงาน กระทบต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การประมาณการรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีด้วยสมการเชิงพหุคูณจึงเป็นเรื่องยาก ดังนั้น ในการคำนวณจึงใช้สมการเอกลักษณ์ที่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

4) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอื่น ๆ (Other PIT) ใช้แบบจำลอง Cointegration และ Error Correction Model ซึ่งมีค่า Log ของมูลค่าที่แท้จริงของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอื่น ๆ เป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย อัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณสินค้าธนาคารพาณิชย์ค่า Log ของมูลค่าที่แท้จริงการบริโภคของรัฐบาล และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ ผลการศึกษา พบว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณสินค้าธนาคารพาณิชย์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า Log ของมูลค่าที่แท้จริงการบริโภคของรัฐบาล และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางตรงกันข้าม

Philippine Institute for Development Studies (1981) ได้จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีในประเทศฟิลิปปินส์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) โดยใช้ข้อมูลการจัดเก็บรายได้ภาษีและตัวแปรเศรษฐกิจเป็นรายปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1961 - 1978 เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีใน ค.ศ. 1979 - 1982 แล้วนำผลการพยากรณ์ ค.ศ. 1979 - 1980 เปรียบเทียบกับข้อมูลการจัดเก็บรายได้ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อประเมินศักยภาพของแบบจำลอง และผลการพยากรณ์ ค.ศ. 1981 - 1982 จะนำไปประกอบการพิจารณาการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ ค.ศ. 1978 - 1982 ทั้งนี้ สมการพยากรณ์จะมีการคำนวณทางสถิติเพื่อวัดศักยภาพการพยากรณ์ของแบบจำลองการจัดเก็บรายได้ภาษีที่ได้ ดังนี้

1) ค่า t-statistic หรือค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระในแบบจำลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 5
2) ค่า R-squared (R^2) เป็นค่าที่ใช้วัดศักยภาพของตัวแปรอิสระของแบบจำลองในการอธิบายตัวแปรตาม ซึ่งต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7

3) ค่า Percentage Root Mean Squared Error เป็นค่าที่ใช้วัดความแม่นยำของแบบจำลอง โดยเป็นค่าความผิดพลาดในการพยากรณ์เมื่อเทียบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง จะต้องมีค่าน้อยกว่าร้อยละ 20

สำหรับผลการศึกษาการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ถูกกำหนดให้เป็นค่าคงเหลือของรายได้ภาษีเงินได้รวมและรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล เพื่อให้การพยากรณ์มีความสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาได้มีการพิจารณาตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ รายได้ส่วนบุคคล อัตราผู้มีงานทำ และดัชนีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของพนักงาน

Office of Management and Budget (OMB), The City of New York (2016) ได้จัดทำรายงานการคาดการณ์รายได้ภาษีของนครนิวยอร์ก รัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา สำหรับแผนการคลังในปีงบประมาณ ค.ศ. 2016 - 2020 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจและประมาณการรายได้ภาษีที่นครนิวยอร์ก จัดเก็บได้ในแต่ละปี โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจและแบบจำลอง Micro - Simulation ซึ่งการประมาณการรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย (Withholding) มีความสัมพันธ์อย่างมากกับรายได้จากเงินเดือนค่าจ้าง ในการประมาณการจะใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ ซึ่งมีค่า Log ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่ายเป็นตัวตาม และค่า Log ของรายได้เงินเดือนค่าจ้างเป็นตัวแปรอิสระ

ส่วนที่ 2 การประมาณการภาษีที่ต้องจ่ายล่วงหน้า (Estimated Payment) เป็นการประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จกรายได้อื่นนอกเหนือเงินเดือนค่าจ้าง เพื่อเป็นการทยอยชำระภาษีเป็นงวด ๆ แทนการชำระภาษีในครั้งเดียว โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจที่มีตัวแปรอิสระ ได้แก่ เงินปันผล ดอกเบี้ย รายได้จากการเช่า รายได้จากกิจการเจ้าของคนเดียว และกำไรจากการขายหลักทรัพย์ ทั้งนี้ กำไรจากการขายหลักทรัพย์จะมีความสัมพันธ์กับมูลค่าการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่ และมูลค่าการถือครองหุ้นบริษัทของครัวเรือน

ส่วนที่ 3 การยื่นแบบแสดงรายการภาษีครั้งสุดท้าย (Settlement Payments) หรือการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี โดยจะต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในวันที่ 15 เมษายนของปีถัดไป เพื่อกำหนดภาษีที่ต้องชำระ ซึ่งผู้เสียภาษีอาจได้รับคืนเงินภาษีหากชำระภาษีเกินจากที่ต้องชำระจริง หรืออาจต้องชำระภาษีเพิ่มหากชำระภาษีส่วหน้า (ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จกรายได้อื่นนอกเหนือเงินเดือนค่าจ้าง) ไม่ครบตั้งแต่แรก ทั้งนี้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีจะมีความสัมพันธ์กับการชำระภาษีส่วหน้า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาษี

State Budget Agency, State of Indiana (2017) ได้จัดทำรายงานการคาดการณ์รายได้ของรัฐอินดีแอนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2017 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสร้างแบบจำลองในการประมาณการรายได้ สำหรับการประมาณการรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย (Withholding) ส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนและค่าจ้าง และภาษีหัก ณ ที่จ่ายเงินได้จากเงินเกษียณ เงินบำนาญ ในการศึกษาใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาส จำนวน 80 ตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการถดถอย โดยมีค่า Log ของฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่ายเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้างที่เป็นตัวเงินของชาวรัฐอินดีแอนา จำนวนเดือนที่มีวันศุกร์ 5 วัน และตัวแปรหุ่นแทนรายไตรมาสปีงบประมาณ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางเดียวกัน และแบบจำลองนี้ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 96.70

ส่วนที่ 2 การประมาณการภาษีที่ต้องจ่ายล่วงหน้า (Estimated Payment) ส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บภาษีจกรายได้จากการลงทุน รายได้ของกิจการเจ้าของคนเดียว และรายได้ธุรกิจ ในการศึกษาใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาส จำนวน 76 ตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการถดถอย โดยมีค่า Log ของการประมาณการฐานภาษีที่ต้องจ่ายล่วงหน้าเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระ ได้แก่ การประมาณการภาษีที่ต้องจ่ายล่วงหน้ารายไตรมาสของปีก่อน ดัชนีตลาดหุ้นของบริษัทขนาดใหญ่ 500 แห่งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในสหรัฐอเมริกา (S&P 500 Index) ตัวแปรหุ่นแทนรายไตรมาสปีปฏิทิน และตัวแปรหุ่นแทนการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างภาษี ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว ยกเว้นตัวแปรหุ่นแทนการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างภาษีมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางเดียวกัน และแบบจำลองนี้ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 89.60

ส่วนที่ 3 การยื่นแบบแสดงรายการภาษีครั้งสุดท้าย (Settlements) และการคืนภาษีในกรณีชำระภาษีเกินจากที่ต้องชำระจริง โดยใช้แบบจำลอง Autoregressive ในประมาณการ ด้วยค่าภาษีที่ต้องชำระครั้งสุดท้ายหรือการคืนภาษีรายไตรมาสของปีก่อน (ค่าเล่าซ้ำ 1 ปี) และตัวแปรรายไตรมาสผันแปรตามฤดูกาล

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2550) ได้จัดทำรายงานวิจัย เรื่อง ตัวแบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทยและพยากรณ์แนวโน้มเศรษฐกิจมหภาค ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2536 - ไตรมาสที่ 4 ปี 2549 ทำการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) เพื่อประมาณค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ด้วยแบบจำลอง Cointegration และ Error-Correction Model (ECM) ซึ่งมีค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นตัวแปรตาม และค่าเปลี่ยนแปลง Log ของ GDP ณ ราคาตลาด เป็นตัวแปรอิสระ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในระยะสั้นและยาว โดยแบบจำลองนี้มีค่า Adjusted R - Squared เท่ากับร้อยละ 26.72

Alamanda (2022) ได้ทำการวิเคราะห์อิทธิพลของการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีต่อรายได้ เพื่อประเมินศักยภาพของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากบุคคลที่มีความมั่งคั่งสูงในอินโดนีเซีย โดยทำการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยของข้อมูลแบบ Panel Data จากแบบแสดงรายการภาษีประจำปี HWI 2.850 ระหว่าง ค.ศ. 2017 - 2018 ซึ่งมีตัวแปรตาม คือ รายได้รวม (ยกเว้นรายได้จากการจ้างงาน) ของผู้เสียภาษีที่มีความมั่งคั่งสูง และตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย สินทรัพย์เพื่อการลงทุนในปีที่ผ่านมา จำนวนเวลาการทำงาน จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้เสียภาษี ตัวแปรหุ่นแสดงสถานภาพการสมรส และตัวแปรหุ่นแสดงสถานที่ตั้งของผู้เสียภาษี ผลการศึกษา พบว่า สินทรัพย์เพื่อการลงทุนในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้รวม (ยกเว้นรายได้จากการจ้างงาน) ของผู้เสียภาษีที่มีความมั่งคั่งสูงอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มขึ้นของการลงทุนในสินทรัพย์ทุก ๆ 100% จะทำให้รายได้ของผู้เสียภาษีที่มีความมั่งคั่งสูงเพิ่มขึ้นมากถึง 5.3% ซึ่งจะนำไปสู่การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สูง

ตารางที่ 2-9 สรุปรายละเอียดงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีต่อรายได้ เพื่อประเมินศักยภาพของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากบุคคลที่มีความมั่งคั่งสูงในอินโดนีเซีย

ข้อมูลที่ใช้ศึกษา	ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ ค.ศ. 2017 - 2018 ข้อมูลแบบ Panel Data	
แบบจำลองที่ใช้ศึกษา	สมการถดถอย (Regression model)	
ตัวแปรตาม	รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ยกเว้นรายได้จากการจ้างงาน)	
ตัวแปรอิสระ	- สินทรัพย์เพื่อการลงทุนในปีที่ผ่านมา	มีนัยสำคัญ/ความสัมพันธ์เป็น +
	- จำนวนเวลาการทำงาน - จำนวนผู้ที่อยู่ในการอุปการะของผู้เสียภาษี - ตัวแปรหุ่นแสดงสถานภาพการสมรส - ตัวแปรหุ่นแสดงสถานที่ตั้งของผู้เสียภาษี	ไม่มีนัยสำคัญ

ที่มา: Alamanda, 2022
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

2.3 ข้อสรุปจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต

การทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของรัฐบาล โครงสร้างภาษี ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี การวิเคราะห์ผลงานของภาษีอากร และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาล และความพยายามในการจัดเก็บภาษี ทำให้ข้อสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

2.3.1 แบบจำลองเศรษฐกิจที่ใช้ในการศึกษา

จากงานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีการใช้แบบจำลอง ได้แก่ แบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด และกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้นตอน (TSL) แบบจำลอง Autoregressive ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ใช้ค่าในอดีตในการพยากรณ์ และแบบจำลอง Cointegration และ Error - Correction Model (ECM) โดยแบบจำลอง Cointegration และ Error Correction Model เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระยะยาวและการปรับตัวในระยะสั้น เมื่อเกิดการเบี่ยงเบนจากความสัมพันธ์ระยะยาว อย่างไรก็ตาม การศึกษาการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐบาล และวิเคราะห์ผลการเพิ่มอัตราภาษีเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยสำนักงบประมาณของรัฐสภา พบว่า ผลการพยากรณ์ระหว่างแบบจำลอง Cointegration และ Error-Correction Model (ECM) กับแบบจำลองสมการถดถอยให้ค่าที่ใกล้เคียงกัน และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ณรงค์ชัย จิตินันท์พงศ์, 2565, น. 69) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อนของแบบจำลอง และง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ การใช้แบบจำลองสมการถดถอยอาจให้ประสิทธิภาพมากกว่าแบบจำลอง Cointegration และ Error - Correction Model (ECM)

2.3.2 การกำหนดตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในงานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาส่วนใหญ่มีตัวแปรตาม คือ มูลค่าการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และมีการศึกษาโดยจำแนกแบบจำลองรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกเป็นมิติตามรายภาษีต่าง ๆ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากการทำงาน และรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ย

รูปแบบที่ 2 รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากดอกเบี้ย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอื่น ๆ

รูปแบบที่ 3 รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย การประมาณการภาษีที่ต้องจ่ายล่วงหน้า และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้พิจารณาถึงระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไปในการจัดทำแบบจำลอง หากต้องจำแนกออกเป็นมิติตามรายภาษีต่าง ๆ รวมถึงฐานข้อมูลที่สามารถจัดเก็บได้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้ศึกษาจึงใช้ตัวแปรตามเป็นมูลค่าการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2.3.3 การกำหนดตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระในงานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษา ประกอบด้วย รายได้ส่วนบุคคล การลงทุนเอกชนและรัฐบาล การบริโภคของภาคเอกชนและรัฐบาล การส่งออกของสินค้าและบริการ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ตัวแปรหุ่นที่แทนอัตราภาษี รายได้ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคสถาบันการเงิน และธุรกิจจอส่งหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม อัตราผู้มีงานทำ และดัชนีตลาดหุ้น

การจัดทำรายงานวิชาการฉบับนี้ จะพิจารณาคัดเลือกตัวแปรอิสระโดยคำนึงถึงอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อรายได้ของส่วนบุคคล ซึ่งเป็นฐานภาษีสำหรับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตลอดจนข้อจำกัดในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การวิเคราะห์มีถูกต้องและเหมาะสม

จากการพิจารณาข้างต้น การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า ซึ่งคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหารด้วยจำนวนประชากร การบริโภคของภาคเอกชนและรัฐบาล การลงทุนเอกชนและรัฐบาลปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า การส่งออกของสินค้าและบริการ ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ และตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี

2.3.4 การประเมินผลการพยากรณ์ของแบบจำลอง

การประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะให้ความสำคัญกับค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error ซึ่งแสดงถึงระดับความคลาดเคลื่อนเฉลี่ยของการพยากรณ์ข้อมูลในช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อพิจารณาค่าที่ได้จากการพยากรณ์มีความใกล้เคียงกับค่าจริงมากน้อยเพียงใด มากกว่าค่าสถิติที่ใช้วัดความผันแปรของตัวแปรตามที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระ หรือ R-squared (R^2) สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Philippine Institute for Development Studies (1981) และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2550)

บทที่ 3 วิธีการศึกษา

รายงานฉบับนี้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ ส่วนที่ 1 พิจารณาเกี่ยวกับลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนที่ 2 พิจารณาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต ส่วนที่ 3 พิจารณาเกี่ยวกับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อศึกษาศักยภาพและประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้ แต่ละประเด็นประกอบด้วยรายละเอียดของวิธีการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2566 เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ World Bank และ International Monetary Fund (IMF) รวมถึงการขออนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมสรรพากร ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น สัดส่วนหรือร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เพื่อศึกษาระบบภาษีและแนวทางการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป

3.2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ในส่วนที่ 2 จะใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) เพื่อจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567

3.2.1 กรอบแนวคิด

- รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า
- การบริโภคของภาคเอกชนและรัฐบาล
- การลงทุนของภาคเอกชนและรัฐบาล
- ปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า
- การส่งออกของสินค้าและบริการ
- ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ
- ตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี

มูลค่าการจัดเก็บรายได้
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3.2.2 เครื่องมือ/แบบจำลองที่ใช้

1. แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression)

เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัว กับตัวแปรอิสระ ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยสมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระเป็นสมการเชิงเส้น มีรูปแบบดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n + \varepsilon$$

เมื่อกำหนดให้ $X_1, X_2, \dots, X_n$ เป็นค่าของตัวแปรอิสระ
 $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$ เป็นค่าคงที่และสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระ
 ε เป็นค่าความคลาดเคลื่อน

การจัดทำแบบจำลองพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลอนุกรมมีลักษณะนิ่ง (Stationary) หรือไม่ โดยพิจารณาว่าค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนมีความคงที่ตลอดช่วงเวลา หากข้อมูลอนุกรมเวลามีลักษณะไม่นิ่ง (Non - Stationary) ผลพยากรณ์ที่ได้จากแบบจำลองสมการถดถอยอาจเกิดปัญหาสมการถดถอยมีความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression) ซึ่งจะทำให้แบบจำลองที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ และไม่สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระได้

ในกรณีข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรไม่ลักษณะ Non - Stationary จะทำการต้องทดสอบหาความสัมพันธ์ในระยะยาว (Cointegrated) ระหว่างกันก่อน ถ้าทดสอบ Cointegration แล้วพบว่าตัวแปรไม่ลักษณะเป็น Cointegrated ระหว่างกัน ผู้ศึกษาสามารถใช้แบบจำลอง Error Correction Model (ECM) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในระยะยาวและการตอบสนองในระยะสั้นระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้ แต่ถ้าตัวแปรไม่ลักษณะเป็น Cointegrated ระหว่างกัน สามารถนำข้อมูลของตัวแปรมาปรับให้เป็นค่าเปลี่ยนแปลง (Differenced) เพื่อให้ข้อมูล Stationary ก่อนนำไปจัดทำแบบจำลองสมการถดถอยต่อไป

ข้อควรระวังสำหรับการวิเคราะห์สมการถดถอย

1) ปัญหา Multicollinearity คือ ปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นในระดับสูงระหว่างกัน ส่งผลต่อการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ และยากต่อการตีความผลลัพธ์ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก

- ค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ของตัวแปรอิสระคู่ใดคู่หนึ่งมีค่าสูง หรือมีค่ามากกว่า 0.8
- ค่า R^2 ของสมการถดถอยมีค่าสูง แต่ตัวแปรอิสระบางตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งมีเครื่องหมายไม่เป็นไปตามทฤษฎี
- ผลการประมาณค่าที่ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เมื่อเพิ่มหรือลดจำนวนตัวอย่าง
- ผลการประมาณค่าที่ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เมื่อเพิ่มหรือตัดตัวแปรอิสระ

การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ผู้ศึกษาจะใช้วิธีทางสถิติ Variance Inflation Factor (VIF) เป็นตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของปัญหา หาก VIF มีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นในระดับสูง ทั้งนี้ ผู้ศึกษาอาจไม่ต้องปรับปรุงแบบจำลองในประเด็นใด ๆ หากผลการศึกษาเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระยังคงมีอิทธิพลกำหนดตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรูปแบบของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2) ปัญหา Heteroskedasticity เป็นปัญหาที่ความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนหรือตัวรบกวนเชิงสุ่มมีค่าไม่คงที่ในแบบจำลอง ส่งผลให้ค่าประมาณสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระไม่มีประสิทธิภาพ อาจมีค่าสูงหรือต่ำเกินไป ในการตรวจสอบปัญหา Heteroskedasticity ผู้ศึกษาสามารถใช้วิธี White Test และ Harvey Test ทดสอบความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระหรือไม่ โดยใช้โปรแกรม EViews หากผลการทดสอบพบว่า Prob. Chi-Square หรือ p-value มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่มีปัญหา Heteroskedasticity แต่หากน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีปัญหา Heteroskedasticity ในกรณีที่พบปัญหา ผู้ศึกษาสามารถใช้วิธี Heteroscedasticity Corrected Standard Errors ในโปรแกรม EViews เพื่อแก้ไขและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น

3) ปัญหา Autocorrelation หรือ Serial Correlation เป็นปัญหาที่ตัวแปรความคลาดเคลื่อนหรือตัวรบกวนเชิงสุ่มมีความสัมพันธ์กันเอง มักเกิดขึ้นกับข้อมูลที่เป็นอนุกรมเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บจากช่วงเวลาหนึ่งไปยังช่วงเวลาต่อ ๆ ไป ส่งผลให้ค่าประมาณสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระไม่มีประสิทธิภาพ ในการตรวจสอบปัญหา Autocorrelation ผู้ศึกษาสามารถใช้วิธี Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test โดยใช้โปรแกรม EViews หากผลการทดสอบพบว่า Prob. Chi-Square หรือ p-value มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่มีปัญหา Autocorrelation แต่หากน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีปัญหา Autocorrelation นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ค่า Durbin - Watson (DW) ตรวจสอบปัญหาดังกล่าวได้ โดยค่า DW มีค่าต่ำกว่า 1.5 หรือสูงกว่า 2.5 แสดงว่ามีปัญหา Autocorrelation ในกรณีที่พบปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาสามารถใช้วิธี Heteroskedasticity and Autocorrelation Consistent (HAC) Covariances หรือที่เรียกว่า Newey - West Standard Errors ในโปรแกรม EViews เพื่อปรับแก้ปัญหา Heteroskedasticity และ Autocorrelation

4) การกำหนดจำนวน Lag สูงสุด เพื่อตรวจสอบข้อมูลอนุกรมมีลักษณะนิ่ง (Stationary) ใน Unit Root Test และการทดสอบปัญหา Serial Correlation ด้วยวิธี Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test จะกำหนดให้จำนวน lag สูงสุดมีค่าเท่ากับสัดส่วน 1 ใน 4 ของจำนวนข้อมูลโดยประมาณ (ณรงค์ชัย รุตินันท์พงศ์, 2545, น. 75 - 76) ดังนั้น การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรายงานวิชาการฉบับนี้ จึงกำหนดจำนวน Lag สูงสุดเท่ากับ 7 ปีงบประมาณ

2. ค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error

การประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะใช้ค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error เพื่อพิจารณาค่าที่ได้จากการพยากรณ์มีความคลาดเคลื่อนกับค่าจริงมากน้อยเพียงใด ซึ่งมีวิธีคำนวณดังนี้

$$\text{Root Mean Square Percentage Error} = \sqrt{\frac{1}{K} \sum_{t=1}^K \left(\frac{Y_t^s - Y_t^a}{Y_t^a} \right)^2} \times 100$$

เมื่อกำหนดให้ Y_t^s เป็นค่าพยากรณ์ของตัวแปร
 Y_t^a เป็นค่าจริงของตัวแปร
 K เป็นจำนวนช่วงเวลาของการพยากรณ์

3.2.3 ตัวแปรอิสระที่ใช้และสมมติฐาน (ณ ตัวแปรอื่น ๆ คงที่)

1. รายได้ต่อหัวของประชากร (GDPPC) ปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า

รายได้ต่อหัว หรือรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี หรือรายได้ส่วนบุคคล หมายถึง รายได้โดยเฉลี่ยที่แต่ละคนในประเทศได้รับในระยะเวลา 1 ปี โดยรายงานวิชาการฉบับนี้จะคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) หารด้วยจำนวนประชากร ซึ่งผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จะสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ศักยภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงรายได้ของประชาชน

สมมติฐาน รายได้ต่อหัวของประชากรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากรายได้ต่อหัวของประชากรที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ฐานภาษีเพิ่มขึ้น ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า (Progressive Tax Rate) ทำให้รัฐบาลสามารถจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้

2. การบริโภคของภาคเอกชน (PC) และรัฐบาล (GC)

การบริโภคของภาคเอกชน (PC) เป็นการใช้จ่ายของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจในการซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รายได้และกำลังซื้อของประชาชน

สมมติฐาน การบริโภคของภาคเอกชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากการบริโภคของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นมักมาจากรายได้ของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นฐานภาษีในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้สามารถจกเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งการบริโภคของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้น ยังส่งผลให้ธุรกิจขยายตัวและเกิดรายได้จากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ค่าจ้างแรงงาน โบนัส ค่าล่วงเวลา

การบริโภคของภาครัฐบาล (GC) เป็นการใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดหาสินค้าและบริการ เพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน เช่น การป้องกันประเทศ การคุ้มครองป้องกันภัย และงานบริหารราชการต่าง ๆ

สมมติฐาน การบริโภคของภาครัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของรัฐบาลจะถูกกระจายไปยังประชาชนและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น และทำให้รัฐสามารถจกเก็บรายได้บุคคลธรรมดาได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

3. การลงทุนของภาคเอกชน (PI) และรัฐบาล (GI) ปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า

การลงทุนของภาคเอกชน (PI) เป็นการใช้จ่ายของภาคเอกชนในการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ขยายกิจการ สร้างรายได้และกำไร เช่น การซื้อเครื่องจักร การก่อสร้างโรงงาน การพัฒนาเทคโนโลยี หรือการลงทุนในธุรกิจใหม่ ๆ

สมมติฐาน การลงทุนของภาคเอกชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากการลงทุนของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการจ้างงานเพิ่มขึ้น และทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงการลงทุนของภาคเอกชนยังสามารถสร้างรายได้จากเงินปันผล ดอกเบี้ย และกำไรจากการลงทุน ซึ่งเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การลงทุนของรัฐบาล (GI) เป็นการใช้จ่ายของภาครัฐบาลในการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

สมมติฐาน การลงทุนของรัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจ้ดเก็บรายได้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากการลงทุนของภาครัฐในโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรง และทางอ้อม ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การกระตุ้นเศรษฐกิจจากการลงทุนของรัฐยังช่วยให้ ภาคธุรกิจขยายตัวและเพิ่มความต้องการแรงงาน ซึ่งส่งผลให้ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขยายตัวตามไปด้วย

4. การส่งออกของสินค้าและบริการ (EX)

สมมติฐาน การส่งออกของสินค้าและบริการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการจ้ดเก็บ รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากการส่งออกของสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้องจะขยายตัว ส่งผลให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น นำไปสู่การจ้างงานและรายได้ของประชาชนที่เพิ่มขึ้น

5. ตัวแปรทุนวิกฤติเศรษฐกิจ

สมมติฐาน เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติเศรษฐกิจจะทำให้มูลค่าการจ้ดเก็บภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา ลดลง เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย ภาคธุรกิจชะลอตัว ส่งผลต่อความต้องการแรงงานลดลง ทำให้ การจ้างงานและรายได้ของประชาชนลดลงตามไปด้วย ซึ่งทำให้ฐานภาษีแคบลงและรายได้จากภาษีของรัฐลดลง

6. ตัวแปรทุนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี (DTAX)

สมมติฐาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี จะทำให้มูลค่าการจ้ดเก็บภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา ลดลง เนื่องจากที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ สอดคล้องกับเศรษฐกิจและช่วยลดความเหลื่อมล้ำโดยใช้ภาษีอัตราก้าวหน้า ซึ่งมักมีการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษี และปรับลดอัตราภาษีลงจากเดิม ส่งผลให้การจ้ดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ลดลงตามไปด้วย

3.2.4 วิธีการศึกษา

1. เก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นรายปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 โดยมี ตัวแปรในการจัดทำแบบจำลองและแหล่งข้อมูล ตามตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรและแหล่งที่มาของข้อมูล

ประเภทตัวแปร	หน่วย	ประเภทข้อมูล	แหล่งที่มา
ตัวแปรตาม			
การจ้ดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	เว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง www.fpo.go.th
ตัวแปรอิสระ			
รายได้ต่อหัวของประชากร (GDPPC)	บาท/คน	มูลค่าตัวเงิน	คำนวณโดยผู้ศึกษา
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ; GDP	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	เว็บไซต์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ www.nesdc.go.th
- จำนวนประชากร	ล้านคน	จำนวนเต็ม	รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3-1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรและแหล่งที่มาของข้อมูล (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	หน่วย	ประเภทข้อมูล	แหล่งที่มา
ตัวแปรอิสระ			
การบริโภคของภาคเอกชน (PC)	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	เว็บไซต์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ www.nesdc.go.th
การบริโภคของภาครัฐบาล (GC)	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	
การลงทุนของภาคเอกชน (PI)	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	
การลงทุนของภาครัฐบาล (GI)	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	
การส่งออกของสินค้าและบริการ (EX)	ล้านบาท	มูลค่าตัวเงิน	
ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจ	กำหนดให้ D2540 วิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในประเทศไทย - ปี 2540 - 2541 ปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 1 - ปีที่ไม่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 0 D2552 วิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกา - ปี 2552 ปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 1 - ปีที่ไม่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 0 D2554 วิกฤติเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัย - ปี 2554 ปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 1 - ปีที่ไม่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 0 D2557 วิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหาร - ปี 2557 ปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 1 - ปีที่ไม่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 0 D2563 วิกฤติเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 - ปี 2563 - 2564 ปีที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 1 - ปีที่ไม่มีวิกฤติเศรษฐกิจ = 0		
ตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี (DTAX)	กำหนดให้ปี 2542 2546 2547 2551 2556 และ 2560 ที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี = 1 และปีที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี = 0		

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

2. จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของแบบจำลอง

- นำข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 เข้าในโปรแกรม EViews

- ตรวจสอบข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีลักษณะนิ่ง (Stationary) หรือไม่ ในกรณีข้อมูลมีลักษณะไม่นิ่ง (Non - Stationary) จะต้องปรับข้อมูลให้เป็นค่าเปลี่ยนแปลง (Differenced) เพื่อให้ข้อมูล Stationary ก่อนนำข้อมูลไปจัดทำแบบจำลองสมการถดถอย หากค่าเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่มีลักษณะ Stationary ณ ระดับที่เท่ากัน จะต้องทดสอบ Cointegration ก่อน ถ้าพบว่าตัวแปรที่มีลักษณะเป็น Cointegrated ระหว่างกัน จึงจะสามารถใช้แบบจำลอง Error Correction Model (ECM) ได้ แต่ถ้าทดสอบ Cointegration แล้วพบว่าตัวแปรไม่มีลักษณะเป็น Cointegrated ระหว่างกัน สามารถนำตัวแปรที่ปรับข้อมูลให้เป็น Stationary ไปจัดทำแบบจำลองสมการถดถอยต่อไป

ทั้งนี้ จากการศึกษาการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐบาล และวิเคราะห์ผลการเพิ่มอัตราภาษีเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยสำนักงบประมาณของรัฐสภาพบว่า ผลการพยากรณ์ระหว่างแบบจำลอง Cointegration และ Error - Correction Model (ECM) กับแบบจำลองสมการถดถอยให้ค่าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ณรงค์ชัย รัฐินันท์พงศ์, 2565, น. 69) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อนของแบบจำลอง และง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ รายงานวิชาการฉบับนี้จะจัดทำแบบจำลองโดยใช้สมการถดถอยเป็นหลัก แต่ยังคงมีการตรวจสอบข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีลักษณะ Stationary หรือไม่ ก่อนนำข้อมูลไปจัดทำแบบจำลอง

- จัดทำแบบจำลองสมการถดถอย ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และตรวจสอบข้อควรระวังสำหรับการวิเคราะห์สมการถดถอย

- นำแบบจำลองสมการถดถอยที่ได้ไปใช้พยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 เพื่อประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง

- นำผลพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และผลการจัดเก็บจริงมาเปรียบเทียบ เพื่อหาค่าความคลาดเคลื่อนเฉลี่ยของการพยากรณ์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error : RMSPE

3. จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

- นำข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 เข้าในโปรแกรม EViews

- ตรวจสอบข้อมูลของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีลักษณะนิ่ง (Stationary) หรือไม่ และจัดทำแบบจำลองสมการถดถอย โดยดำเนินการตามขั้นตอนเดียวกับที่ระบุไว้ในข้อ 2

- นำแบบจำลองสมการถดถอยที่ได้ไปใช้พยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569 โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569 ตามค่าคาดการณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

3.3 ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การศึกษาความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมและผลการคำนวณจากแบบจำลองที่ได้ในส่วนที่ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 มาคำนวณหาดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

3.3.1 เครื่องมือ/แบบจำลองที่ใช้

ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี เป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยเป็นการหาสัดส่วนของภาษีที่เก็บได้จริงและภาษีที่คำนวณขึ้นมาที่คาดว่าจะเก็บได้ ซึ่งภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้นี้แสดงถึงความสามารถของประเทศไทยในการจัดเก็บภาษีที่ขึ้นกับปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ สามารถแสดงสมการได้ดังนี้

$$E = R/R^*$$

โดยที่ E = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax Effort)

R = ภาษีที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Revenue)

R* = ภาษีที่คำนวณขึ้นที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ (Calculated Tax Revenue)

3.3.2 วิธีการศึกษา

1. เก็บรวบรวมข้อมูลการจ้ดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นรายปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

2. นำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากขั้นตอนในส่วนที่ 2 มาคำนวณหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ควรจัดเก็บได้จากแบบจำลอง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567 โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

3. นำข้อมูลการจ้ดเก็บได้จริงและผลการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ควรจัดเก็บได้จากแบบจำลองคำนวณหาดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการประเมินความพยายามในการจัดเก็บภาษี มีดังนี้

$E = 1$ หมายความว่า ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติ หรือระดับที่ยอมรับได้

$E < 1$ หมายความว่า ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ ต้องมีการปรับปรุง

$E > 1$ หมายความว่า ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

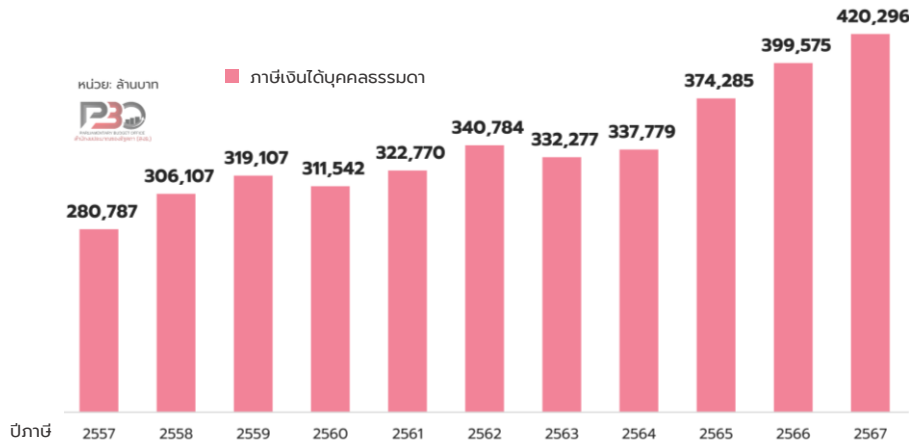

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาของรายงานวิชาการฉบับนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนที่ 2 เป็นการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีและพยากรณ์แนวโน้มการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต และส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อศึกษาศักยภาพและประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ผ่านมาของประเทศไทย โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

4.1 โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4.1.1 สถานการณ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาพที่ 4-1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4-2 สัดส่วนผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลต่อรายได้รวมปีภาษี 2567

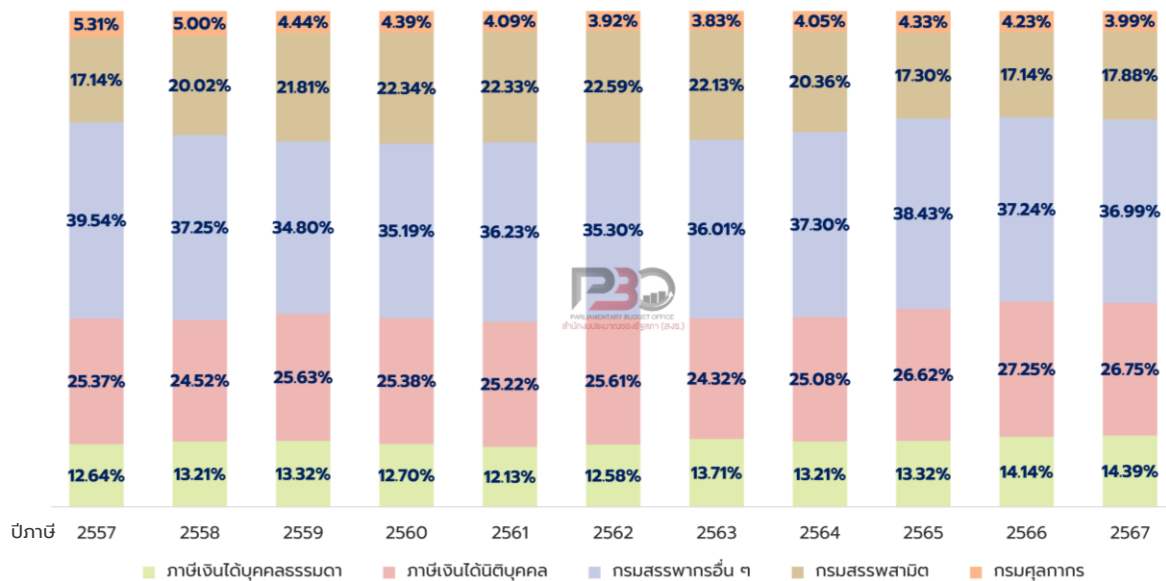
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ถึงแม้จะชะลอตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ระหว่างปีภาษี 2563 - 2564 แต่หลังจากปีภาษี 2565 เป็นต้นมา การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเติบโต จาก 374,285 ล้านบาทในปีภาษี 2565 เพิ่มขึ้นเป็น 420,296 ล้านบาทในปีภาษี 2567 หรือเพิ่มขึ้นจำนวน 46,011 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.29 ซึ่งสะท้อนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น และรายได้ประชาชนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ฐานภาษีขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แหล่งที่มาของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 65 - 70 มาจากผู้ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 91 (ผู้ที่มีรายได้ประเภทที่ 1 ตามมาตรา 40 (1) ซึ่งเป็นรายได้จากการจ้างแรงงานเพียงอย่างเดียว) และผู้ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 90 (ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 1 แหล่ง ตามมาตรา 40 (1) - 40 (8))

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาสัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้รัฐบาลทั้งหมดในปีภาษี 2567 พบว่ามีเพียงร้อยละ 12.58 แม้จะเป็นแหล่งรายได้ภาษีทางตรงที่สำคัญ แต่ยังคงมีสัดส่วนต่ำกว่าภาษีทางอ้อม ซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50.28 สะท้อนให้เห็นว่าระบบภาษีของไทยยังพึ่งพาฐานภาษีจากการบริโภคหรือภาษีทางอ้อมเป็นหลัก ขณะที่รายได้จากฐานภาษีด้านทรัพย์สินและรายได้ยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น การขยายฐานภาษี การปรับปรุงระบบติดตามรายได้ และการปิดช่องโหว่การหลีกเลี่ยงภาษี จึงเป็นแนวทางสำคัญเพื่อเพิ่มความยั่งยืนทางการคลัง และลดการพึ่งพาภาษีทางอ้อมในระยะยาว

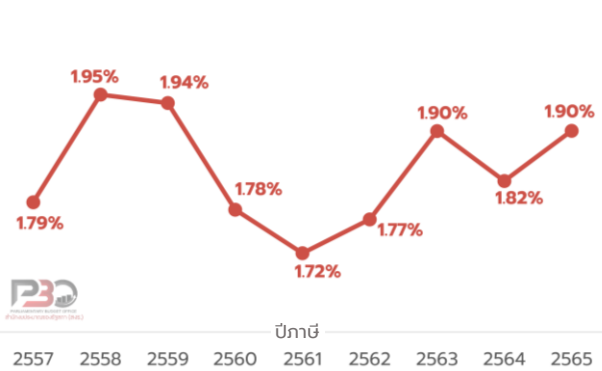
ภาพที่ 4-3 สัดส่วนรายได้จากภาษีประเภทต่าง ๆ ปีภาษี 2557 - 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

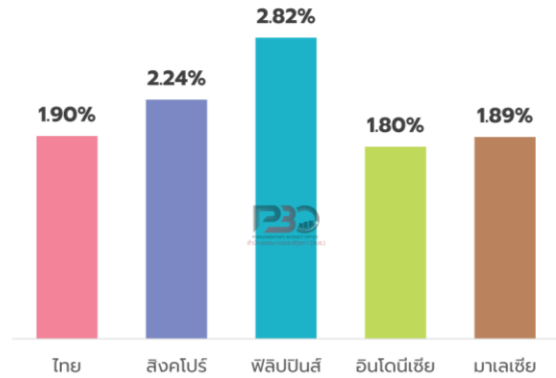
ทั้งนี้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยมีสัดส่วนที่ต่ำมาโดยตลอดเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ โดยระหว่างปีภาษี 2557 - 2567 สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตทั้งหมดอยู่ระหว่างร้อยละ 12.13 - 14.39 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่มีสัดส่วนร้อยละ 16.2 (ปี 2566) และต่ำกว่ามากในกลุ่มประเทศสมาชิก OECD ที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 23.6 (ปี 2565)

4.1.2 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP

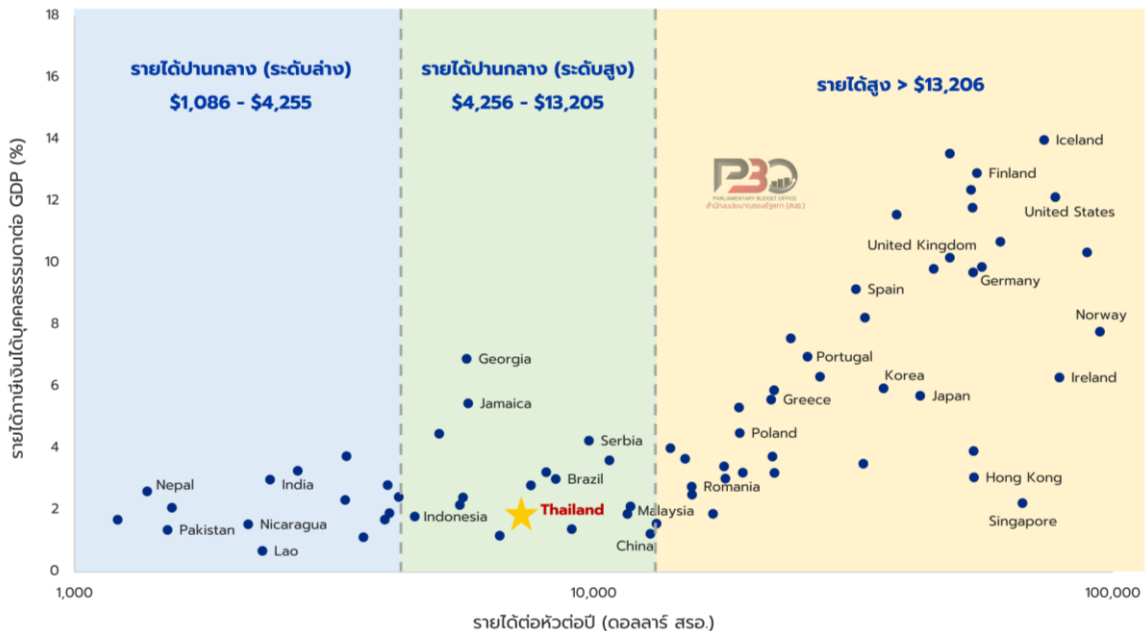

ภาพที่ 4-4 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ของประเทศไทยในช่วงปีภาษี 2556 - 2565 ที่มา: IMF, 2024

ภาพที่ 4-5 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ในภูมิภาคอาเซียน ปีภาษี 2565 ที่มา: IMF, 2024

จากภาพที่ 4-4 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ของไทยในช่วงปีภาษี 2557 - 2565 อยู่ระหว่างร้อยละ 1.72 - 1.95 ซึ่งอาจสะท้อนปัญหาความสามารถในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ไม่สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนตามภาพที่ 4-5 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 1.90 ในปีภาษี 2565 ซึ่งต่ำกว่าสิงคโปร์ (ร้อยละ 2.24) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 2.82) อย่างชัดเจน แต่ใกล้เคียงกับอินโดนีเซีย (ร้อยละ 1.80) และมาเลเซีย (ร้อยละ 1.89)

ภาพที่ 4-6 สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP และรายได้ต่อหัวต่อปีของประเทศไทยและต่างประเทศ ที่มา: 1) IMF, 2024 2) World Bank, 2025a และ 2025b

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

หมายเหตุ: 1. ข้อมูล ณ ปี 2022

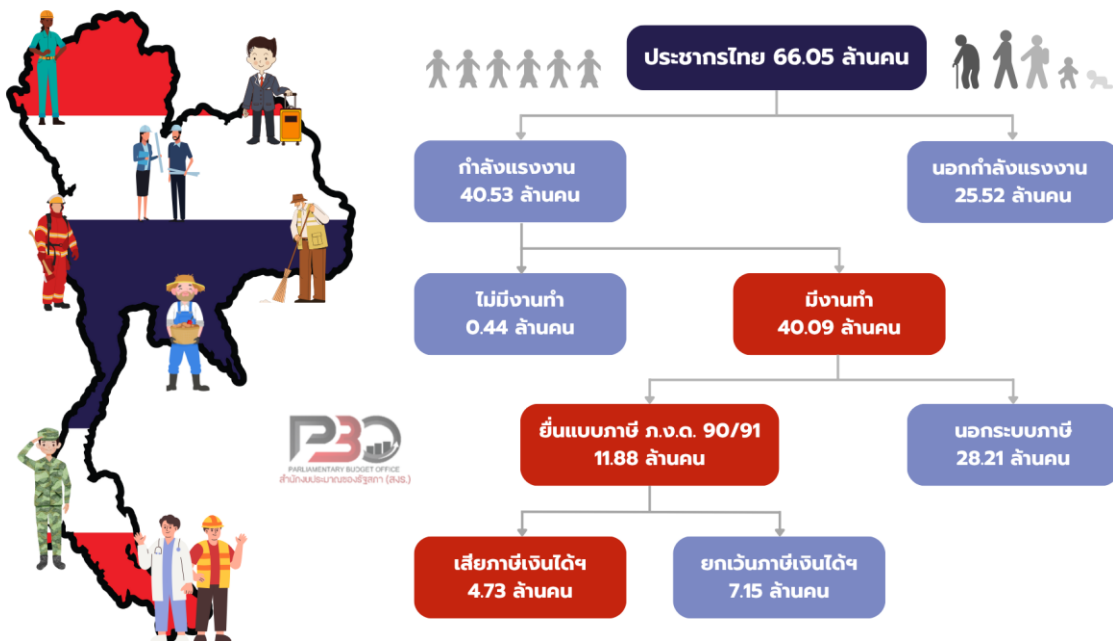
2. รายได้ต่อหัวต่อปี มีการปรับแกเป็นมาตรฐานลอการิทึม ฐาน 10

จากภาพที่ 4-7 พบว่า จำนวนผู้ยื่นแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90/91) ในช่วงปีภาษี 2557 - 2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 10.47 ล้านคนในปีภาษี 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 11.88 ล้านคนในปีภาษี 2566 หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อกำลังแรงงานทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.97 เป็น 29.31 แม้ว่าจำนวนผู้เข้าสู่ระบบภาษีเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเทียบกับกำลังแรงงานทั้งหมดที่มีประมาณ 38 - 40 ล้านคนต่อปีกลับมีสัดส่วนที่ต่ำ

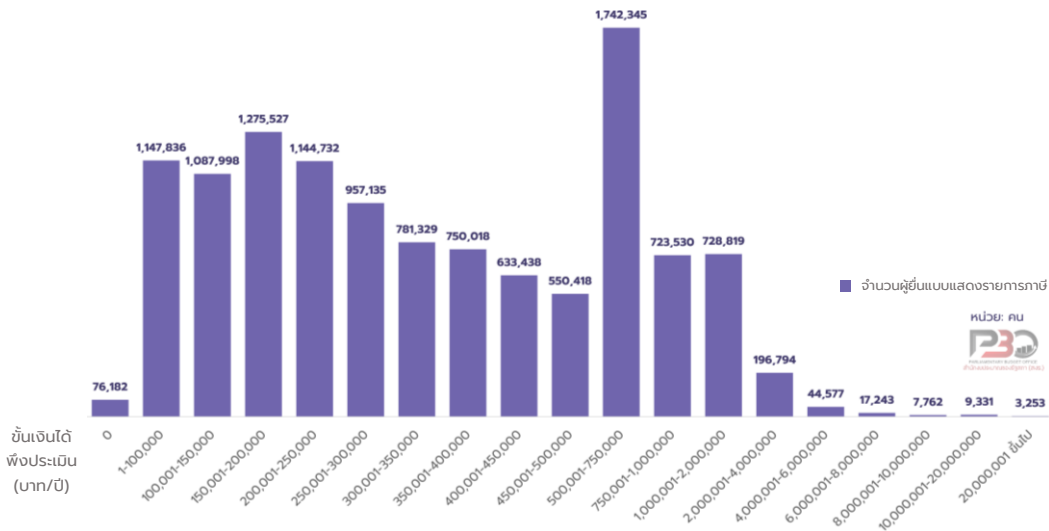
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เสียภาษีจริงที่มีภาระภาษีต้องชำระ จะพบว่า มีเพียง 3.65 - 4.73 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 9.55 - 11.67 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ขณะที่ผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีอยู่ที่ประมาณ 10.47 - 11.88 ล้านคน แสดงให้เห็นว่ามีผู้ที่ยื่นแบบฯ แต่ไม่ต้องเสียภาษีจริงในสัดส่วนสูง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากโครงสร้างภาษีที่ให้สิทธิยกเว้นและหักลดหย่อนในหลายมิติ

ภาพที่ 4-8 โครงสร้างประชากรและฐานผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค และสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2568
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

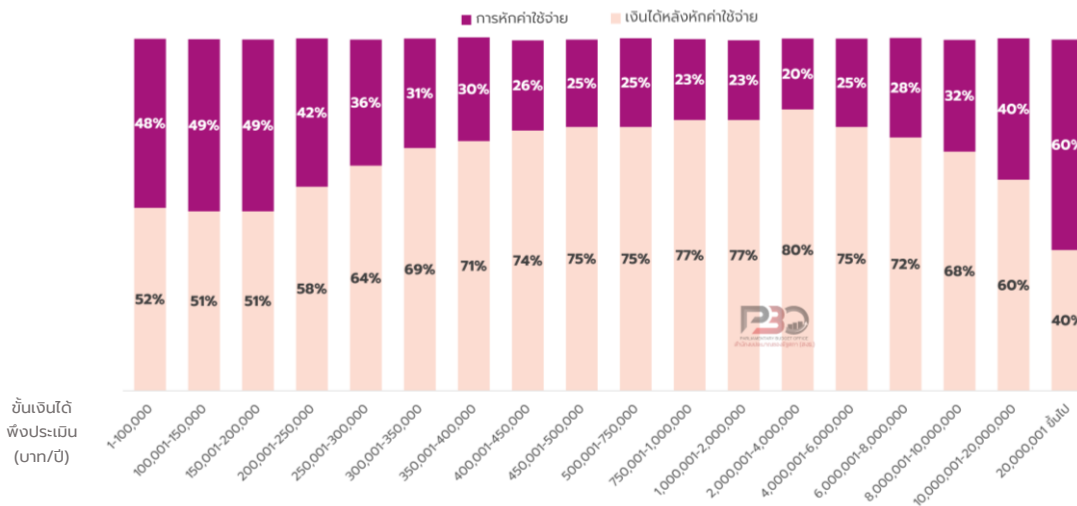
ในปีภาษี 2566 ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งหมดอยู่ที่ 66.05 ล้านคน โดยมีผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 40.53 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.36 ของประชากรทั้งหมด ขณะที่อีก 25.52 ล้านคนอยู่นอกกำลังแรงงาน จากจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมด พบว่า มีผู้มีงานทำ 40.09 ล้านคน แต่มีผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90/91) เพียง 11.88 ล้านคน หรือราว 1 ใน 4 ของกำลังแรงงานทั้งหมดเท่านั้น อีกทั้งแรงงานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีกลับมีจำนวนมากกว่าครั้งที่ได้รับการยกเว้นภาษีถึง 7.15 ล้านคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ภาษี เมื่อพิจารณาผู้ที่มีภาระภาษีจริง พบว่ามีเพียง 4.73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 7.16 ของประชากรทั้งประเทศ ขณะที่แรงงานส่วนใหญ่กว่า 28.21 ล้านคนยังคงอยู่นอกระบบภาษี สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างฐานภาษีที่แคบของประเทศไทย และการพึ่งพารายได้ภาษีจากกำลังแรงงานเพียงส่วนน้อยของประเทศ

ภาพที่ 4-9 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษี (ภ.ง.ด. 90/91) จำแนกตามขั้นเงินได้พึงประเมิน ปีภาษี 2566
ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

จากจำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษี (ภ.ง.ด. 90/91) จำแนกตามรายได้พึงประเมิน ปีภาษี 2566 พบว่า ผู้ยื่นแบบฯ ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มรายได้ไม่เกิน 2,000,000 บาท โดยเฉพาะช่วงรายได้ 500,001 - 750,000 บาท มีจำนวนผู้ยื่นแบบฯ มากที่สุดถึง 1,742,365 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 ของผู้ยื่นแบบฯ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ยื่นแบบฯ ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางประมาณเดือนละ 41,667 - 62,500 บาท รองลงมาคือช่วงรายได้ 150,001 - 200,000 บาท จำนวน 1,275,527 คน และช่วงรายได้ 1 - 100,000 บาท จำนวน 1,147,836 คน นอกจากนี้ ผู้ยื่นแบบฯ ที่มีรายได้ไม่เกิน 150,000 บาท แม้จะยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนก็ได้รับการยกเว้นภาษีมีมากถึง 2,312,016 คน คิดเป็นร้อยละ 19.46 ของผู้ยื่นแบบฯ

4.1.4 การหักค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 4-10 สัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน และเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน
จำแนกตามขั้นเงินได้พึงประเมินปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

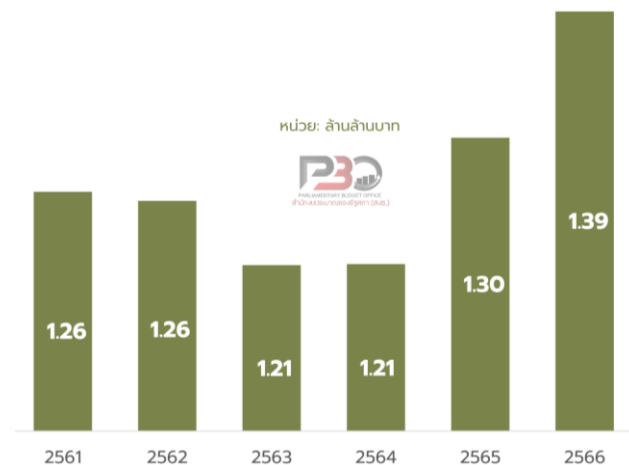

จากภาพที่ 4-10 แสดงสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน และเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมิน จำแนกตามชั้นเงินได้พึงประเมิน ปีภาษี 2566 พบว่า ผู้มีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 20,000,000 บาทขึ้นไป มีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายสูงสุด คิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ของเงินได้พึงประเมิน ขณะที่ผู้มีเงินได้พึงประเมินในระดับปานกลางไม่เกิน 4,000,000 บาท กลับมีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 20 - 25 ของเงินได้พึงประเมิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการได้รับผลประโยชน์จากการหักค่าใช้จ่าย โดยกลุ่มผู้มีเงินได้พึงประเมินระดับปานกลางจะได้รับประโยชน์น้อยกว่ากลุ่มผู้มีเงินได้พึงประเมินระดับสูงซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรจ่ายภาษีมากที่สุด แต่กลับมีแนวโน้มที่จะจ่ายภาษีลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นทำให้รัฐสูญเสียรายได้

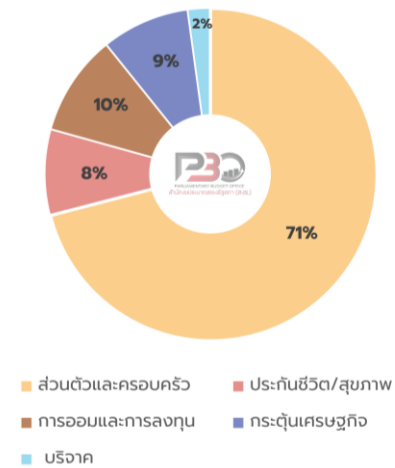
ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าช่วงรายได้ 1 - 200,000 บาท จะมีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 48 - 49 ของเงินได้พึงประเมิน และสัดส่วนเริ่มลดลงตั้งแต่ช่วงรายได้ 200,001 - 250,000 บาท เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นว่าผู้มีรายได้ในช่วง 1 - 200,000 บาท ส่วนใหญ่อาจมีรายได้เพียงแหล่งเดียวจากการจ้างแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการหักค่าใช้จ่ายไว้ที่ร้อยละ 50 ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

4.1.5 การหักค่าลดหย่อน

การใช้สิทธิลดหย่อนภาษี ปี 2561 - 2566

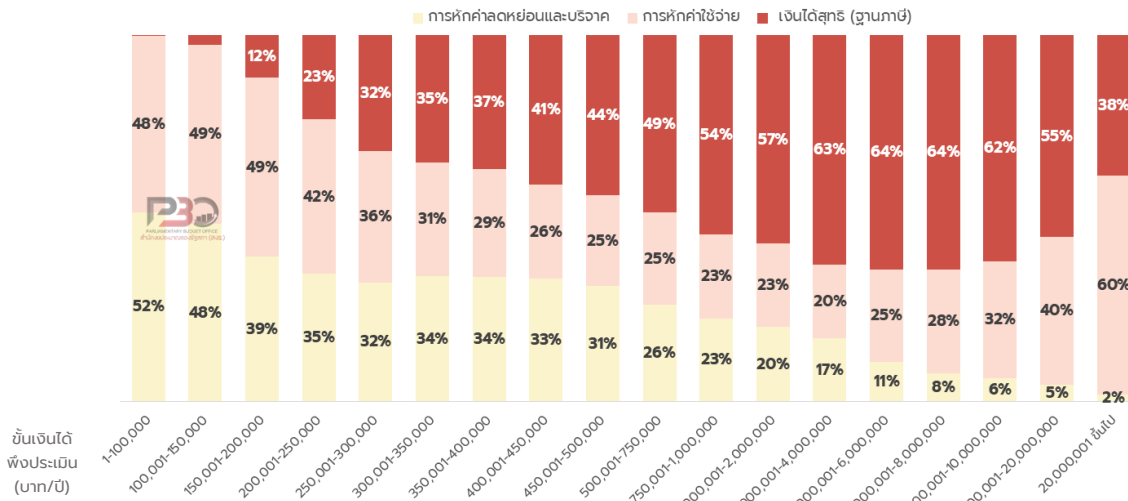
การใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภท ปี 2566

ภาพที่ 4-11 การใช้สิทธิลดหย่อนภาษีปีภาษี 2561 - 2566 และการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภทปีภาษี 2566
ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

การใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีของประเทศไทยในช่วงปีภาษี 2561 - 2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปีภาษี 2561 - 2564 การใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีอยู่ในระดับใกล้เคียงกันประมาณ 1.2 ล้านล้านบาท ก่อนจะขยับเพิ่มขึ้นในปีภาษี 2565 อยู่ที่ 1.30 ล้านล้านบาท และเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องในปีภาษี 2566 อยู่ที่ 1.39 ล้านล้านบาท

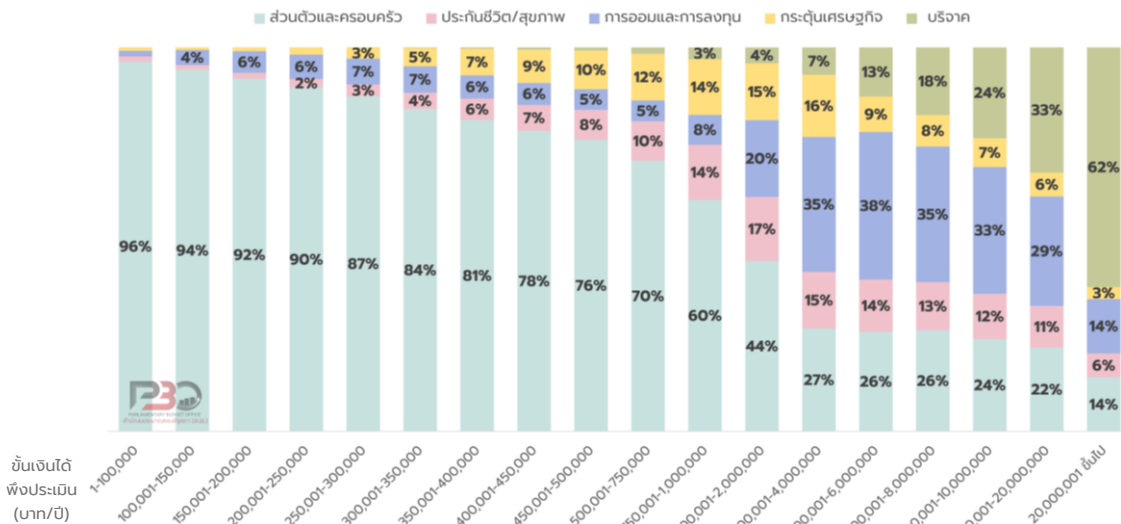
ทั้งนี้ การใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีแยกตามประเภทในภาพรวมปีภาษี 2566 พบว่า การหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวมีสัดส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 71 ของการใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีทั้งหมด ขณะที่การหักลดหย่อนประเภทประกันชีวิต/สุขภาพมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 10 การออมและการลงทุนร้อยละ 9 มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจร้อยละ 8 และการบริจาคมีสัดส่วนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2

ภาพที่ 4-12 สัดส่วนการหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและบริจาค และเงินได้สุทธิ จำแนกตามขั้นเงินได้พึงประเมิน
ปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4-13 สัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภท จำแนกตามขั้นเงินได้พึงประเมินปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค

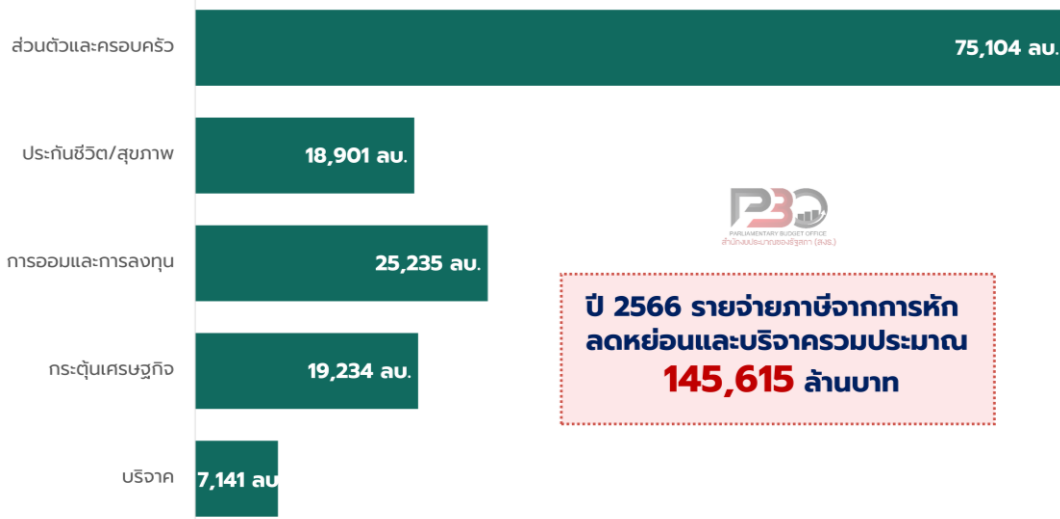
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

จากภาพที่ 4-12 เมื่อพิจารณาข้อมูลตามขั้นเงินได้พึงประเมิน ปีภาษี 2566 พบว่า เมื่อผู้ยื่นแบบ
แสดงรายการภาษีมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีสัดส่วนการหักค่าลดหย่อนและบริจาคต่อเงินได้พึงประเมินลดลง
และเมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแต่ละประเภท ตามภาพที่ 4-13 พบว่า ผู้มีเงินได้พึงประเมิน
ในระดับไม่สูงมาก ตั้งแต่ 1 - 1,000,000 บาท ส่วนใหญ่ใช้สิทธิลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัว
ในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 60 - 96 ขณะที่ผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินสูงขึ้นมาระดับกลางมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อน
ภาษีประเภทการออมและการลงทุนเพิ่มขึ้น และในส่วนของผู้มีเงินได้พึงประเมินระดับสูงหรือหรือกลุ่มคนรวย
จะมีสัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีประเภทการบริจาคเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการบริจาคเพื่อการศึกษา
และสาธารณประโยชน์

4.1.6 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาค

รายจ่ายภาษีในกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง รายได้ของรัฐที่ลดลงเนื่องจากการให้สิทธิทางภาษี เช่น ค่าลดหย่อน การยกเว้นภาษี เงินสะสมบางประเภทที่หักออกจากเงินได้เพื่อคำนวณภาษี (อธิบดีกรมศุลกากร, 2560) โดยการประเมินรายจ่ายภาษีสามารถคำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างภาระภาษีเมื่อไม่มีสิทธิประโยชน์จากการหักลดหย่อน และภาระภาษีที่มีสิทธิประโยชน์จากการหักลดหย่อน

ภาพที่ 4-14 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาคประเภทต่าง ๆ ปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค

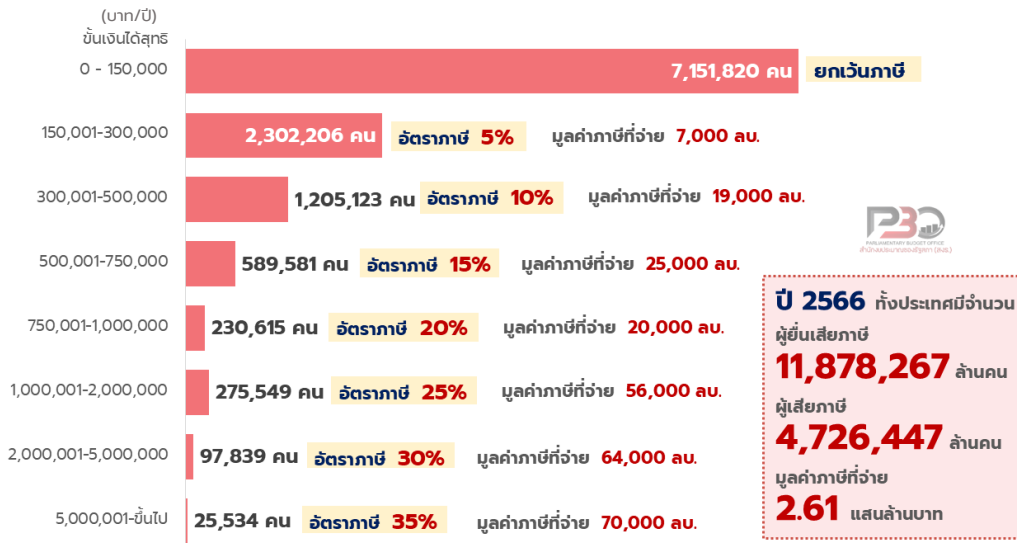
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ในปีภาษี 2566 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาค มีมูลค่ารวมประมาณ 145,615 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.81 ของ GDP คิดเป็นสัดส่วนถึง 1 ใน 3 ของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวมีมูลค่าประมาณ 75,104 ล้านบาท หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายจ่ายภาษีทั้งหมด

สำหรับรายจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการหักลดหย่อนประเภทอื่น ๆ มีมูลค่าน้อยกว่ามาก ได้แก่ การออมและการลงทุน มีมูลค่า 25,235 ล้านบาท มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ มีมูลค่า 19,234 ล้านบาท และเบี้ยประกันชีวิต/สุขภาพ มีมูลค่า 18,901 ล้านบาท ส่วนการบริจาค มีสัดส่วนเล็กที่สุด เพียง 7,141 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.90 ของรายจ่ายภาษีทั้งหมด

4.1.7 การเสียภาษี

ปัจจุบันประเทศไทยจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้โครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้า (Progressive Tax) ที่ผู้มีรายได้สูงต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำ โดยในปีภาษี 2566 มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษี (ภ.ง.ด. 90/91) จำนวน 11,878,267 คน แต่มีผู้เสียภาษีเพียง 4,726,447 คน คิดเป็นร้อยละ 39.79 ของผู้ยื่นแบบฯ และมีมูลค่าภาษีที่จ่าย จำนวน 2.61 แสนล้านบาท (หมายเหตุ: มูลค่าภาษีที่จ่าย หมายถึง จำนวนเงินภาษีที่คำนวณจากเงินได้สุทธิ) หรือคิดเป็นร้อยละ 1.46 ของ GDP โดยมีอัตราภาษีเฉลี่ยที่จ่ายจริงหลังหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและบริจาคเท่ากับร้อยละ 9.63

ภาพที่ 4-15 จำนวนผู้เสียภาษี และมูลค่าภาษีที่จ่าย จำแนกตามขั้นเงินได้สุทธิ ปีภาษี 2566

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค

หมายเหตุ: มูลค่าภาษีที่จ่าย หมายถึง จำนวนเงินภาษีที่คำนวณจากเงินได้สุทธิ (แบบ ภ.ง.ด. 90/91)

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามขั้นเงินได้สุทธิ พบว่า ผู้เสียภาษีในขั้นเงินได้สุทธิ 150,001 - 300,000 บาท ที่ต้องเสียภาษีในอัตราสูงสุดของขั้นที่ร้อยละ 5 แต่อัตราก้าวที่จ่ายจริงอยู่ที่ร้อยละ 1.45 มีจำนวนคนเสียภาษีสูงสุดถึง 2,302,206 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 48.71 เกือบครึ่งหนึ่งของผู้เสียภาษี รองลงมา คือ ผู้เสียภาษีในขั้นเงินได้สุทธิ 300,001 - 500,000 บาท ต้องเสียภาษีในอัตราสูงสุดของขั้นที่ร้อยละ 10 แต่อัตราก้าวที่จ่ายจริงอยู่ที่ร้อยละ 4.16 มีจำนวนผู้เสียภาษี 1,205,123 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.50 ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพียง 2 ขั้นเงินได้สุทธิดังกล่าว มีจำนวนผู้เสียภาษีเกือบถึง 3 ใน 4 ของจำนวนผู้เสียภาษีทั้งหมด ดังนั้น หากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นอัตราก้าวเดียวที่มากกว่าร้อยละ 10 จะส่งผลกระทบต่อผู้เสียภาษีจำนวนมากที่มีรายได้น้อย

ตารางที่ 4-1 อัตราภาษีเฉลี่ยหลังหักค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและบริจาค ปีภาษี 2566

ขั้นเงินได้สุทธิ	อัตราก้าวสูงสุด (ร้อยละ)	อัตราก้าวเฉลี่ยที่จ่ายจริง (ร้อยละ)
0 - 150,000	ได้รับยกเว้น	-
150,001 - 300,000	5	1.45
300,001 - 500,000	10	4.16
500,001 - 750,000	15	7.13
750,001 - 1,000,000	20	10.12
1,000,001 - 2,000,000	25	15.01
2,000,001 - 5,000,000	30	22.15
5,000,001 ขึ้นไป	35	29.61
เฉลี่ยทั้งประเทศ		9.63

ที่มา: กรมสรรพากร, 2568ค

หมายเหตุ: อัตราภาษีเฉลี่ยที่จ่ายจริง คำนวณจาก มูลค่าภาษีที่จ่ายแต่ละขั้นเงินได้สุทธิตหารด้วยมูลค่าเงินได้สุทธิแต่ละขั้นเงินได้สุทธิ

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

4.2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรตาม มูลค่าการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (PIT) และตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากร (GDPPC) ปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า การบริโภคของภาคเอกชน (PC) และรัฐบาล (GC) การลงทุนของภาคเอกชน (PI) และรัฐบาล (GI) ปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า การส่งออกของสินค้าและบริการ (EX) ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 - 2541 (D2540) ปี 2552 (D2552) ปี 2554 (D2554) ปี 2257 (D2557) ปี 2563 - 2564 (D2563) และตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี (DTAX) ผู้ศึกษาได้ทำการแปลงข้อมูล GDPPC PC GC PI GI และ EX ให้อยู่ในรูปของค่า log (LGDPPC LPC LGC LPI LGI และ LEX) เพื่อบรรเทาปัญหา Heteroskedasticity ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยก่อนดำเนินการทดสอบ Unit Root Test เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติข้อมูลมีลักษณะนิ่ง (Stationary) ต่อไป

4.2.1 จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของแบบจำลอง

1. การทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller

ผลการทดสอบ Unit Root Test พบว่า ตัวแปรในแบบจำลองทั้ง 6 ตัว ได้แก่ LPIT LGDPPC LPC LGC LPI และ LEX มีลักษณะไม่นิ่ง (Non - Stationary) ณ ระดับค่าปกติ แต่มีลักษณะนิ่ง (Stationary) เมื่อทำ 1st difference หรือ ณ ระดับค่าเปลี่ยนแปลง ทำให้ตัวแปรทั้ง 6 ตัวนี้จัดอยู่ในประเภท I(1) ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาสมการถดถอยมีความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression) ซึ่งจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้จากสมการถดถอยไม่มีความน่าเชื่อถือ และไม่สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ จำเป็นต้องปรับข้อมูลของตัวแปร LPIT LGDPPC LPC LGC LPI และ LEX ให้อยู่ในรูปของค่าเปลี่ยนแปลง (1st difference) ก่อนนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) สำหรับตัวแปร LGI พบว่ามีลักษณะนิ่ง (Stationary) ณ ระดับค่าปกติ หรือเป็น I(0) จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ในสมการถดถอยได้โดยไม่ต้องทำการปรับค่าเพิ่มเติม

ตารางที่ 4-2 ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test

ตัวแปร	t-Statistic	p-value	ผลการทดสอบ
Test for unit root in level			
LPIT	-2.098778	0.5242	Non-Stationary
LGDPPC	-1.010072	0.9264	Non-Stationary
LPC	-1.261057	0.8769	Non-Stationary
LGC	-1.418293	0.8300	Non-Stationary
LPI	-1.916410	0.6194	Non-Stationary
LGI	-5.603656	0.0008***	Stationary
LEX	-1.982372	0.5853	Non-Stationary

ตารางที่ 4-2 ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller Test (ต่อ)

ตัวแปร	t-Statistic	p-value	ผลการทดสอบ
Test for unit root in 1st difference			
DLPIT	-3.734015	0.0092***	Stationary
DLGDPPC	-4.471355	0.0015***	Stationary
DLPC	-4.146427	0.0034***	Stationary
DLGC	-4.173191	0.0189**	Stationary
DLPI	-3.367540	0.0215**	Stationary
DLEX	-5.832986	0.0001***	Stationary

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

หมายเหตุ: *** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

2. การประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565

ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอย โดยมีตัวแปรดังนี้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (DLPIT)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณ (DLGDPPC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณก่อนหน้า (DLGDPPC(-1))

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (DLGC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI (-1))

ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI)

ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (LGI(-1))

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการส่งออกของสินค้าและบริการ (DLEX)

ตัวแปรหุ่นวิฤติเศรษฐกิจ ได้แก่ D2540 D2552 D2554 D2557 และ D2563

ตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี (DTAX)

ตารางที่ 4-3 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 1

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/16/25 Time: 14:10

Sample (adjusted): 2539 2565

Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.474373	0.527691	0.898960	0.3879
DLGDPPC(-1)	-0.457184	0.392351	-1.165242	0.2686
DLPC	0.996292	0.651720	1.528711	0.1546

ตารางที่ 4-3 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 1 (ต่อ)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGC	0.215231	0.597236	0.360378	0.7254
DLPI	-0.536693	0.130180	-4.122690	0.0017
DLPI(-1)	0.430364	0.095083	4.526181	0.0009
LGI	0.270777	0.144576	1.872908	0.0879
LGI(-1)	-0.294105	0.155548	-1.890770	0.0853
DLEX	0.009993	0.135561	0.073714	0.9426
D2540	-0.145162	0.057098	-2.542345	0.0274
D2552	-0.120578	0.084858	-1.420935	0.1831
D2554	0.107960	0.050147	2.152889	0.0544
D2557	-0.055344	0.049453	-1.119118	0.2869
D2563	0.006624	0.048045	0.137862	0.8928
DTAX	-0.002485	0.021635	-0.114864	0.9106
C	0.298747	0.427974	0.698049	0.4996
R-squared	0.920846	Mean dependent var	0.053757	
Adjusted R-squared	0.812909	S.D. dependent var	0.085067	
S.E. of regression	0.036795	Akaike info criterion	-3.479663	
Sum squared resid	0.014893	Schwarz criterion	-2.711760	
Log likelihood	62.97545	Hannan-Quinn criter.	-3.251325	
F-statistic	8.531303	Durbin-Watson stat	2.137288	
Prob(F-statistic)	0.000496			

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

จากตารางที่ 4-3 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 พบว่า

ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม ขณะที่ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน

ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในประเทศไทยปี 2540 - 2541 (D2540) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม

ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.10 ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน ขณะที่ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (DLGI(-1)) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัยปี 2554 (D2554) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยมีข้อควรระวังในการเกิดปัญหา Multicollinearity, Heteroskedasticity และ Autocorrelation ซึ่งจะทำให้ผลการพยากรณ์ที่ได้แบบจำลองไม่น่าเชื่อถือ จึงต้องตรวจสอบว่าการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยข้างต้นเกิดปัญหาดังกล่าวหรือไม่ ดังนี้

1) ปัญหา Multicollinearity ตรวจสอบด้วยวิธี Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ตัวแปร DLPC LGI และ LGI(-1) มีค่า VIF > 10 เกิดปัญหา Multicollinearity

2) ปัญหา Heteroskedasticity ตรวจสอบด้วยวิธี White Test พบว่า ค่า Prob. Chi-Square(15) (Obs*R-squared) = 0.1555 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่เกิดปัญหา Heteroskedasticity

3) ปัญหา Serial Correlation

- ตรวจสอบด้วยวิธี Breusch - Godfrey Serial Correlation LM Test พบว่า ค่า Prob. Chi-Square(7) (Obs*R-squared) = 0.0473 มีค่าน้อยกว่า 0.05 เกิดปัญหา Serial Correlation

- ตรวจสอบด้วยค่า Durbin - Watson (DW) พบว่ามีค่าเท่ากับ 2.137288 อยู่ระหว่างค่า 1.50 และ 2.50 ไม่เกิดปัญหา Serial Correlation

ผลการตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 1 พบว่า แบบจำลองเกิดปัญหา Multicollinearity และ Serial Correlation จากการตรวจสอบด้วยวิธี Breusch - Godfrey Serial Correlation LM Test โดยตัวแปร DLPC LGI และ LGI(-1) มีปัญหา Multicollinearity ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการนำตัวแปร DLPC LGI หรือ LGI(-1) ออกหรืออาจไม่ต้องปรับปรุงแบบจำลอง หากผลการศึกษาเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร DLPC LGI หรือ LGI(-1) มีอิทธิพลกำหนดตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรูปแบบของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัญหา Serial Correlation จำเป็นต้องแก้ไขโดยใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแนวทางของ Newey - West หรือ Heteroskedasticity and Autocorrelation Consistent (HAC) Covariances

การประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยที่ได้รับการแก้ไขปัญหา Serial Correlation ตามตารางที่ 4-4 พบว่าตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตาม ได้แก่

- ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของ การลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

- ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

- ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.10

- ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (LGI(-1)) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.10

- ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในประเทศไทยปี 2540 - 2541 (D2540) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

- ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัยปี 2554 (D2554) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเริ่มตัดตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลอง โดยดำเนินการ
ครั้งละ 1 ตัวแปร เริ่มจากตัวแปรประเภทตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อน แล้วจึงพิจารณาตัดตัวแปร
อิสระอื่น ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4-4 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 2
(แก้ไขปัญหา Serial Correlation ด้วยวิธี ด้วยวิธี Newey - West (HAC) Standard Errors)

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/16/25 Time: 14:56

Sample (adjusted): 2539 2565

Included observations: 27 after adjustments

HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed
bandwidth = 3.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.474373	0.491761	0.964643	0.3555
DLGDPPC(-1)	-0.457184	0.387485	-1.179874	0.2629
DLPC	0.996292	0.663982	1.500481	0.1616
DLGC	0.215231	0.811901	0.265095	0.7958
DLPI	-0.536693	0.132970	-4.036192	0.0020
DLPI(-1)	0.430364	0.096688	4.451059	0.0010
LGI	0.270777	0.139212	1.945065	0.0778
LGI(-1)	-0.294105	0.150209	-1.957972	0.0761
DLEX	0.009993	0.110512	0.090422	0.9296
D2540	-0.145162	0.033881	-4.284457	0.0013
D2552	-0.120578	0.098062	-1.229602	0.2445
D2554	0.107960	0.035383	3.051206	0.0110
D2557	-0.055344	0.039510	-1.400752	0.1889
D2563	0.006624	0.036824	0.179872	0.8605
DTAX	-0.002485	0.022133	-0.112276	0.9126
C	0.298747	0.297496	1.004203	0.3369
R-squared	0.920846	Mean dependent var	0.053757	
Adjusted R-squared	0.812909	S.D. dependent var	0.085067	
S.E. of regression	0.036795	Akaike info criterion	-3.479663	
Sum squared resid	0.014893	Schwarz criterion	-2.711760	
Log likelihood	62.97545	Hannan-Quinn criter.	-3.251325	
F-statistic	8.531303	Durbin-Watson stat	2.137288	
Prob(F-statistic)	0.000496	Wald F-statistic	5.07E+12	
Prob(Wald F-statistic)	0.000000			

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภายหลังจากตัดตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลอง พบว่า ตัวแปรที่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) และค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) นอกจากนี้ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณ (DLGDPPC) ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกา (2552) และวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหาร (D2557) ซึ่งเดิมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กลับมามีนัยสำคัญทางสถิติในแบบจำลองที่ปรับปรุงใหม่ ทั้งนี้ รายละเอียดผลการประมาณการแสดงในตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 3 (แก้ไขปัญหา Serial Correlation ด้วยวิธี Newey-West (HAC) standard errors และตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/16/25 Time: 15:06

Sample (adjusted): 2539 2565

Included observations: 27 after adjustments

HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 3.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	1.105272	0.126259	8.754023	0.0000
DLPI	-0.215380	0.040571	-5.308651	0.0000
DLPI(-1)	0.359612	0.038432	9.357084	0.0000
D2552	-0.073702	0.010156	-7.257312	0.0000
D2557	-0.102302	0.003564	-28.70718	0.0000
R-squared	0.800991	Mean dependent var		0.053757
Adjusted R-squared	0.764808	S.D. dependent var		0.085067
S.E. of regression	0.041255	Akaike info criterion		-3.372524
Sum squared resid	0.037443	Schwarz criterion		-3.132555
Log likelihood	50.52908	Hannan-Quinn criter.		-3.301169
Durbin-Watson stat	1.691741			

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

การอธิบายผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 3

- 1) รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้การจืดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.105272 สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อ GDP per capita ที่สะท้อนถึงรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะขยายตัวตาม ประกอบกับการจืดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยที่ใช้อัตราก้าวหน้า จึงทำให้รัฐบาลสามารถจืดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น
- 2) การลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจืดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.215380 สอดคล้องกับความเป็นจริงในแง่มุมดังนี้

- การลงทุนของธุรกิจเจ้าของคนเดียวหรือธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในปัจจุบันสามารถนำต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโดยตรง เช่น การจัดซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ มาหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ตามความเป็นจริงและเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เงินได้สุทธิที่ใช้ในการคำนวณภาษีลดลง ส่งผลให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ครั้งปี (ภ.ง.ด. 94) ของผู้มีเงินได้พึงประเมินตามประเภทรายได้ที่ 5, 6, 7 และ 8 ซึ่งเป็นเงินได้ที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และต้องยื่นแบบภาษีภายในเดือนกรกฎาคม - กันยายนของปีนั้น การหักค่าใช้จ่ายจากการลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีผลโดยตรงต่อเงินได้สุทธิซึ่งเป็นฐานภาษีและส่งผลให้ภาระภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องชำระในรอบครึ่งปีลดลงด้วย

- การลงทุนของนิติบุคคลในปัจจุบันส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบโดยตรงต่อกำไรของธุรกิจเมื่อกำไรสุทธิลดลงย่อมส่งผลให้การจ่ายเงินปันผลลดลงตามไปด้วย ผลที่ตามมาคือรายได้จากดอกเบี้ย เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร หรือเงินได้ประเภทที่ 4 ซึ่งเป็นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดน้อยลงส่งผลให้การจกเก็บรายได้โดยรวมลดลง

- การลงทุนภาคเอกชนมีลักษณะเป็นพลวัตรและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยหลายธุรกิจมีการลงทุนเพิ่มเติมหรือขยายกิจการอย่างต่อเนื่องในระยะเวลามากกว่า 1 ปี ส่งผลให้การลงทุนในปัจจุบันอาจยังไม่สร้างผลตอบแทนต่อเศรษฐกิจในทันที เนื่องจากกระบวนการต่าง ๆ เช่น การติดตั้งเครื่องจักร การทดสอบเดินเครื่อง และการสร้างกำลังการผลิตในระยะเริ่มต้นต้องใช้ระยะเวลา ทำให้การจ้างงานและรายได้ของประชาชนยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ในปีเดียวกัน จึงอาจยังไม่เห็นผลเชิงบวกต่อการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3) การลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.359612 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าการลงทุนมักมีมิติของเวลา (Time Lag) ที่ต้องใช้ระยะเวลาก่อนจะสร้างผลตอบแทน กล่าวคือ การลงทุนของภาคเอกชนในปีที่ผ่านมาเริ่มให้ผลตอบแทนหรือผลผลิตในปัจจุบัน ส่งผลให้ศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นตาม

นอกจากนี้ การขยายตัวของการลงทุนส่งผลให้เกิดการจ้างงานและรายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้นซึ่งช่วยขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และนำไปสู่การจกเก็บรายได้ภาษีที่สูงขึ้นในภาพรวม อย่างไรก็ตาม การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นบางส่วนอาจเป็นงานชั่วคราวหรือมีรายได้ต่ำที่ยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้ผลของการจ้างงานต่อการจกเก็บภาษีโดยรวมยังไม่เด่นชัดนัก

4) การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกาในปี 2552 ทำให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.073702

5) การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหารในปี 2557 ทำให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.102302

6) แบบจำลองนี้มีค่า R-squared เท่ากับ 0.800991 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.764808 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 80.10 กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มากกว่า 4 ใน 5 ส่วน ในขณะที่ส่วนที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในแบบจำลอง โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และการประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองสมการถดถอย

ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 จากแบบจำลองสมการถดถอย ครั้งที่ 3 ที่ได้มีการปรับแก้ไขปัญหา Serial Correlation รวมถึงตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในแบบจำลองตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 ดังนี้

ตารางที่ 4-6 การกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

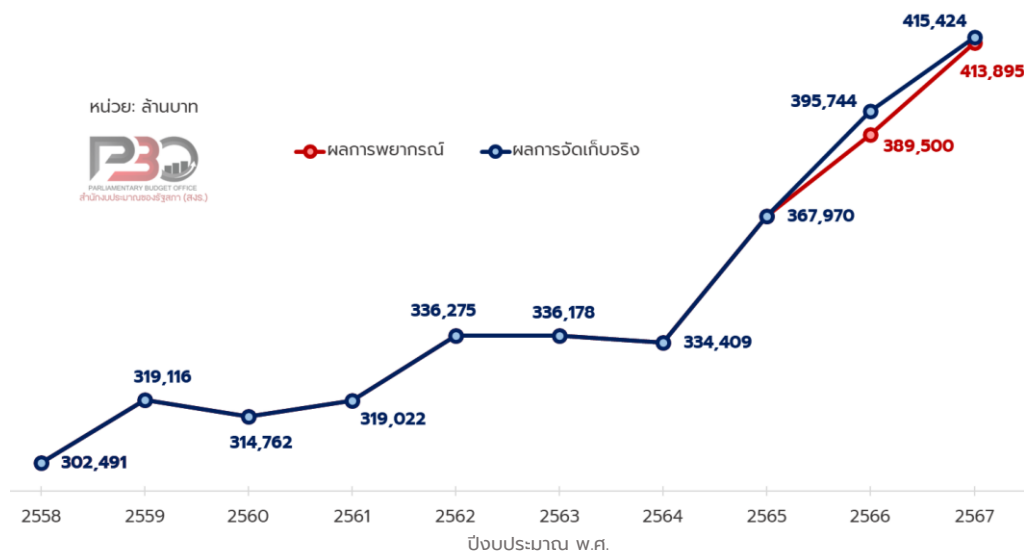
ตัวแปรอิสระ	ปีงบประมาณ	
	2566	2567
DLGDPPC	0.03891	0.02713
DLPI	0.04701	0.00476
DLPI(-1)	0.07127	0.04701

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4-7 ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	
	2566	2567
ผลการพยากรณ์	389,500	413,895
ผลการจัดเก็บจริง	395,744	415,424

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4-16 ผลการพยากรณ์และผลการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

เมื่อได้ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 แล้ว จึงนำมาประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง โดยใช้ค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error (RMSPE) เพื่อพิจารณาค่าที่ได้จากการพยากรณ์มีความคลาดเคลื่อนกับค่าจริงมากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่า Root Mean Square Percentage Error มีค่าเท่ากับร้อยละ 1.15 ต่ำกว่าร้อยละ 20 ซึ่งเป็นเกณฑ์ใช้วัดความแม่นยำของแบบจำลองในงานวิจัย โดย Philippine Institute for Development Studies (1981)

จากผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า แบบจำลองสมการถดถอยที่ได้มีความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานอกกลุ่มตัวอย่าง จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้พยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569 โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ดังนี้

4.2.2 จัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

1. การทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey-Fuller

ผลการทดสอบ Unit Root Test พบว่า ตัวแปรในแบบจำลองทั้ง 6 ตัว ได้แก่ LPIT LGDPPC LPC LGC LPI และ LEX มีลักษณะไม่นิ่ง (Non-Stationary) ณ ระดับค่าปกติ แต่มีลักษณะนิ่ง (Stationary) เมื่อทำ 1st difference ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จำนวน 4 ตัว ได้แก่ LPIT LGDPPC LPC และ LEX ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 1 ตัว ได้แก่ LPI และ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 จำนวน 1 ตัว ได้แก่ LGC ทำให้ตัวแปรทั้ง 6 ตัวนี้จัดอยู่ในประเภท I(1) เพื่อป้องกันปัญหาสมการถดถอยมีความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression) ซึ่งจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้จากสมการถดถอยไม่มีความน่าเชื่อถือและไม่สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ จำเป็นต้องปรับข้อมูลของตัวแปร LPIT LGDPPC LPC LGC LPI และ LEX ให้อยู่ในรูปของค่าเปลี่ยนแปลง (1st difference) ก่อนนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) สำหรับตัวแปร LGI พบว่า มีลักษณะนิ่ง (Stationary) ณ ระดับค่าปกติ หรือเป็น I(0) จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ในสมการถดถอยได้โดยไม่ต้องทำการปรับค่าเพิ่มเติม

ตารางที่ 4-8 ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey - Fuller Test

ตัวแปร	t-Statistic	P-value	ผลการทดสอบ
Test for unit root in level			
LPIT	-2.250068	0.4466	Non-Stationary
LGDPPC	-0.984627	0.9313	Non-Stationary
LPC	-1.748176	0.7042	Non-Stationary
LGC	0.885600	0.9997	Non-Stationary
LPI	-1.938171	0.6100	Non-Stationary
LGI	-4.493314	0.0071***	Stationary
LEX	-2.216627	0.4639	Non-Stationary

ตารางที่ 4-8 ผลการทดสอบ Unit Root Test ด้วยวิธี Augmented Dickey - Fuller Test (ต่อ)

ตัวแปร	t-Statistic	P-value	ผลการทดสอบ
Test for unit root in 1st difference			
DLPIT	-3.889336	0.0060***	Stationary
DLGDPPC	-4.642818	0.0009***	Stationary
DLPC	-4.281018	0.0023***	Stationary
DLGC	-3.486013	0.0598*	Stationary
DLPI	-3.502418	0.0152**	Stationary
DLEX	-6.340774	0.0000***	Stationary

ที่มา: ประมวลโดยผู้ศึกษา

หมายเหตุ: *** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1

2. การประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567

ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอย โดยมีตัวแปรดังนี้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของมูลค่าการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (DLPIT)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณ (DLGDPPC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณก่อนหน้า (DLGDPPC(-1))

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (DLGC)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI)

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI (-1))

ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI)

ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (LGI(-1))

ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการส่งออกของสินค้าและบริการ (DLEX)

ตัวแปรหุ่นวิฤติเศรษฐกิจ ได้แก่ D2540 D2552 D2554 D2557 และ D2563

ตัวแปรหุ่นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี (DTAX)

ตารางที่ 4-9 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 1

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/25/25 Time: 13:11

Sample (adjusted): 2539 2567

Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.437254	0.484885	0.901768	0.3836
DLGDPPC(-1)	-0.429345	0.350684	-1.224307	0.2426
DLPC	1.031503	0.459187	2.246368	0.0427

**ตารางที่ 4-9 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567
ครั้งที่ 1 (ต่อ)**

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGC	0.184617	0.346375	0.532997	0.6030
DLPI	-0.536866	0.112736	-4.762147	0.0004
DLPI(-1)	0.428035	0.080349	5.327191	0.0001
LGI	0.265967	0.120628	2.204851	0.0461
LGI(-1)	-0.285463	0.131197	-2.175829	0.0486
DLEX	0.021056	0.120852	0.174232	0.8644
D2540	-0.148246	0.052230	-2.838334	0.0140
D2552	-0.120334	0.061993	-1.941074	0.0742
D2554	0.103899	0.045978	2.259746	0.0417
D2557	-0.058956	0.044149	-1.335404	0.2047
D2563	0.004170	0.043484	0.095907	0.9251
DTAX	-0.003409	0.019424	-0.175492	0.8634
C	0.249192	0.387585	0.642935	0.5314
R-squared	0.919177	Mean dependent var	0.054233	
Adjusted R-squared	0.825920	S.D. dependent var	0.082056	
S.E. of regression	0.034236	Akaike info criterion	-3.609965	
Sum squared resid	0.015238	Schwarz criterion	-2.855594	
Log likelihood	68.34449	Hannan-Quinn criter.	-3.373705	
F-statistic	9.856356	Durbin-Watson stat	2.090583	
Prob(F-statistic)	0.000088			

ประมวลโดยผู้ศึกษา

จากตารางที่ 4-9 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 พบว่า

ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางตรงกันข้าม ขณะที่ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน

ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPC) ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI) และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัยปี 2554 (D2554) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ขณะที่ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (LGI(-1)) และตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในประเทศไทยปี 2540 - 2541 (D2540) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกา ปี 2552 (D2552) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อย่างไรก็ตาม ในการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยมีข้อควรระวังในการเกิดปัญหา Multicollinearity และ Heteroskedasticity รวมถึง Autocorrelation ซึ่งจะทำให้ผลการพยากรณ์ที่ได้แบบจำลองไม่น่าเชื่อถือ จึงต้องตรวจสอบว่าการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยข้างต้นเกิดปัญหาดังกล่าวหรือไม่ ดังนี้

1) ปัญหา Multicollinearity ตรวจสอบด้วยวิธี Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ตัวแปร LGI และ LGI(-1) มีค่า VIF > 10 เกิดปัญหา Multicollinearity

2) ปัญหา Heteroskedasticity

- ตรวจสอบด้วยวิธี White Test พบว่า ค่า Prob. Chi-Square(15) (Obs*R-squared) = 0.1191 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่เกิดปัญหา Heteroskedasticity

- ตรวจสอบด้วยวิธี Harvey Test พบว่า ค่า Prob. Chi-Square(15) (Obs*R-squared) = 0.0164 มีค่าน้อยกว่า 0.05 เกิดปัญหา Heteroskedasticity

3) ปัญหา Serial Correlation

- ตรวจสอบด้วยวิธี Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test พบว่า ค่า Prob. Chi-Square(7) (Obs*R-squared) = 0.1415 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่เกิดปัญหา Serial Correlation

- ตรวจสอบด้วยค่า Durbin - Watson (DW) พบว่ามีค่าเท่ากับ 2.090583 อยู่ระหว่างค่า 1.50 และ 2.50 ไม่เกิดปัญหา Serial Correlation

ผลการตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 1 พบว่า แบบจำลองเกิดปัญหา Multicollinearity โดยตัวแปร LGI และ LGI(-1) มีปัญหา Multicollinearity ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการนำตัวแปร LGI หรือ LGI(-1) ออก หรืออาจไม่ต้องปรับปรุงแบบจำลอง หากผลการศึกษาเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร LGI หรือ LGI(-1) มีอิทธิพลกำหนดตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรูปแบบของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แม้ว่าผลการทดสอบ Serial Correlation และ Heteroskedasticity ด้วยวิธี White Test จะไม่พบปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน แต่เนื่องจากข้อมูลเป็นอนุกรมเวลา (Time Series Data) ซึ่งมักมีความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนที่ไม่คงที่ (Heteroskedasticity) และอาจมีความสัมพันธ์ของค่าคลาดเคลื่อนในช่วงเวลาต่าง ๆ (Serial Correlation) ประกอบกับผลการทดสอบด้วยวิธี Harvey ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการตรวจสอบปัญหา Heteroskedasticity พบว่าค่า Prob. Chi-Square(15) (Obs*R-squared) = 0.0164 มีค่าน้อยกว่า 0.05 บ่งชี้ว่ามีปัญหา heteroskedasticity อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของค่าประมาณในแบบจำลอง จึงเลือกใช้ Newey - West Heteroskedasticity and Autocorrelation Consistent (HAC) Standard Errors ซึ่งสามารถรองรับความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากทั้ง Heteroskedasticity และ Serial Correlation ได้พร้อมกัน

ตารางที่ 4-10 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey - West (HAC) Standard Errors โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 2

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/29/25 Time: 11:50

Sample (adjusted): 2539 2567

Included observations: 29 after adjustments

HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 4.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.437254	0.459168	0.952274	0.3583
DLGDPPC(-1)	-0.429345	0.292075	-1.469982	0.1654
DLPC	1.031503	0.430714	2.394866	0.0324
DLGC	0.184617	0.334007	0.552734	0.5898
DLPI	-0.536866	0.104760	-5.124719	0.0002
DLPI(-1)	0.428035	0.067746	6.318238	0.0000
LGI	0.265967	0.094196	2.823542	0.0144
LGI(-1)	-0.285463	0.105815	-2.697741	0.0183
DLEX	0.021056	0.084185	0.250119	0.8064
D2540	-0.148246	0.034165	-4.339117	0.0008
D2552	-0.120334	0.046779	-2.572409	0.0232
D2554	0.103899	0.027244	3.813618	0.0022
D2557	-0.058956	0.028658	-2.057269	0.0603
D2563	0.004170	0.028313	0.147296	0.8852
DTAX	-0.003409	0.026180	-0.130207	0.8984
C	0.249192	0.303721	0.820463	0.4267
R-squared	0.919177	Mean dependent var	0.054233	
Adjusted R-squared	0.825920	S.D. dependent var	0.082056	
S.E. of regression	0.034236	Akaike info criterion	-3.609965	
Sum squared resid	0.015238	Schwarz criterion	-2.855594	
Log likelihood	68.34449	Hannan-Quinn criter.	-3.373705	
F-statistic	9.856356	Durbin-Watson stat	2.090583	
Prob(F-statistic)	0.000088	Wald F-statistic	8.33E+11	
Prob(Wald F-statistic)	0.000000			

ประมวลโดยผู้ศึกษา

การประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey - West Heteroskedasticity and Autocorrelation Consistent (HAC) standard errors ตามตารางที่ 4-10 พบว่าตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตาม ได้แก่

- ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการบริโภคของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
  - ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
  - ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
  - ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณ (LGI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05
  - ค่า Log ของการลงทุนของภาครัฐบาลปีงบประมาณก่อนหน้า (LGI(-1)) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05
  - ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในประเทศไทยปี 2540 - 2541 (D2540) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01
  - ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกาปี 2552 (D2552) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05
  - ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัยปี 2554 (D2554) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05
  - ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหารในปี 2557 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.10
- ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเริ่มตัดตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลอง โดยดำเนินการครั้งละ 1 ตัวแปร เริ่มจากตัวแปรประเภทตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อน แล้วจึงพิจารณาตัดตัวแปรอิสระอื่น ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4-11 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey-West (HAC) Standard Errors โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 3 (ตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/29/25 Time: 13:32

Sample (adjusted): 2539 2567

Included observations: 29 after adjustments

HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 4.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	1.111384	0.125085	8.885069	0.0000
DLPI	-0.216129	0.030892	-6.996225	0.0000
DLPI(-1)	0.360511	0.028877	12.48444	0.0000
D2552	-0.073710	0.008411	-8.763098	0.0000
D2557	-0.102454	0.002546	-40.24461	0.0000

ตารางที่ 4-11 ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยด้วยวิธี Newey-West (HAC) Standard Errors โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 3 (ตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ) (ต่อ)

R-squared	0.800299	Mean dependent var	0.054233
Adjusted R-squared	0.767016	S.D. dependent var	0.082056
S.E. of regression	0.039607	Akaike info criterion	-3.464026
Sum squared resid	0.037650	Schwarz criterion	-3.228285
Log likelihood	55.22837	Hannan-Quinn criter.	-3.390195
Durbin-Watson stat	1.693209		

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภายหลังจากตัดตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจากแบบจำลอง พบว่า ตัวแปรที่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณ (DLPI) ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของการลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้า (DLPI(-1)) ตัวแปรหุ่นวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกา (2552) และวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหาร (D2557) นอกจากนี้ ค่าเปลี่ยนแปลง Log ของรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณ (DLGDPPC) ซึ่งเดิมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกลับมามีนัยสำคัญทางสถิติในแบบจำลองที่ปรับปรุงใหม่ โดยสามารถอธิบายผลการประมาณการแบบจำลอง ได้ดังนี้

1) รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.111384 สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อ GDP per capita ที่สะท้อนถึงรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะขยายตัวตาม ประกอบกับการจกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยที่ใช้อัตราก้าวหน้า จึงทำให้รัฐบาลสามารถจกเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น

2) การลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.216129 สอดคล้องกับความเป็นจริงในแง่มุมดังนี้

- การลงทุนของธุรกิจเจ้าของคนเดียวหรือธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในปีปัจจุบันสามารถนำต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโดยตรง เช่น การจกซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ มาหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ตามความเป็นจริงและเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เงินได้สุทธิที่ใช้ในการคำนวณภาษีลดลง ส่งผลให้การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ครั้งปี (ภ.ง.ด. 94) ของผู้มีเงินได้พึงประเมินตามประเภทรายได้ที่ 5, 6, 7 และ 8 ซึ่งเป็นเงินได้ที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และต้องยื่นแบบภาษีภายในเดือนกรกฎาคม - กันยายนของปีนั้น การหักค่าใช้จ่ายจากการลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีผลโดยตรงต่อเงินได้สุทธิ ซึ่งเป็นฐานภาษี และส่งผลให้การระภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องชำระในรอบครึ่งปีลดลงด้วย

- การลงทุนของนิติบุคคลในปีปัจจุบันส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบโดยตรงต่อกำไรของธุรกิจเมื่อกำไรสุทธิลดลงย่อมส่งผลให้การจ่ายเงินปันผลลดลงตามไปด้วย ผลที่ตามมาคือรายได้จากดอกเบี้ยเงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร ซึ่งเป็นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะลดลง ส่งผลให้การจกเก็บรายได้โดยรวมลดลง

- การลงทุนภาคเอกชนมีลักษณะเป็นพลวัตรและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยหลายธุรกิจมีการลงทุนเพิ่มเติมหรือขยายกิจการอย่างต่อเนื่องในระยะเวลามากกว่า 1 ปี ส่งผลให้การลงทุนในปีปัจจุบันอาจยังไม่สร้างผลตอบแทนต่อเศรษฐกิจในทันที เนื่องจากกระบวนการต่าง ๆ เช่น การติดตั้งเครื่องจักร การทดสอบเดินเครื่อง และการสร้างกำลังการผลิตในระยะเริ่มต้นต้องใช้ระยะเวลา ทำให้การจ้างงานและรายได้ของประชาชนยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ในปีเดียวกัน จึงอาจยังไม่เห็นผลเชิงบวกต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

3) การลงทุนของภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.360511 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า การลงทุนมักมีมิติของเวลา (Time Lag) ที่ต้องใช้ระยะเวลาก่อนจะสร้างผลตอบแทน กล่าวคือ การลงทุนของภาคเอกชนในปีที่ผ่านมาเริ่มให้ผลตอบแทนหรือผลผลิตในปีปัจจุบัน ส่งผลให้ศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นตาม

นอกจากนี้ การขยายตัวของการลงทุนส่งผลให้เกิดการจ้างงานและรายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และนำไปสู่การจัดเก็บรายได้ภาษีที่สูงขึ้นในภาพรวม อย่างไรก็ตาม การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นบางส่วนอาจเป็นงานชั่วคราวหรือมีรายได้ต่ำที่ยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้ผลของการจ้างงานต่อการจัดเก็บภาษีโดยรวมยังไม่เด่นชัดนัก

4) การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกาในปี 2552 ทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.073710

5) การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหารในปี 2557 ทำให้การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตกลง ร้อยละ 0.102454

6) แบบจำลองนี้มีค่า R-squared เท่ากับ 0.800299 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.767016 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 80.03 กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มากกว่า 4 ใน 5 ส่วน ในขณะที่ส่วนที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมอยู่ในแบบจำลอง โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569 จากแบบจำลองสมการถดถอยวิธี Newey-West (HAC) standard errors ครั้งที่ 3 ที่ได้มีการตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในแบบจำลองตามตามค่าคาดการณ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่คำนวณได้จากแบบจำลองปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เท่ากับ 426,062 ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เท่ากับ 438,805 ล้านบาท

ตารางที่ 4-12 การกำหนดค่าของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

ตัวแปรอิสระ	ปี 2568	ปี 2569
DLGDPPC	0.02578	0.02308
DLPI	0.02200	0.01700
DLPI(-1)	0.00476	0.002200

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

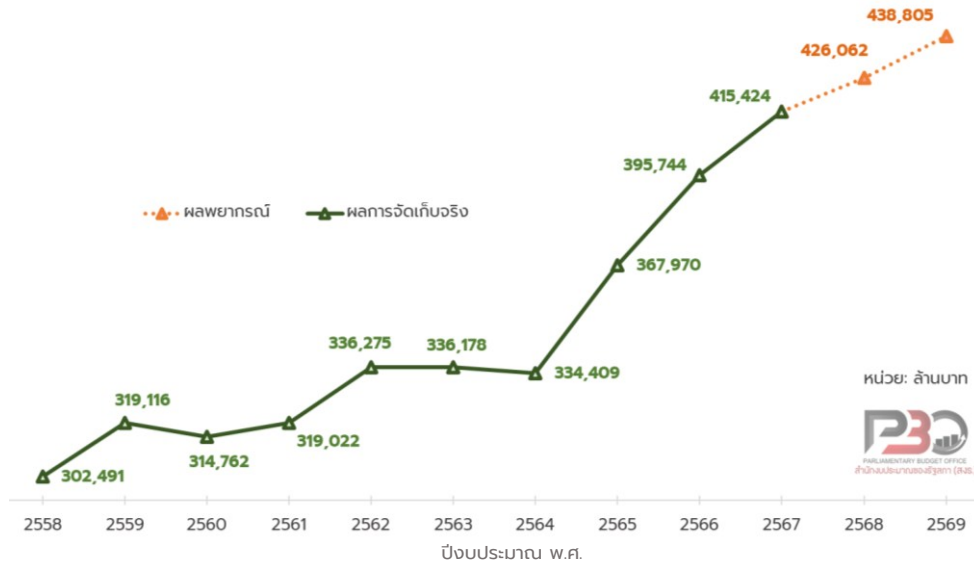
ตารางที่ 4-13 ผลการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ผลพยากรณ์
2568	426,062
2569	438,805

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4-17 ผลการพยากรณ์การจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

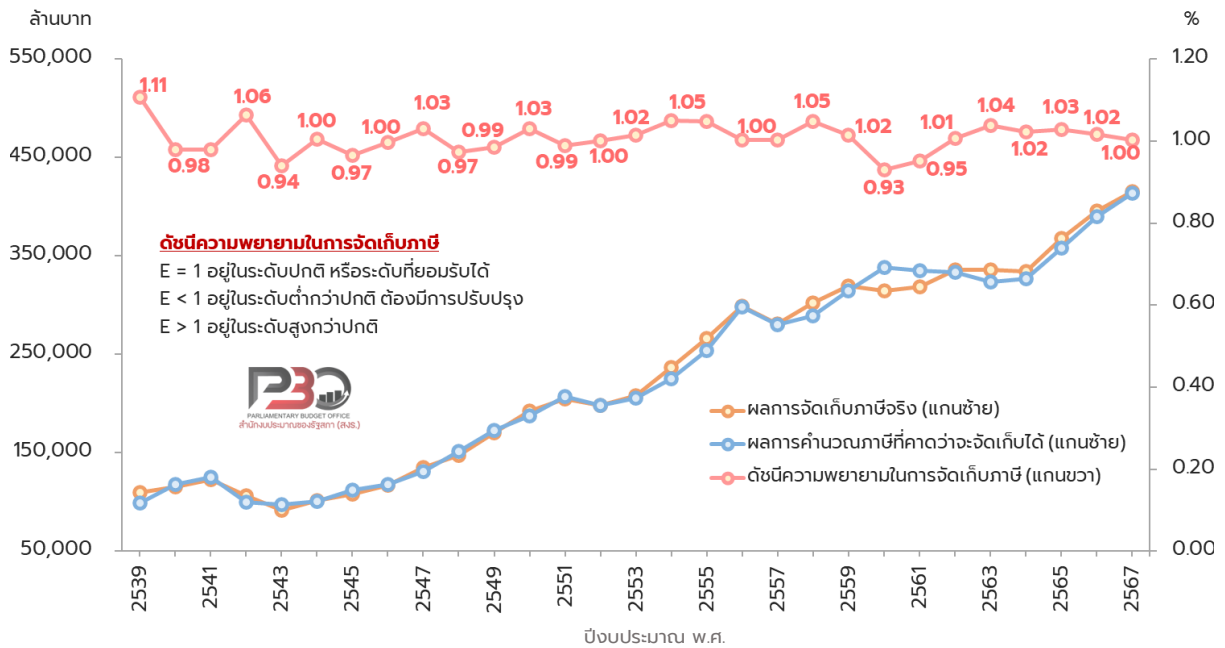
4.3 ความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567 ตามตารางที่ 4-14 พบว่า ดัชนีความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อยู่ระหว่าง 0.93 - 1.11 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความพยายามในการจกเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติ หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และประสิทธิภาพในการจกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาค่อนข้างคงที่

ตารางที่ 4-14 ดัชนีความพยายามในการจกเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

ปีงบประมาณ	ค่าดัชนี	ปีงบประมาณ	ค่าดัชนี	ปีงบประมาณ	ค่าดัชนี
2539	1.11	2549	0.99	2559	1.02
2540	0.98	2550	1.03	2560	0.93
2541	0.98	2551	0.99	2561	0.95
2542	1.06	2552	1.00	2562	1.01
2543	0.94	2553	1.02	2563	1.04
2544	1.00	2554	1.05	2564	1.02
2545	0.97	2555	1.05	2565	1.03
2546	1.00	2556	1.00	2566	1.02
2547	1.03	2557	1.00	2567	1.00
2548	0.97	2558	1.05		
				ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00	

ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4-18 ผลการคำนวณภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ผลการจัดเก็บภาษีจริง และดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2568
ประมวลผลโดยผู้ศึกษา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าต่ำที่สุดอยู่ที่ 0.93 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่ โดยมีผลบังคับใช้สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป การปรับปรุงดังกล่าวมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

การหักค่าใช้จ่าย

- จากเดิมหักเหมาได้อ้อยละ 40 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 60,000 บาท เป็นร้อยละ 50 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

การหักค่าลดหย่อน

- ค่าลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ จากเดิม 30,000 บาท เป็น 60,000 บาท
- ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรส จากเดิม 30,000 บาท เป็น 60,000 บาท
- ค่าลดหย่อนบุตรจากเดิม 15,000 บาท จำนวนบุตรไม่เกิน 3 คน เป็นคนละ 30,000 บาท
- คู่สมรส ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ สามารถหักลดหย่อนได้ไม่เกิน 120,000 บาท
- กองมรดกสามารถลดหย่อนได้ 60,000 บาท
- ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล สามารถลดหย่อนได้ 60,000 บาท แต่ไม่เกิน 120,000 บาท

การปรับปรุงขั้นเงินได้ และบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- ปรับขั้นเงินได้สุทธิ 2,000,001 - 5,000,000 บาท อัตราภาษีร้อยละ 30 และ 5,000,001 บาทขึ้นไป อัตราภาษีร้อยละ 35 เท่านั้น ส่วนเงินได้สุทธิต่ำกว่า 2,000,000 บาท ยังคงมีอัตราภาษีเท่าเดิม ตามตารางที่ 4-15

ตารางที่ 4-15 โครงสร้างอัตราภาษี ปีภาษี 2556 - 2559 และ ปีภาษี 2560 - ปัจจุบัน

ปี 2556 - 2559		ปี 2560 - ปัจจุบัน	
เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี
0 - 150,000	ยกเว้น	0 - 150,000	ยกเว้น
150,000 - 300,000	5%	150,000 - 300,000	5%
300,000 - 500,000	10%	300,000 - 500,000	10%
500,000 - 750,000	15%	500,000 - 750,000	15%
750,000 - 1,000,000	20%	750,000 - 1,000,000	20%
1,000,000 - 2,000,000	25%	1,000,000 - 2,000,000	25%
2,000,000 - 4,000,000	30%	2,000,000 - 5,000,000	30%
4,000,000 ขึ้นไป	35%	5,000,000 ขึ้นไป	35%

ที่มา: iTAX, 2568

การปรับขึ้นเงินได้สุทธิข้างต้น ส่งผลให้ผู้ที่มีเงินได้สุทธิในชั้นระหว่าง 4,000,001 - 5,000,000 บาท ซึ่งมีประมาณ 10,000 กว่าคน และมีมูลค่าเงินได้สุทธิประมาณ 50,000 ล้านบาท เสียภาษีลดลง จากเดิมที่ต้องเสียภาษีในอัตราสูงสุดของชั้นที่ร้อยละ 35 ของเงินได้สุทธิ ลดลงเหลือร้อยละ 30 ของเงินได้สุทธิ คิดเป็นรายได้ภาษีที่รัฐสูญเสียไปประมาณ 2,500 ล้านบาท

นอกจากนี้ การเพิ่มค่าหักลดหย่อนและค่าใช้จ่ายยังส่งผลให้ฐานเงินได้สุทธิลดลง และทำให้รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บได้จริงลดลงตามไปด้วย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับศักยภาพในการจัดเก็บภาษีของรัฐแล้ว จะพบว่าค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีดังกล่าวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

รายงานฉบับนี้ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การศึกษาตามที่ระบุไว้ในบทที่ 4 ได้แก่ (1) ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ระหว่างปีภาษี 2557 - 2566 (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอนาคต และ (3) วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2567 - กันยายน 2568 ซึ่งได้สรุปผลการศึกษาและได้จัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างรายได้ภาษี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายปีภาษีจากแหล่งต่าง ๆ ตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2566 รวมถึงการขออนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมสรรพากร แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) สถานการณ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ปีภาษี 2557 - 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะชะลอตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ระหว่างปีภาษี 2563 - 2564 แต่หลังจากปี 2565 เป็นต้นมา การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเติบโต จาก 374,285 ล้านบาทในปีภาษี 2565 เพิ่มขึ้นเป็น 420,296 ล้านบาทในปีภาษี 2567 โดยรายได้ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 65 - 70 มาจากผู้ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 90 และ ภ.ง.ด. 91

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อรายได้รัฐบาลทั้งหมดในปีภาษี 2567 มีเพียงร้อยละ 12.58 แม้จะเป็นแหล่งรายได้ภาษีทางตรงที่สำคัญ แต่ยังต่ำกว่าภาษีทางอ้อมที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 50.28 แสดงให้เห็นว่าระบบภาษีไทยยังพึ่งพาภาษีทางอ้อมเป็นหลัก ขณะที่ฐานภาษีด้านทรัพย์สินและรายได้ยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยระหว่างปีภาษี 2557 - 2567 มีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 12.13 - 14.39 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่ร้อยละ 16.2 (ปี 2566) และต่ำกว่ากลุ่มประเทศ OECD ที่ร้อยละ 23.6 (ปี 2565)

2) สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP

สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ของไทยในปีภาษี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 1.90 ต่ำกว่าสิงคโปร์ (ร้อยละ 2.24) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 2.82) แต่ใกล้เคียงกับอินโดนีเซีย (ร้อยละ 1.80) และมาเลเซีย (ร้อยละ 1.89) โดยในปีภาษี 2565 ธนาคารโลกจัดประเทศไทยเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับสูง มีรายได้ต่อหัว 7,230 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ต่ำกว่ากลุ่มประเทศรายได้สูงอย่างมากที่ส่วนใหญ่มีสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ทั้งนี้ ประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าประเทศไทย แต่มีสัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP สูงกว่า ได้แก่ เนปาล คีร์กีซสถาน อินเดีย ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ อียิปต์ มองโกเลีย จอร์เจีย และจาเมกา ขณะที่ประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงกว่าประเทศไทย แต่มีสัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อ GDP ต่ำกว่า ได้แก่ สาธารณรัฐโดมินิกัน จีน คอสตาริกา และปานามา

3) ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จำนวนผู้ยื่นแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90/91) ในช่วงปีภาษี 2557 - 2566 เพิ่มขึ้นจาก 10.47 ล้านคนในปีภาษี 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 11.88 ล้านคนในปีภาษี 2566 แต่เมื่อเทียบกับกำลังแรงงานทั้งหมดที่มีประมาณ 38 - 40 ล้านคนต่อปี ถือได้ว่ามีสัดส่วนที่ต่ำ

โดยในปีภาษี 2566 ประเทศไทยมีประชากร 66.05 ล้านคน อยู่ในกำลังแรงงาน 40.53 ล้านคน ขณะที่อยู่นอกกำลังแรงงาน 25.52 ล้านคน จากจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมด พบว่า มีผู้มีงานทำ 40.09 ล้านคน แต่มีผู้ที่ยื่นแบบฯ เพียง 11.88 ล้านคน และแรงงานยื่นแบบฯ มากกว่าครึ่งได้รับการยกเว้นภาษีถึง 7.15 ล้านคน ผู้ที่มีภาระภาษีจริงมีเพียง 4.73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 7.16 ของประชากรทั้งประเทศ ขณะที่แรงงานส่วนใหญ่กว่า 28.21 ล้านคนยังคงอยู่นอกระบบภาษี หากพิจารณาตามรายได้พึงประเมิน ผู้ยื่นแบบฯ ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มรายได้ไม่เกิน 2,000,000 บาท โดยเฉพาะช่วงรายได้ 500,001 - 750,000 บาท มีจำนวนผู้ยื่นแบบฯ มากที่สุดถึง 1,742,365 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 ของผู้ยื่นแบบฯ

4) การหักค่าใช้จ่าย

สัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายต่อเงินได้พึงประเมินมีความแตกต่างกันตามระดับรายได้ โดยผู้มีรายได้มากกว่า 20,000,000 บาท มีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายสูงสุดถึงร้อยละ 60 ขณะที่ผู้มีรายได้ระดับปานกลางไม่เกิน 4,000,000 บาท มีสัดส่วนต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 20 - 25 สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในการได้รับประโยชน์จากการหักค่าใช้จ่าย ซึ่งส่งผลให้กลุ่มรายได้สูงมีแนวโน้มจ่ายภาษีน้อยลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ รายได้ช่วง 1 - 200,000 บาท มีสัดส่วนการหักค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 48 - 49 โดยเริ่มลดลงตั้งแต่ช่วงรายได้ 200,001 - 250,000 บาท แสดงให้เห็นว่าผู้มีรายได้ช่วง 1 - 200,000 บาท ส่วนใหญ่อาจมีรายได้จากการจ้างแรงงานเพียงแหล่งเดียว ซึ่งกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 50 แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

5) การหักค่าลดหย่อน

การใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีในช่วงปีภาษี 2561 - 2566 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปีภาษี 2561 - 2564 อยู่ที่ประมาณ 1.2 แสนล้านบาท ก่อนเพิ่มขึ้นเป็น 1.30 แสนล้านบาทในปีภาษี 2565 และ 1.39 แสนล้านบาทในปีภาษี 2566 โดยในปีภาษี 2566 การหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวมีสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 71 ของการใช้สิทธิลดหย่อนทั้งหมด รองลงมาคือประกันชีวิต/สุขภาพร้อยละ 10 การออมและการลงทุนร้อยละ 9 มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจร้อยละ 8 และการบริจาคร้อยละ 2

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มรายได้พึงประเมิน พบว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น สัดส่วนการหักค่าลดหย่อนและบริจาคต่อเงินได้พึงประเมินจะลดลง โดยผู้มีรายได้ไม่เกิน 1,000,000 บาท จะใช้สิทธิลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัวในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 60 - 96 ขณะที่ผู้มีรายได้ระดับกลางมีแนวโน้มใช้สิทธิลดหย่อนประเภทการออมและการลงทุนเพิ่มขึ้น และผู้มีรายได้ระดับสูงมีสัดส่วนการใช้สิทธิลดหย่อนประเภทการบริจาคเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการบริจาคเพื่อการศึกษาและสาธารณประโยชน์

6) รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาค

ในปีภาษี 2566 รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนและบริจาคมีมูลค่ารวมประมาณ 145,614 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.81 ของ GDP และประมาณ 1 ใน 3 ของรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับการหักลดหย่อนประเภทส่วนตัวและครอบครัว มีมูลค่าประมาณ 75,104 ล้านบาท

รายจ่ายภาษีจากการหักลดหย่อนประเภทอื่น ๆ ได้แก่ การออมและการลงทุน 25,235 ล้านบาท มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ 19,234 ล้านบาท เบี้ยประกันชีวิต/สุขภาพ 18,901 ล้านบาท และการบริจาค 7,141 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.90 ของรายจ่ายภาษีทั้งหมด

7) การเสียภาษี

ในปีภาษี 2566 มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีจำนวน 11,878,267 คน แต่มีผู้เสียภาษีเพียง 4,726,447 คน หรือร้อยละ 40 ของผู้ยื่นแบบฯ โดยมีมูลค่าภาษีที่จ่ายรวม 2.61 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของ GDP และมีอัตราภาษีเฉลี่ยที่จ่ายจริงเท่ากับร้อยละ 9.63 เมื่อพิจารณาตามขั้นเงินได้สุทธิ พบว่าผู้เสียภาษีในขั้นเงินได้สุทธิ 150,001 - 300,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดถึง 2,302,206 คน หรือร้อยละ 48.71 ของผู้เสียภาษีทั้งหมด โดยเสียภาษีในอัตราสูงสุดของขั้นที่ร้อยละ 5 แต่อัตราภาษีที่จ่ายจริงอยู่ที่ร้อยละ 1.45 รองลงมา คือ ผู้เสียภาษีในขั้นเงินได้สุทธิ 300,001 - 500,000 บาท มีจำนวนคนเสียภาษี 1,205,123 คน หรือร้อยละ 25.50 โดยเสียภาษีในอัตราสูงสุดของขั้นที่ร้อยละ 10 แต่อัตราภาษีที่จ่ายจริงอยู่ที่ร้อยละ 4.16 ดังนั้นหากมีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นอัตราภาษีเดียวที่มากกว่าร้อยละ 10 จะส่งผลกระทบต่อผู้เสียภาษีจำนวนมากที่มีรายได้น้อย

5.1.2 การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจ เพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา เป็นรายปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 เพื่อศึกษาผลของตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคต่อการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาล ตัวแปรตาม คือ การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตัวแปรอิสระ คือ รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า การบริโภคของภาครัฐบาลและเอกชนปีงบประมาณปัจจุบัน การลงทุนของภาครัฐบาลและเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า การส่งออกของสินค้าและบริการปีงบประมาณปัจจุบัน ตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจ และตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษี ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของแบบจำลอง ดังนี้

- การประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจสมการถดถอย พบว่า ตัวแปรรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบัน การลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า ตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกาในปี 2552 และวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหารในปี 2557 มีอิทธิพลกำหนดการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและความเป็นจริงที่เกี่ยวข้อง

เมื่อรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและการลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น รวมทั้งธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีรายได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งนำไปสู่การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง เนื่องจากต้นทุนของธุรกิจสามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายในปีนั้นได้ ทำให้เงินได้สุทธิที่ใช้คำนวณภาษีลดลง ประกอบกับการลงทุนในปีปัจจุบันอาจยังไม่สร้างผลตอบแทน การจ้างงาน และรายได้แก่ประชาชนในทันที นอกจากนี้การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2552 และปี 2557 ยังส่งผลให้การจัดเก็บภาษีลดลงเช่นกัน

• การพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 และประเมินความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของแบบจำลอง

ดำเนินการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบัน และการลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า ตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2567 จากนั้นนำผลการพยากรณ์มาประเมินความแม่นยำของแบบจำลองด้วยค่าสถิติ Root Mean Square Percentage Error (RMSPE)

ผลการคำนวณพบว่า ค่า RMSPE เท่ากับร้อยละ 1.15 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 20 อันเป็นเกณฑ์ที่ Philippine Institute for Development Studies (1981) ใช้ในการประเมินความแม่นยำของแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองสมการถดถอยที่สร้างขึ้นมีความสามารถในการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานอกกลุ่มตัวอย่าง

2. การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569 มีผลการศึกษาดังนี้

• การประยุกต์ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจสมการถดถอย พบว่าตัวแปรรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบัน การลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า ตัวแปรพื้นที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจจากวิกฤติการเงินในสหรัฐอเมริกาในปี 2552 และวิกฤติเศรษฐกิจจากความไม่สงบทางการเมืองและรัฐประหารในปี 2557 มีอิทธิพลกำหนดการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและความเป็นจริงที่เกี่ยวข้อง

เมื่อรายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบันและการลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณก่อนหน้าเพิ่มขึ้น จะทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น รวมทั้งธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีรายได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งนำไปสู่การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง เนื่องจากต้นทุนของธุรกิจสามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายในปีนั้นได้ ทำให้เงินได้สุทธิที่ใช้คำนวณภาษีลดลง ประกอบกับการลงทุนในปีปัจจุบันอาจยังไม่สร้างผลตอบแทน การจ้างงาน และรายได้แก่ประชาชนในทันที นอกจากนี้การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2552 และปี 2557 ยังส่งผลให้การจัดเก็บภาษีลดลงเช่นกัน

• การพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

ดำเนินการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยกำหนดค่าของตัวแปรอิสระ ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรปีงบประมาณปัจจุบัน และการลงทุนภาคเอกชนปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อนหน้า ตามค่าคาดการณ์ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ผลการพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่คำนวณได้จากแบบจำลองปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เท่ากับ 426,062 ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เท่ากับ 438,805 ล้านบาท

5.1.3 ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การวิเคราะห์ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีและผลการคำนวณจากแบบจำลองเศรษฐกิจมาคำนวณหาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 - 2567

อยู่ระหว่าง 0.93 - 1.11 หรือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติ หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ ทั้งนี้ ช่วงที่ดัชนีมีค่าต่ำมักเป็นเป็นช่วงที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษี ซึ่งส่งผลให้ผลการจัดเก็บภาษีจริงต่ำกว่า ผลการคำนวณภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บภาษีได้ตามสมรรถวิสัยที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญ

5.2 การอภิปรายผล

การอภิปรายผลในส่วนนี้อ้างอิงจากผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ในบทที่ 4 โดยเปรียบเทียบและตรวจสอบความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ได้ทบทวนไว้ในบทที่ 2

ผลการประมาณการจากแบบจำลองเชิงเศรษฐกิจ พบว่า ตัวแปรรายได้ต่อหัวของประชากร การลงทุนภาคเอกชนทั้งในปีปัจจุบันและปีก่อนหน้า ตลอดจนตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มองว่ารายได้ของประชาชนและการลงทุนภาคเอกชนเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของฐานภาษี

ในประเด็นของรายได้ต่อหัวของประชากร และการลงทุนภาคเอกชนในปีก่อนหน้า พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ทินกร และฉลอมภพ สุสังกรกาญจน์ (2544) เพ็ญศรี กำเนิดสินธุ์ (2545) ภัทริณี ศิริพละ (2549) และ Alamanda (2022) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนในช่วงเวลาก่อนหน้า ส่งผลให้ธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกิดการจ้างงาน การเพิ่มขึ้นของรายได้ และกำลังซื้อของประชาชนในปีถัดมา อันนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของฐานภาษีและรายได้ภาษีที่รัฐสามารถจัดเก็บได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนในปีปัจจุบันกลับมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อาจอธิบายได้จากการที่ต้นทุนการลงทุนสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในปีนั้นได้ ทำให้เงินได้สุทธิที่ใช้คำนวณภาษีลดลง อีกทั้งการลงทุนที่เกิดขึ้นในปีเดียวกันยังไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจทันที ส่งผลให้รายได้ภาษีในปีดังกล่าวไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการลงทุนดังกล่าว

สำหรับตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2552 และ 2557 พบว่ามีผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวเผชิญทั้งวิกฤติการเงินโลกและความไม่สงบทางการเมือง ส่งผลให้ภาคการผลิต การจ้างงาน และรายได้ของประชาชนลดลง อันนำไปสู่การหดตัวของฐานภาษีและรายได้ภาษีโดยรวม ทั้งนี้ แม้งานวิจัยของ Thanapat Reungsri (2010) จะมีได้ศึกษาเหตุการณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ได้ใช้ตัวแปรที่แสดงถึงวิกฤติเศรษฐกิจเช่นกัน และพบว่ามีผลเชิงลบต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษานี้

โดยสรุป ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันว่า ปัจจัยรายได้ต่อหัวของประชากร การลงทุนภาคเอกชน และภาวะเศรษฐกิจมหภาค ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อความแม่นยำและเสถียรภาพของการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้กำหนดนโยบายควรนำปัจจัยเหล่านี้มาประกอบ การวางแผนและกำหนดมาตรการจัดเก็บภาษีในอนาคตอย่างรอบคอบ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กระจายแหล่งรายได้ทางภาษี

ปัจจุบันโครงสร้างรายได้ภาษีของไทยพึ่งพาภาษีทางอ้อมในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่ม แม้จะเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่ายและมีประสิทธิภาพในแง่รายได้ แต่กลับส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภค โดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละบุคคล

รัฐบาลควรพิจารณาปรับความสมดุลระหว่างภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม โดยเพิ่มสัดส่วนการจัดเก็บภาษีทางตรง เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากนี้ ควรกระจายแหล่งรายได้ทางภาษีประเภทอื่นอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการคลังในระยะยาว

2) ขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

กรมสรรพากรควรพิจารณา ดังนี้

ก) พิจารณามาตรการในการดึงแรงงานนอกระบบและแรงงานอิสระเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มแรงงานเหล่านี้มีจำนวนมากและยังอยู่นอกระบบภาษี ทำให้จัดเก็บภาษีได้ไม่เต็มที่

ข) ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลรายได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานด้านแรงงาน สถาบันการเงิน และแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งจะช่วยลดช่องโหว่การหลีกเลี่ยงภาษี

ค) ควรมีมาตรการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ที่เข้าสู่ระบบใหม่ การเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบที่เข้ามายื่นภาษีสามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐหรือแหล่งเงินทุนได้สะดวกขึ้น ซึ่งจะช่วยให้แรงงานสมัครใจเข้าสู่ระบบมากยิ่งขึ้น

3) ปรับโครงสร้างการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนให้เหมาะสม

เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มผู้มีรายได้สูงมักได้รับประโยชน์จากการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนในสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางภาษี

รัฐบาลควรทบทวนหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละกลุ่มรายได้

4) ส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง

จากผลการศึกษา พบว่า ผลสุทธิของการลงทุนต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นบวก การลงทุนในปีก่อนหน้าส่งผลให้ศักยภาพการผลิตและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกิดการจ้างงานและรายได้แก่ประชาชน ทำให้ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขยายตัว รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น แม้ว่าการลงทุนในปัจจุบันอาจทำให้รายได้สุทธิที่ใช้ในการคำนวณภาษีลดลงในระยะสั้น แต่เมื่อพิจารณาในระยะยาว การลงทุนโดยรวมยังคงมีผลเชิงบวกต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐ

รัฐบาลควรสนับสนุนการลงทุนได้หลายรูปแบบ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแบบมีเงื่อนไข การสร้างงาน หรือมาตรการร่วมมือกับเอกชนเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ประชาชน ซึ่งไม่เพียงช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นการเพิ่มรายได้ภาษีอย่างยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) การศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีต่อเศรษฐกิจมหภาค

รัฐบาลควรมีการทำงานวิจัยเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของสิทธิประโยชน์ทางภาษี (Tax Expenditure) ต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประเมินความคุ้มค่าและประสิทธิผลของมาตรการ รวมถึงควรเปรียบเทียบผลลัพธ์ของมาตรการสิทธิประโยชน์ทางภาษีกับมาตรการด้านการคลังรูปแบบอื่น เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่าการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจได้สูงสุดหรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดนโยบายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การขยายแบบจำลองเศรษฐกิจ

การสร้างแบบจำลองเศรษฐกิจในการพยากรณ์รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการศึกษาครั้งนี้ในอนาคตควรมีการพัฒนาให้ครอบคลุมตัวแปรด้านโครงสร้างเศรษฐกิจมากขึ้น เช่น การเพิ่มตัวแปรที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อฐานภาษีและความสามารถในการเสียภาษีของประชาชน รวมถึงโครงสร้างการจ้างงาน เช่น สัดส่วนแรงงานในระบบและนอกระบบ หรือระดับการมีงานทำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความกว้างของฐานภาษี

5.3.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

กรมสรรพากรควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านภาษีแก่ประชาชน โดยจัดให้มีการให้ความรู้และการอบรมในประเด็นสำคัญ เช่น วิธีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และสิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ พร้อมทั้งพัฒนาช่องทางสื่อสารที่ง่ายและเข้าถึงได้ เช่น แอปพลิเคชัน หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่ให้ข้อมูลภาษีและตอบคำถามได้ทันที ซึ่งจะช่วยให้ลดอัตราการยื่นแบบและการเสียภาษีอย่างสมัครใจ ลดปัญหาการเลี่ยงภาษีและสร้างความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษีมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมสรรพากร. (2561). **คู่มือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://www.rd.go.th/fileadmin/download/insight_pasi/personalincome_61.pdf
- _____. (2568ก). **ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนอะไรได้บ้าง?**. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://www.rd.go.th/fileadmin/download/tax_deductions_update30072567.pdf
- _____. (2568ข). **ความรู้เรื่องภาษีที่บุคคลธรรมดาควรทราบ**. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.rd.go.th/62337.html>
- _____. (14 พฤษภาคม 2568ค). **ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** [หนังสือราชการ]. (กค 0713/2721)
- ณรงค์ชัย จูตินันท์พงศ์. (2566). **การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจเพื่อพยากรณ์การจัดเก็บรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาล และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง. (2556). **ความรู้ทั่วไป กฎหมายภาษี**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ไทยพับลิก้า. (2555). **ฝ่าโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กลุ่มไหนได้ประโยชน์ "มาก-น้อย" ?**. สืบค้น 18 สิงหาคม 2568 จาก <https://thaipublica.org/2012/12/pit-reform/>
- _____. (2559). **เปิดฐานผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาล่าสุดปี'57 คนไทย 66 ล้านคน ยื่นภาษี 10 ล้านคน มีแค่มนุษย์เงินเดือน 4 ล้าน คนจ่าย เก็บได้ 3 แสนล้านบาท**. สืบค้น 28 สิงหาคม 2568 จาก <https://thaipublica.org/2016/01/personal-income-tax-structure-29/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). **ผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน ครั้งที่ 3/2568**. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2568 จาก <https://www.bot.or.th/th/news-and-media/news/news-20250625.html>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2567). **จำนวนประชากรไทยปี 2566 เช็ก 5 จังหวัดประชากรสูงสุด-น้อยสุด**. สืบค้น 7 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-1499442>
- ประสพโชค มั่งสวัสดิ์, และคณะ. (2550). **ตัวแบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย [Thailand's Macroeconometric Model]**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปราณี ทินกร, และ ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์. (2544). **แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค: โครงการพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณ**. สืบค้น 28 มกราคม 2568 จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/05/M60.pdf>
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. (2532). **การบริหารงานคลังรัฐบาล**. กรุงเทพฯ : ศิลป์สยามการพิมพ์.

- เพ็ญศรี กำเนิดสินธุ์. (2545). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อรายรับภาษีเงินได้ของประเทศไทย.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เศรษฐศาสตร์. สืบค้น 20 ธันวาคม 2567 จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/RU.the.2002.112
- ภัทริณี ศิริพละ. (2549). **โครงสร้างภาษีเงินได้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายรับภาษีเงินได้ในประเทศไทย.** สืบค้น 15 มกราคม 2568 จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:112831
- มนัส มนุกุลกิจ. (2552). **ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร.** (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2568 จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Hum_Res_Econ/Manat_M.pdf
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2548). **การคลังรัฐบาล.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Money Buffalo. (2564). **รายได้ของรัฐบาล มาจากที่ไหนบ้าง ? - เข้าใจง่าย ๆ ภายใน 3 นาที.** สืบค้น 19 กันยายน 2567 จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/economy/taxes-and-government-revenue>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2568). **ฐานข้อมูลสถิติ (Statistic Database).** สืบค้น 17 กรกฎาคม 2568 จาก <https://www.fpo.go.th/main/Statistic-Database.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2568). **สำรวจแรงงานนอกระบบ.** สืบค้น 7 สิงหาคม 2568 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/Jb
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง)** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). **บทความ “ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : แหล่งรายได้รัฐ และเครื่องมือลดความเหลื่อมล้ำ”** สืบค้น 20 กรกฎาคม 2568 จาก https://nesdc.d3bug.me/wp-content/uploads/2025/06/2565_article_q3_002.pdf
- _____. (2568). **รายงานภาวะเศรษฐกิจและสังคมรายไตรมาส.** สืบค้น 17 กรกฎาคม 2568 จาก <https://www.nesdc.go.th/info/economic-aspect/>
- สุเมธ ศิริคุณโชติ, กัธร สิริชูติวงศ์, อติศักดิ์ สืบประดิษฐ์, และ ภิรัตน์ เจียรนัย. (2563). **ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2563.** กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- อัญชลี วสุนธราภิวัดณ์. (2537). **วิเคราะห์โครงสร้างและประมาณการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. สืบค้น 20 มกราคม 2568 จาก <https://searchlib.utcc.ac.th/library/onlinethesis/121397.pdf>
- อธิภัทร มุทิตาเจริญ. (2560). **การวิเคราะห์รายจ่ายภาษีสำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, ชุดโครงการแนวทางการปฏิรูปภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและวิเคราะห์การกระจายรายได้ของผู้มีเงินได้พึงประเมิน.** สืบค้น 18 สิงหาคม 2568 จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:52271

A.R. Accounting Consultant. (2561). **เตรียมพร้อม เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** กับการปรับโครงสร้างภาษีใหม่. สืบค้น 20 มีนาคม 2568 จาก https://arac.co.th/a/88602/เตรียมพร้อม_เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา_กับการปรับโครงสร้างภาษีใหม่

iTAX. (2567). **อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**. สืบค้น 3 มีนาคม 2568 จาก <https://www.itax.in.th/pedia/อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา/>

ภาษาอังกฤษ

Alamanda. (April 2022). ANALISIS PENGARUH INVESTABLE ASSETS TERHADAP PENGHASILAN DALAM RANGKA PENGALIAN POTENSI PAJAK HIGH WEALTH INDIVIDUAL DI INDONESIA. **Jurnal Kajian Ilmiah Perpajakan Indonesia**, 3(2), 248-263. Retrieved January 19, 2025 from <https://ejurnal.pajak.go.id/st/article/view/115/66>

International Monetary Fund. (2024). **World Revenue Longitudinal Database**. Retrieved May 8, 2025 from <https://www.imf.org/en/Topics/fiscal-policies/world-revenue-longitudinal-database>

Manasan, R. G. (1981). **An econometric model for forecasting internal taxes: A national level approach (Working Paper No. 81-08)**. Quezon City, Philippines: Philippine Institute for Development Studies. Retrieved January 22, 2025 from https://opendocs.ids.ac.uk/articles/report/An_econometric_model_for_forecasting_internal_taxes_A_national_level_approach/26444506?file=48092617

OECD. (2025). **Revenue Statistics in Asia and the Pacific 2025**. Retrieved August 15, 2025 from [https://www.oecd.org/en/publications/revenue-statistics-in-asia-and-the-pacific-2025_6c04402f-en.html#:~:text=Revenue%20from%20personal%20income%20taxes,23.6%25%2C%202022%20figure\)](https://www.oecd.org/en/publications/revenue-statistics-in-asia-and-the-pacific-2025_6c04402f-en.html#:~:text=Revenue%20from%20personal%20income%20taxes,23.6%25%2C%202022%20figure))

Office of Management and Budget, City of New York. (2016). **Tax revenue forecasting documentation: Financial plan fiscal years 2016–2020**. Retrieved February 18, 2025 from <https://www.nyc.gov/assets/omb/downloads/pdf/methodology-2018-01.pdf>

Reungsri, T. (2010). **THE IMPACT OF PUBLIC INFRASTRUCTURE INVESTMENT ON ECONOMIC GROWTH IN THAILAND**. (Doctoral thesis). Victoria University, Australia Retrieved March 12, 2025 from https://vuir.vu.edu.au/15497/3/REUNGSRI%20Thanapat-thesis_nosignature.pdf

State of Indiana, State Budget Agency. (2017). **April 2017 revenue forecast: Methodology and technical documentation**. Retrieved March 2, 2025 from <https://www.in.gov/sba/files/Revenue-Forecasting-Methodology.pdf>

World Bank. (2025a). **GNI per capita, Atlas method (current US\$)**. Retrieved May 8, 2025 from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>

_____. (2025b). **World Bank Country and Lending Groups**. Retrieved May 8, 2025 from <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>

ภาคผนวก

การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565

1. การทดสอบ Unit Root Test (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565)

Test for unit root in level

1.1) LPIT

Null Hypothesis: LPIT has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-2.098778	0.5242
Test critical values:		
1% level	-4.323979	
5% level	-3.580622	
10% level	-3.225334	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPIT)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:06
Sample (adjusted): 2538 2565
Included observations: 28 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPIT(-1)	-0.273153	0.130149	-2.098778	0.0461
C	3.164116	1.462564	2.163404	0.0403
@TREND("2537")	0.013811	0.007975	1.731651	0.0957
R-squared	0.190060	Mean dependent var	0.060487	
Adjusted R-squared	0.125265	S.D. dependent var	0.090755	
S.E. of regression	0.084881	Akaike info criterion	-1.994173	
Sum squared resid	0.180120	Schwarz criterion	-1.851436	
Log likelihood	30.91842	Hannan-Quinn criter.	-1.950537	
F-statistic	2.933238	Durbin-Watson stat	1.037038	
Prob(F-statistic)	0.071724			

1.2) LGDPPC

Null Hypothesis: LGDPPC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.010072	0.9264
Test critical values:		
1% level	-4.323979	
5% level	-3.580622	
10% level	-3.225334	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGDPPC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:09
Sample (adjusted): 2538 2565
Included observations: 28 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGDPPC(-1)	-0.122407	0.121187	-1.010072	0.3221
C	1.418035	1.334225	1.062816	0.2980
@TREND("2537")	0.005117	0.006573	0.778428	0.4436
R-squared	0.108783	Mean dependent var	0.049550	
Adjusted R-squared	0.037486	S.D. dependent var	0.044123	
S.E. of regression	0.043288	Akaike info criterion	-3.340920	
Sum squared resid	0.046847	Schwarz criterion	-3.198183	
Log likelihood	49.77287	Hannan-Quinn criter.	-3.297284	
F-statistic	1.525764	Durbin-Watson stat	1.499971	
Prob(F-statistic)	0.237025			

Test for unit root in 1st difference

1.1) DLPIT

Null Hypothesis: DLPIT has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.734015	0.0092
Test critical values:		
1% level	-3.699871	
5% level	-2.976263	
10% level	-2.627420	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPIT)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:30
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLPIT(-1)	-0.631565	0.169138	-3.734015	0.0010
C	0.031951	0.018289	1.747041	0.0929
R-squared	0.358034	Mean dependent var	-0.005428	
Adjusted R-squared	0.332355	S.D. dependent var	0.097335	
S.E. of regression	0.079532	Akaike info criterion	-2.154126	
Sum squared resid	0.158134	Schwarz criterion	-2.058138	
Log likelihood	31.08070	Hannan-Quinn criter.	-2.125584	
F-statistic	13.94287	Durbin-Watson stat	1.962631	
Prob(F-statistic)	0.000978			

1.2) DLGDPCC

Null Hypothesis: DLGDPCC has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.471355	0.0015
Test critical values:		
1% level	-3.699871	
5% level	-2.976263	
10% level	-2.627420	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLGDPCC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:32
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPCC(-1)	-0.824461	0.184387	-4.471355	0.0001
C	0.038023	0.012136	3.133171	0.0044
R-squared	0.444358	Mean dependent var	-0.002327	
Adjusted R-squared	0.422133	S.D. dependent var	0.055464	
S.E. of regression	0.042162	Akaike info criterion	-3.423405	
Sum squared resid	0.044441	Schwarz criterion	-3.327417	
Log likelihood	48.21597	Hannan-Quinn criter.	-3.394863	
F-statistic	19.99302	Durbin-Watson stat	2.062804	
Prob(F-statistic)	0.000147			

Test for unit root in level

1.3) LPC

Null Hypothesis: LPC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.261057	0.8769
Test critical values:		
1% level	-4.323979	
5% level	-3.580622	
10% level	-3.225334	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:24
Sample (adjusted): 2538 2565
Included observations: 28 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPC(-1)	-0.123102	0.097618	-1.261057	0.2189
C	1.863220	1.413014	1.318614	0.1993
@TREND("2537")	0.005473	0.005735	0.954410	0.3490
R-squared	0.179011	Mean dependent var	0.057089	
Adjusted R-squared	0.113332	S.D. dependent var	0.038763	
S.E. of regression	0.036501	Akaike info criterion	-3.682015	
Sum squared resid	0.033307	Schwarz criterion	-3.539278	
Log likelihood	54.54820	Hannan-Quinn criter.	-3.638379	
F-statistic	2.725541	Durbin-Watson stat	1.490397	
Prob(F-statistic)	0.084960			

1.4) LGC

Null Hypothesis: LGC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 3 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.418293	0.8300
Test critical values:		
1% level	-4.374307	
5% level	-3.603202	
10% level	-3.238054	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:24
Sample (adjusted): 2541 2565
Included observations: 25 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGC(-1)	-0.122670	0.086491	-1.418293	0.1723
D(LGC(-1))	0.871972	0.237621	3.669596	0.0016
D(LGC(-2))	-0.191237	0.298089	-0.641544	0.5288
D(LGC(-3))	0.167549	0.252955	0.662366	0.5157
C	1.594089	1.095424	1.455226	0.1619
@TREND("2537")	0.009355	0.006989	1.338467	0.1965
R-squared	0.527250	Mean dependent var	0.068044	
Adjusted R-squared	0.402842	S.D. dependent var	0.030098	
S.E. of regression	0.023258	Akaike info criterion	-4.478729	
Sum squared resid	0.010278	Schwarz criterion	-4.186199	
Log likelihood	61.98412	Hannan-Quinn criter.	-4.397594	
F-statistic	4.238074	Durbin-Watson stat	1.773627	
Prob(F-statistic)	0.009320			

Test for unit root in 1st difference

1.3) DLPC

Null Hypothesis: DLPC has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.146427	0.0034
Test critical values:		
1% level	-3.699871	
5% level	-2.976263	
10% level	-2.627420	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:34
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLPC(-1)	-0.765134	0.184529	-4.146427	0.0003
C	0.041426	0.012471	3.321798	0.0028
R-squared	0.407483	Mean dependent var	-0.001259	
Adjusted R-squared	0.383782	S.D. dependent var	0.046594	
S.E. of regression	0.036576	Akaike info criterion	-3.707644	
Sum squared resid	0.033446	Schwarz criterion	-3.611656	
Log likelihood	52.05319	Hannan-Quinn criter.	-3.679101	
F-statistic	17.19285	Durbin-Watson stat	1.981784	
Prob(F-statistic)	0.000340			

1.4) DLGC

Null Hypothesis: DLGC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 7 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.173191	0.0189
Test critical values:		
1% level	-4.498307	
5% level	-3.658446	
10% level	-3.268973	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLGC)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:36
Sample (adjusted): 2546 2565
Included observations: 20 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGC(-1)	-1.129181	0.270580	-4.173191	0.0019
D(DLGC(-1))	0.922998	0.232363	3.972233	0.0026
D(DLGC(-2))	-0.215360	0.281825	-0.764162	0.4624
D(DLGC(-3))	0.778312	0.246859	3.152859	0.0103
D(DLGC(-4))	0.062654	0.246567	0.254107	0.8046
D(DLGC(-5))	0.489235	0.181854	2.690266	0.0227
D(DLGC(-6))	0.330491	0.176700	1.870349	0.0910
D(DLGC(-7))	0.341025	0.172083	1.981747	0.0757
C	0.149706	0.034050	4.396621	0.0013
@TREND("2537")	-0.003462	0.000905	-3.825777	0.0033
R-squared	0.796860	Mean dependent var	0.002059	
Adjusted R-squared	0.614033	S.D. dependent var	0.022720	
S.E. of regression	0.014115	Akaike info criterion	-5.376274	
Sum squared resid	0.001992	Schwarz criterion	-4.878408	
Log likelihood	63.76274	Hannan-Quinn criter.	-5.279085	
F-statistic	4.358563	Durbin-Watson stat	1.946762	
Prob(F-statistic)	0.015529			

Test for unit root in level

1.5) LPI

Null Hypothesis: LPI has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.916410	0.6194
Test critical values:		
1% level	-4.323979	
5% level	-3.580622	
10% level	-3.225334	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPI)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:26
Sample (adjusted): 2538 2565
Included observations: 28 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPI(-1)	-0.225599	0.117720	-1.916410	0.0668
C	3.062026	1.593797	1.921215	0.0662
@TREND("2537")	0.013330	0.007222	1.845666	0.0768

R-squared	0.133789	Mean dependent var	0.034873
Adjusted R-squared	0.064492	S.D. dependent var	0.173100
S.E. of regression	0.167425	Akaike info criterion	-0.635608
Sum squared resid	0.700777	Schwarz criterion	-0.492871
Log likelihood	11.89851	Hannan-Quinn criter.	-0.591972
F-statistic	1.930663	Durbin-Watson stat	1.128816
Prob(F-statistic)	0.166072		

1.6) LGI

Null Hypothesis: LGI has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 5 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-5.603656	0.0008
Test critical values:		
1% level	-4.416345	
5% level	-3.622033	
10% level	-3.248592	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGI)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:27
Sample (adjusted): 2543 2565
Included observations: 23 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGI(-1)	-1.354442	0.241707	-5.603656	0.0001
D(LGI(-1))	0.770101	0.174017	4.425433	0.0005
D(LGI(-2))	0.355659	0.155382	2.288939	0.0370
D(LGI(-3))	0.501573	0.146609	3.421152	0.0038
D(LGI(-4))	0.334374	0.138082	2.421560	0.0286
D(LGI(-5))	0.392211	0.144737	2.709811	0.0161
C	17.04014	3.035519	5.613586	0.0000
@TREND("2537")	0.060161	0.010719	5.612615	0.0000

R-squared	0.744081	Mean dependent var	0.036447
Adjusted R-squared	0.624652	S.D. dependent var	0.073051
S.E. of regression	0.044755	Akaike info criterion	-3.107022
Sum squared resid	0.030045	Schwarz criterion	-2.712068
Log likelihood	43.73076	Hannan-Quinn criter.	-3.007692
F-statistic	6.230321	Durbin-Watson stat	2.141791
Prob(F-statistic)	0.001496		

Test for unit root in 1st difference

1.5) DLPI

Null Hypothesis: DLPI has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.367540	0.0215
Test critical values:		
1% level	-3.699871	
5% level	-2.976263	
10% level	-2.627420	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPI)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:37
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLPI(-1)	-0.612406	0.181855	-3.367540	0.0025
C	0.016743	0.032038	0.522616	0.6058

R-squared	0.312059	Mean dependent var	-0.003787
Adjusted R-squared	0.284541	S.D. dependent var	0.193216
S.E. of regression	0.163431	Akaike info criterion	-0.713661
Sum squared resid	0.667745	Schwarz criterion	-0.617673
Log likelihood	11.63442	Hannan-Quinn criter.	-0.685118
F-statistic	11.34033	Durbin-Watson stat	1.728554
Prob(F-statistic)	0.002457		

Test for unit root in level

1.7) LEX

Null Hypothesis: LEX has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.982372	0.5853
Test critical values:		
1% level	-4.323979	
5% level	-3.580622	
10% level	-3.225334	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LEX)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 11:28
Sample (adjusted): 2538 2565
Included observations: 28 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LEX(-1)	-0.207718	0.104782	-1.982372	0.0585
C	3.135887	1.508945	2.078198	0.0481
@TREND("2537")	0.010239	0.007971	1.284473	0.2108
R-squared	0.244168	Mean dependent var	0.075391	
Adjusted R-squared	0.183701	S.D. dependent var	0.112528	
S.E. of regression	0.101668	Akaike info criterion	-1.633245	
Sum squared resid	0.258411	Schwarz criterion	-1.490509	
Log likelihood	25.86543	Hannan-Quinn criter.	-1.589609	
F-statistic	4.038056	Durbin-Watson stat	2.322822	
Prob(F-statistic)	0.030222			

Test for unit root in 1st difference

1.7) DLEX

Null Hypothesis: DLEX has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-5.832986	0.0001
Test critical values:		
1% level	-3.699871	
5% level	-2.976263	
10% level	-2.627420	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLEX)
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 13:49
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLEX(-1)	-1.160670	0.198984	-5.832986	0.0000
C	0.081291	0.025587	3.176998	0.0039
R-squared	0.576442	Mean dependent var	0.000589	
Adjusted R-squared	0.559499	S.D. dependent var	0.168515	
S.E. of regression	0.111844	Akaike info criterion	-1.472245	
Sum squared resid	0.312724	Schwarz criterion	-1.376257	
Log likelihood	21.87530	Hannan-Quinn criter.	-1.443702	
F-statistic	34.02372	Durbin-Watson stat	1.962461	
Prob(F-statistic)	0.000004			

2. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอย (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565) ครั้งที่ 1

Dependent Variable: DLPIT
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 14:25
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.474373	0.527691	0.8988960	0.3879
DLGDPPC(-1)	-0.457184	0.392351	-1.165242	0.2686
DLPC	0.996292	0.651720	1.528711	0.1546
DLGC	0.215231	0.597236	0.360378	0.7254
DLPI	-0.536693	0.130180	-4.122690	0.0017
DLPI(-1)	0.430364	0.095083	4.526181	0.0009
LGI	0.270777	0.144576	1.872908	0.0879
LGI(-1)	-0.294105	0.155548	-1.890770	0.0853
DLEX	0.009993	0.135561	0.073714	0.9426
D2540	-0.145162	0.057098	-2.542345	0.0274
D2552	-0.120578	0.084858	-1.420935	0.1831
D2554	0.107960	0.050147	2.152889	0.0544
D2557	-0.055344	0.049453	-1.119118	0.2869
D2563	0.006624	0.048045	0.137862	0.8928
DTAX	-0.002485	0.021635	-0.114864	0.9106
C	0.298747	0.427974	0.698049	0.4996
R-squared	0.920846	Mean dependent var	0.053757	
Adjusted R-squared	0.812909	S.D. dependent var	0.085067	
S.E. of regression	0.036795	Akaike info criterion	-3.479663	
Sum squared resid	0.014893	Schwarz criterion	-2.711760	
Log likelihood	62.97545	Hannan-Quinn criter.	-3.251325	
F-statistic	8.531303	Durbin-Watson stat	2.137288	
Prob(F-statistic)	0.000496			

3. การทดสอบ Variance Inflation Factor (VIF) ของแบบจำลองสมการถดถอย ครั้งที่ 1

Variance Inflation Factors
Date: 07/16/25 Time: 14:43
Sample: 2537 2565
Included observations: 27

Variable	Coefficient Variance	Uncentered VIF	Centered VIF
DLGDPPC	0.278458	21.53848	9.471756
DLGDPPC(-1)	0.153939	13.29858	5.945002
DLPC	0.424740	36.35812	11.17254
DLGC	0.356691	42.01360	6.400038
DLPI	0.016947	10.17599	9.877121
DLPI(-1)	0.009041	5.595847	5.393204
LGI	0.020902	74465.96	44.34832
LGI(-1)	0.024195	85691.15	52.02510
DLEX	0.018377	6.157337	4.355429
D2540	0.003260	4.815994	4.459254
D2552	0.007201	5.318707	5.121718
D2554	0.002515	1.857402	1.788609
D2557	0.002446	1.806363	1.739460
D2563	0.002308	3.410000	3.157407
DTAX	0.000468	2.074334	1.613371
C	0.183162	3652.744	NA

4. การทดสอบ White Test ของแบบจำลองสมการถดถอย ครั้งที่ 1

Heteroskedasticity Test: White
Null hypothesis: Homoskedasticity

F-statistic	2.287121	Prob. F(15,11)	0.0855
Obs*R-squared	20.44469	Prob. Chi-Square(15)	0.1555
Scaled explained SS	2.421560	Prob. Chi-Square(15)	0.9999

Test Equation:
Dependent Variable: RESID²
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 14:45
Sample: 2539 2565
Included observations: 27

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.002835	0.003954	0.716951	0.4883
DLGDPPC^2	0.010763	0.059800	0.179978	0.8604
DLGDPPC(-1)^2	0.002205	0.047607	0.046320	0.9639
DLPC^2	-0.128507	0.074746	-1.719246	0.1135
DLGC^2	0.212061	0.066760	3.176464	0.0088
DLPI^2	0.004574	0.004400	1.039410	0.3209
DLPI(-1)^2	-0.005887	0.002279	-2.582964	0.0255
LGI^2	-0.000250	8.61E-05	-2.900697	0.0144
LGI(-1)^2	0.000239	8.99E-05	2.653533	0.0224
DLEX^2	-0.023169	0.013647	-1.697736	0.1176
D2540^2	-0.001029	0.000640	-1.608230	0.1361
D2552^2	-0.003250	0.000997	-3.261491	0.0076
D2554^2	-0.001275	0.000705	-1.810221	0.0976
D2557^2	-0.001649	0.000708	-2.328928	0.0399
D2563^2	-0.000203	0.000497	-0.409226	0.6902
DTAX^2	-6.50E-05	0.000300	-0.216805	0.8323

R-squared	0.757211	Mean dependent var	0.000552
Adjusted R-squared	0.426135	S.D. dependent var	0.000672
S.E. of regression	0.000509	Akaike info criterion	-12.04223
Sum squared resid	2.85E-06	Schwarz criterion	-11.27433
Log likelihood	178.5701	Hannan-Quinn criter.	-11.81389
F-statistic	2.287121	Durbin-Watson stat	2.578803
Prob(F-statistic)	0.085510		

5. การทดสอบ Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test ของแบบจำลองสมการถดถอย ครั้งที่ 1

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:
Null hypothesis: No serial correlation at up to 7 lags

F-statistic	0.636176	Prob. F(7, 4)	0.7181
Obs*R-squared	14.22382	Prob. Chi-Square(7)	0.0473

Test Equation:
Dependent Variable: RESID
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 14:47
Sample: 2539 2565
Included observations: 27
Presample missing value lagged residuals set to zero.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.409560	1.054236	0.388490	0.7174
DLGDPPC(-1)	-0.555650	0.777556	-0.714612	0.5143
DLPC	0.400087	0.869365	0.460206	0.6693
DLGC	-2.631530	2.495241	-1.054619	0.3511
DLPI	-0.070475	0.191127	-0.368732	0.7310
DLPI(-1)	-0.133082	0.276802	-0.480784	0.6558
LGI	0.583240	0.409691	1.423609	0.2277
LGI(-1)	-0.620041	0.435558	-1.423553	0.2277
DLEX	0.079228	0.195327	0.405614	0.7058
D2540	0.024192	0.074041	0.326740	0.7602
D2552	0.253233	0.268488	0.943179	0.3990
D2554	0.036687	0.134092	0.273596	0.7979
D2557	0.228585	0.170602	1.339876	0.2513
D2563	-0.106042	0.123041	-0.861848	0.4374
DTAX	0.018802	0.044968	0.418121	0.6973
C	0.625698	0.685258	0.913084	0.4129
RESID(-1)	-0.585815	0.747303	-0.783906	0.4769
RESID(-2)	-0.977698	0.777053	-1.258213	0.2768
RESID(-3)	-1.006182	1.179796	-0.852844	0.4418
RESID(-4)	-1.446016	1.985173	-0.728408	0.5067
RESID(-5)	-1.844189	1.305117	-1.413044	0.2305
RESID(-6)	-2.301268	1.629005	-1.412683	0.2306
RESID(-7)	-1.873652	1.848379	-1.013673	0.3681

R-squared	0.526808	Mean dependent var	3.12E-17
Adjusted R-squared	-2.075747	S.D. dependent var	0.023933
S.E. of regression	0.041973	Akaike info criterion	-3.709399
Sum squared resid	0.007047	Schwarz criterion	-2.605538
Log likelihood	73.07689	Hannan-Quinn criter.	-3.381163
F-statistic	0.202420	Durbin-Watson stat	2.083177
Prob(F-statistic)	0.994618		

6. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 2
(ด้วยวิธี Newey-West (HAC) standard errors)

Dependent Variable: DLPIT
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 15:57
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments
HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 3.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.474373	0.491761	0.964643	0.3555
DLGDPPC(-1)	-0.457184	0.387485	-1.179874	0.2629
DLPC	0.996292	0.663982	1.500481	0.1616
DLGC	0.215231	0.811901	0.265095	0.7958
DLPI	-0.536693	0.132970	-4.036192	0.0020
DLPI(-1)	0.430364	0.096688	4.451059	0.0010
LGI	0.270777	0.139212	1.945065	0.0778
LGI(-1)	-0.294105	0.150209	-1.957972	0.0761
DLEX	0.009993	0.110512	0.090422	0.9296
D2540	-0.145162	0.033881	-4.284457	0.0013
D2552	-0.120578	0.098062	-1.229602	0.2445
D2554	0.107960	0.035383	3.051206	0.0110
D2557	-0.055344	0.039510	-1.400752	0.1889
D2563	0.006624	0.036824	0.179872	0.8605
DTAX	-0.002485	0.022133	-0.112276	0.9126
C	0.298747	0.297496	1.004203	0.3369

R-squared	0.920846	Mean dependent var	0.053757
Adjusted R-squared	0.812909	S.D. dependent var	0.085067
S.E. of regression	0.036795	Akaike info criterion	-3.479663
Sum squared resid	0.014893	Schwarz criterion	-2.711760
Log likelihood	62.97545	Hannan-Quinn criter.	-3.251325
F-statistic	8.531303	Durbin-Watson stat	2.137288
Prob(F-statistic)	0.000496	Wald F-statistic	5.07E+12
Prob(Wald F-statistic)	0.000000		

7. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2565 ครั้งที่ 3
(ด้วยวิธี Newey-West (HAC) standard errors รวมถึงตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

Dependent Variable: DLPIT
Method: Least Squares
Date: 07/16/25 Time: 15:06
Sample (adjusted): 2539 2565
Included observations: 27 after adjustments
HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 3.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	1.105272	0.126259	8.754023	0.0000
DLPI	-0.215380	0.040571	-5.308651	0.0000
DLPI(-1)	0.359612	0.038432	9.357084	0.0000
D2552	-0.073702	0.010156	-7.257312	0.0000
D2557	-0.102302	0.003564	-28.70718	0.0000

R-squared	0.800991	Mean dependent var	0.053757
Adjusted R-squared	0.764808	S.D. dependent var	0.085067
S.E. of regression	0.041255	Akaike info criterion	-3.372524
Sum squared resid	0.037443	Schwarz criterion	-3.132555
Log likelihood	50.52908	Hannan-Quinn criter.	-3.301169
Durbin-Watson stat	1.691741		

การจัดทำแบบจำลองเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567

8. การทดสอบ Unit Root Test (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567)

Test for unit root in level

8.1) LPIT

Null Hypothesis: LPIT has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-2.250068	0.4466
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPIT)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:11
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPIT(-1)	-0.273332	0.121477	-2.250068	0.0328
C	3.166226	1.367157	2.315919	0.0284
@TREND("2537")	0.013813	0.007217	1.914057	0.0663

R-squared	0.190387	Mean dependent var	0.060498
Adjusted R-squared	0.130415	S.D. dependent var	0.087628
S.E. of regression	0.081714	Akaike info criterion	-2.076535
Sum squared resid	0.180285	Schwarz criterion	-1.936416
Log likelihood	34.14803	Hannan-Quinn criter.	-2.031710
F-statistic	3.174630	Durbin-Watson stat	1.038370
Prob(F-statistic)	0.057776		

Test for unit root in 1st difference

8.1) DLPIT

Null Hypothesis: DLPIT has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.889336	0.0060
Test critical values:		
1% level	-3.679322	
5% level	-2.967767	
10% level	-2.622989	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPIT)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:35
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLPIT(-1)	-0.631240	0.162300	-3.889336	0.0006
C	0.031771	0.017316	1.834740	0.0776

R-squared	0.359080	Mean dependent var	-0.006678
Adjusted R-squared	0.335342	S.D. dependent var	0.093911
S.E. of regression	0.076562	Akaike info criterion	-2.234949
Sum squared resid	0.158269	Schwarz criterion	-2.140653
Log likelihood	34.40676	Hannan-Quinn criter.	-2.205416
F-statistic	15.12694	Durbin-Watson stat	1.985877
Prob(F-statistic)	0.000593		

Test for unit root in level

8.2) LGDPPC

Null Hypothesis: LGDPPC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-0.984627	0.9313
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGDPPC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:11
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGDPPC(-1)	-0.100815	0.102389	-0.984627	0.3335
C	1.181764	1.129365	1.046397	0.3047
@TREND("2537")	0.003820	0.005356	0.713172	0.4819

R-squared	0.112627	Mean dependent var	0.048447
Adjusted R-squared	0.046895	S.D. dependent var	0.042808
S.E. of regression	0.041793	Akaike info criterion	-3.417555
Sum squared resid	0.047159	Schwarz criterion	-3.277435
Log likelihood	54.26332	Hannan-Quinn criter.	-3.372729
F-statistic	1.713441	Durbin-Watson stat	1.539132
Prob(F-statistic)	0.199267		

Test for unit root in 1st difference

8.2) DLGDPPC

Null Hypothesis: DLGDPPC has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.642818	0.0009
Test critical values:		
1% level	-3.679322	
5% level	-2.967767	
10% level	-2.622989	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLGDPPC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:35
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC(-1)	-0.824408	0.177566	-4.642818	0.0001
C	0.037041	0.011556	3.205373	0.0035

R-squared	0.443938	Mean dependent var	-0.003506
Adjusted R-squared	0.423343	S.D. dependent var	0.053666
S.E. of regression	0.040753	Akaike info criterion	-3.496105
Sum squared resid	0.044842	Schwarz criterion	-3.401809
Log likelihood	52.69352	Hannan-Quinn criter.	-3.466572
F-statistic	21.55576	Durbin-Watson stat	2.077336
Prob(F-statistic)	0.000080		

8.3) LPC

Null Hypothesis: LPC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.748176	0.7042
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:12
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPC(-1)	-0.159759	0.091386	-1.748176	0.0918
C	2.390465	1.323988	1.805504	0.0822
@TREND("2537")	0.007935	0.005248	1.512143	0.1421
R-squared	0.163782	Mean dependent var	0.058338	
Adjusted R-squared	0.101840	S.D. dependent var	0.038202	
S.E. of regression	0.036205	Akaike info criterion	-3.704620	
Sum squared resid	0.035391	Schwarz criterion	-3.564501	
Log likelihood	58.56930	Hannan-Quinn criter.	-3.659795	
F-statistic	2.644116	Durbin-Watson stat	1.400148	
Prob(F-statistic)	0.089395			

8.3) DLPC

Null Hypothesis: DLPC has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.281018	0.0023
Test critical values:		
1% level	-3.679322	
5% level	-2.967767	
10% level	-2.622989	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:35
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLPC(-1)	-0.748195	0.174770	-4.281018	0.0002
C	0.041256	0.012216	3.377284	0.0022
R-squared	0.404330	Mean dependent var	-0.002546	
Adjusted R-squared	0.382268	S.D. dependent var	0.045726	
S.E. of regression	0.035939	Akaike info criterion	-3.747510	
Sum squared resid	0.034874	Schwarz criterion	-3.653214	
Log likelihood	56.33889	Hannan-Quinn criter.	-3.717978	
F-statistic	18.32712	Durbin-Watson stat	2.001189	
Prob(F-statistic)	0.000210			

Test for unit root in level

8.4) LGC

Null Hypothesis: LGC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	0.885600	0.9997
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:12
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGC(-1)	0.052936	0.059774	0.885600	0.3837
C	-0.576127	0.773863	-0.744482	0.4630
@TREND("2537")	-0.006567	0.004437	-1.480101	0.1504
R-squared	0.398437	Mean dependent var	0.067592	
Adjusted R-squared	0.353877	S.D. dependent var	0.038223	
S.E. of regression	0.030725	Akaike info criterion	-4.032873	
Sum squared resid	0.025488	Schwarz criterion	-3.892753	
Log likelihood	63.49309	Hannan-Quinn criter.	-3.988047	
F-statistic	8.941538	Durbin-Watson stat	1.313989	
Prob(F-statistic)	0.001048			

Test for unit root in 1st difference

8.4) DLGC

Null Hypothesis: DLGC has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.486013	0.0598
Test critical values:		
1% level	-4.309824	
5% level	-3.574244	
10% level	-3.221728	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLGC)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:36
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGC(-1)	-0.621019	0.178146	-3.486013	0.0018
C	0.062642	0.022842	2.742396	0.0109
@TREND("2537")	-0.001482	0.000787	-1.883279	0.0709
R-squared	0.319185	Mean dependent var	-0.004150	
Adjusted R-squared	0.266814	S.D. dependent var	0.033570	
S.E. of regression	0.028745	Akaike info criterion	-4.163041	
Sum squared resid	0.021482	Schwarz criterion	-4.021597	
Log likelihood	63.36410	Hannan-Quinn criter.	-4.118743	
F-statistic	6.094753	Durbin-Watson stat	2.033024	
Prob(F-statistic)	0.006751			

8.5) LPI

Null Hypothesis: LPI has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-1.938171	0.6100
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LPI)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:12
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LPI(-1)	-0.219225	0.113109	-1.938171	0.0631
C	2.983989	1.533200	1.946249	0.0621
@TREND("2537")	0.012199	0.006596	1.849422	0.0754
R-squared	0.126018	Mean dependent var	0.034277	
Adjusted R-squared	0.061278	S.D. dependent var	0.167132	
S.E. of regression	0.161930	Akaike info criterion	-0.708663	
Sum squared resid	0.707978	Schwarz criterion	-0.568543	
Log likelihood	13.62995	Hannan-Quinn criter.	-0.663838	
F-statistic	1.946537	Durbin-Watson stat	1.125739	
Prob(F-statistic)	0.162288			

8.5) DLPI

Null Hypothesis: DLPI has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-3.502418	0.0152
Test critical values:		
1% level	-3.679322	
5% level	-2.967767	
10% level	-2.622989	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLPI)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:36
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLP(-1)	-0.612725	0.174944	-3.502418	0.0016
C	0.015806	0.029868	0.529205	0.6010
R-squared	0.312399	Mean dependent var	-0.005820	
Adjusted R-squared	0.286932	S.D. dependent var	0.186358	
S.E. of regression	0.157367	Akaike info criterion	-0.793996	
Sum squared resid	0.668641	Schwarz criterion	-0.699700	
Log likelihood	13.51294	Hannan-Quinn criter.	-0.764464	
F-statistic	12.26693	Durbin-Watson stat	1.729723	
Prob(F-statistic)	0.001623			

8.6) LGI

Null Hypothesis: LGI has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 3 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-4.493314	0.0071
Test critical values:		
1% level	-4.339330	
5% level	-3.587527	
10% level	-3.229230	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LGI)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:13
Sample (adjusted): 2541 2567
Included observations: 27 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGI(-1)	-0.661879	0.147303	-4.493314	0.0002
D(LGI(-1))	0.371583	0.157361	2.361342	0.0279
D(LGI(-2))	0.158707	0.159703	0.993768	0.3316
D(LGI(-3))	0.298070	0.161839	1.841762	0.0797
C	8.374119	1.863788	4.493064	0.0002
@TREND("2537")	0.028241	0.006132	4.605626	0.0002
R-squared	0.550990	Mean dependent var	0.021377	
Adjusted R-squared	0.444082	S.D. dependent var	0.080276	
S.E. of regression	0.059854	Akaike info criterion	-2.600695	
Sum squared resid	0.075232	Schwarz criterion	-2.312731	
Log likelihood	41.10938	Hannan-Quinn criter.	-2.515068	
F-statistic	5.153906	Durbin-Watson stat	1.792729	
Prob(F-statistic)	0.003067			

Test for unit root in level

8.7) LEX

Null Hypothesis: LEX has a unit root
Exogenous: Constant, Linear Trend
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-2.216627	0.4639
Test critical values:		
1% level	-4.296729	
5% level	-3.568379	
10% level	-3.218382	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(LEX)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:13
Sample (adjusted): 2538 2567
Included observations: 30 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LEX(-1)	-0.210067	0.094769	-2.216627	0.0353
C	3.169132	1.368290	2.316125	0.0284
@TREND("2537")	0.010460	0.006854	1.525957	0.1387

R-squared	0.243569	Mean dependent var	0.074853
Adjusted R-squared	0.187537	S.D. dependent var	0.108872
S.E. of regression	0.098134	Akaike info criterion	-1.710332
Sum squared resid	0.260016	Schwarz criterion	-1.570213
Log likelihood	28.65499	Hannan-Quinn criter.	-1.665507
F-statistic	4.346977	Durbin-Watson stat	2.410109
Prob(F-statistic)	0.023088		

Test for unit root in 1st difference

8.7) DLEX

Null Hypothesis: DLEX has a unit root
Exogenous: Constant
Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=7)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-6.340774	0.0000
Test critical values:		
1% level	-3.679322	
5% level	-2.967767	
10% level	-2.622989	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(DLEX)
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 11:37
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLEX(-1)	-1.165659	0.183835	-6.340774	0.0000
C	0.082201	0.024198	3.396957	0.0021

R-squared	0.598247	Mean dependent var	-0.004173
Adjusted R-squared	0.583367	S.D. dependent var	0.166861
S.E. of regression	0.107704	Akaike info criterion	-1.552387
Sum squared resid	0.313204	Schwarz criterion	-1.458091
Log likelihood	24.50961	Hannan-Quinn criter.	-1.522854
F-statistic	40.20541	Durbin-Watson stat	2.036307
Prob(F-statistic)	0.000001		

9. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอย (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567) ครั้งที่ 1

Dependent Variable: DLPIT
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 15:26
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.437254	0.484885	0.901768	0.3836
DLGDPPC(-1)	-0.429345	0.350684	-1.224307	0.2426
DLPC	1.031503	0.459187	2.246368	0.0427
DLGC	0.184617	0.346375	0.532997	0.6030
DLP1	-0.536866	0.112736	-4.762147	0.0004
DLP1(-1)	0.428035	0.080349	5.327191	0.0001
LGI	0.265967	0.120628	2.204851	0.0461
LGI(-1)	-0.285463	0.131197	-2.175829	0.0486
DLEX	0.021056	0.120852	0.174232	0.8644
D2540	-0.148246	0.052230	-2.838334	0.0140
D2552	-0.120334	0.061993	-1.941074	0.0742
D2554	0.103899	0.045978	2.259746	0.0417
D2557	-0.058956	0.044149	-1.335404	0.2047
D2563	0.004170	0.043484	0.095907	0.9251
DTAX	-0.003409	0.019424	-0.175492	0.8634
C	0.249192	0.387585	0.642935	0.5314

R-squared	0.919177	Mean dependent var	0.054233
Adjusted R-squared	0.825920	S.D. dependent var	0.082056
S.E. of regression	0.034236	Akaike info criterion	-3.609965
Sum squared resid	0.015238	Schwarz criterion	-2.855594
Log likelihood	68.34449	Hannan-Quinn criter.	-3.373705
F-statistic	9.856356	Durbin-Watson stat	2.090583
Prob(F-statistic)	0.000088		

10. การทดสอบ Variance Inflation Factor (VIF) ของแบบจำลองสมการถดถอย (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567) ครั้งที่ 1

Variance Inflation Factors
Date: 07/25/25 Time: 15:26
Sample: 2537 2567
Included observations: 29

Variable	Coefficient Variance	Uncentered VIF	Centered VIF
DLGDPPC	0.235113	21.45709	9.320499
DLGDPPC(-1)	0.122979	12.88667	5.526597
DLPC	0.210853	23.11409	6.755767
DLGC	0.119976	16.47030	3.839968
DLPI	0.012709	8.839261	8.566079
DLP(-1)	0.006456	4.655798	4.456822
LGI	0.014551	64636.21	41.01851
LGI(-1)	0.017213	76061.68	50.82637
DLEX	0.014605	5.786949	4.020058
D2540	0.002728	4.654754	4.333737
D2552	0.003843	3.278824	3.165761
D2554	0.002114	1.803582	1.741389
D2557	0.001949	1.662896	1.605554
D2563	0.001891	3.226373	3.003865
DTAX	0.000377	1.931355	1.531765
C	0.150222	3716.722	NA

11. การทดสอบ White Test ครั้งที่ 1

(ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567)

Heteroskedasticity Test: White
Null hypothesis: Homoskedasticity

F-statistic	2.523546	Prob. F(15,13)	0.0507
Obs*R-squared	21.58650	Prob. Chi-Square(15)	0.1191
Scaled explained SS	3.193292	Prob. Chi-Square(15)	0.9994

Test Equation:
Dependent Variable: RESID^2
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 15:27
Sample: 2539 2567
Included observations: 29

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.002050	0.002858	0.717152	0.4860
DLGDPPC^2	0.024882	0.056298	0.441975	0.6658
DLGDPPC(-1)^2	0.004736	0.044406	0.106656	0.9167
DLPC^2	-0.097642	0.047396	-2.060120	0.0600
DLGC^2	0.184302	0.061475	2.998018	0.0103
DLP^2	0.005132	0.003704	1.385479	0.1892
DLP(-1)^2	-0.005140	0.002035	-2.526477	0.0253
LGI^2	-0.000233	7.73E-05	-3.019297	0.0099
LGI(-1)^2	0.000226	8.00E-05	2.825272	0.0143
DLEX^2	-0.024688	0.011640	-2.120998	0.0537
D2540^2	-0.000876	0.000601	-1.457941	0.1686
D2552^2	-0.002811	0.000861	-3.263569	0.0062
D2554^2	-0.001280	0.000639	-2.002693	0.0665
D2557^2	-0.001506	0.000640	-2.351570	0.0351
D2563^2	-0.000165	0.000461	-0.358101	0.7260
DTAX^2	-9.46E-05	0.000275	-0.344061	0.7363

R-squared	0.744362	Mean dependent var	0.000525
Adjusted R-squared	0.449395	S.D. dependent var	0.000649
S.E. of regression	0.000481	Akaike info criterion	-12.13842
Sum squared resid	3.01E-06	Schwarz criterion	-11.38405
Log likelihood	192.0071	Hannan-Quinn criter.	-11.90216
F-statistic	2.523546	Durbin-Watson stat	2.559830
Prob(F-statistic)	0.050670		

12. การทดสอบ Harvey Test ครั้งที่ 1

(ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567)

Heteroskedasticity Test: Harvey
Null hypothesis: Homoskedasticity

F-statistic	336.6467	Prob. F(15,13)	0.0000
Obs*R-squared	28.92553	Prob. Chi-Square(15)	0.0164
Scaled explained SS	2188.318	Prob. Chi-Square(15)	0.0000

Test Equation:
Dependent Variable: LRESID2
Method: Least Squares
Date: 07/29/25 Time: 11:08
Sample: 2539 2567
Included observations: 29

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	2.120477	16.55535	0.128084	0.9000
DLGDPPC	51.52534	20.71144	2.487772	0.0272
DLGDPPC(-1)	26.12083	14.97917	1.743811	0.1048
DLPC	-67.63876	19.61378	-3.448532	0.0043
DLGC	13.99912	14.79512	0.946198	0.3613
DLPI	10.09279	4.815428	2.095927	0.0562
DLP(-1)	-1.876861	3.432047	-0.546863	0.5937
LGI	-11.88632	5.152536	-2.306887	0.0382
LGI(-1)	11.11128	5.603976	1.982749	0.0689
DLEX	-8.978942	5.162084	-1.739403	0.1056
D2540	0.984993	2.230954	0.441512	0.6661
D2552	-64.79624	2.647990	-24.46997	0.0000
D2554	-66.75099	1.963926	-33.98854	0.0000
D2557	-66.86024	1.885775	-35.45505	0.0000
D2563	-2.835096	1.857375	-1.526399	0.1509
DTAX	-0.590872	0.829684	-0.712166	0.4889

R-squared	0.997432	Mean dependent var	-15.37467
Adjusted R-squared	0.994469	S.D. dependent var	19.66389
S.E. of regression	1.462370	Akaike info criterion	3.899096
Sum squared resid	27.80084	Schwarz criterion	4.653466
Log likelihood	-40.53689	Hannan-Quinn criter.	4.135355
F-statistic	336.6467	Durbin-Watson stat	1.973345
Prob(F-statistic)	0.000000		

12. การทดสอบ Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test ของแบบจำลองสมการถดถอย

(ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567) ครั้งที่ 1

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:
Null hypothesis: No serial correlation at up to 7 lags

F-statistic	0.518806	Prob. F(7,6)	0.7947
Obs*R-squared	10.93454	Prob. Chi-Square(7)	0.1415

Test Equation:
Dependent Variable: RESID
Method: Least Squares
Date: 07/25/25 Time: 15:27
Sample: 2539 2567
Included observations: 29
Presample missing value lagged residuals set to zero.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	-0.145416	0.750913	-0.193652	0.8528
DLGDPPC(-1)	-0.768315	0.657668	-1.168241	0.2870
DLPC	-0.037815	0.712944	-0.053040	0.9594
DLGC	-0.120817	0.553574	-0.218249	0.8345
DLPI	-0.055854	0.166879	-0.334699	0.7492
DLPI(-1)	0.056453	0.144645	0.390289	0.7098
LGI	0.240525	0.222422	1.081389	0.3211
LGI(-1)	-0.253633	0.234689	-1.080721	0.3213
DLEX	-0.024300	0.161498	-0.150469	0.8853
D2540	0.012512	0.067167	0.186288	0.8584
D2552	0.009956	0.115381	0.086285	0.9340
D2554	0.084971	0.107138	0.793100	0.4579
D2557	0.109889	0.094563	1.162074	0.2893
D2563	-0.086312	0.091256	-0.945820	0.3808
DTAX	0.022582	0.036561	0.617636	0.5595
C	0.213179	0.507504	0.420054	0.6891
RESID(-1)	-0.690580	0.655126	-1.054118	0.3324
RESID(-2)	-0.860092	0.579180	-1.485016	0.1881
RESID(-3)	-0.839400	0.839339	-1.000072	0.3559
RESID(-4)	-0.584769	1.099626	-0.531789	0.6140
RESID(-5)	-0.543512	0.588281	-0.923898	0.3912
RESID(-6)	-0.696090	0.580303	-1.199529	0.2755
RESID(-7)	-0.613379	0.805428	-0.761557	0.4752

R-squared	0.377053	Mean dependent var	3.51E-16
Adjusted R-squared	-1.907086	S.D. dependent var	0.023328
S.E. of regression	0.039775	Akaike info criterion	-3.600500
Sum squared resid	0.009492	Schwarz criterion	-2.516093
Log likelihood	75.20725	Hannan-Quinn criter.	-3.260877
F-statistic	0.165075	Durbin-Watson stat	1.840021
Prob(F-statistic)	0.999267		

13. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 2 (ด้วยวิธี Newey-West (HAC) standard errors)

Dependent Variable: DLPIT
Method: Least Squares
Date: 07/29/25 Time: 11:50
Sample (adjusted): 2539 2567
Included observations: 29 after adjustments
HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 4.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	0.437254	0.459168	0.952274	0.3583
DLGDPPC(-1)	-0.429345	0.292075	-1.469982	0.1654
DLPC	1.031503	0.430714	2.394866	0.0324
DLGC	0.184617	0.334007	0.552734	0.5898
DLPI	-0.536866	0.104760	-5.124719	0.0002
DLPI(-1)	0.428035	0.067746	6.318238	0.0000
LGI	0.265967	0.094196	2.823542	0.0144
LGI(-1)	-0.285463	0.105815	-2.697741	0.0183
DLEX	0.021056	0.084185	0.250119	0.8064
D2540	-0.148246	0.034165	-4.339117	0.0008
D2552	-0.120334	0.046779	-2.572409	0.0232
D2554	0.103899	0.027244	3.813618	0.0022
D2557	-0.058956	0.028658	-2.057269	0.0603
D2563	0.004170	0.028313	0.147296	0.8852
DTAX	-0.003409	0.026180	-0.130207	0.8984
C	0.249192	0.303721	0.820463	0.4267

R-squared	0.919177	Mean dependent var	0.054233
Adjusted R-squared	0.825920	S.D. dependent var	0.082056
S.E. of regression	0.034236	Akaike info criterion	-3.609965
Sum squared resid	0.015238	Schwarz criterion	-2.855594
Log likelihood	68.34449	Hannan-Quinn criter.	-3.373705
F-statistic	9.856356	Durbin-Watson stat	2.090583
Prob(F-statistic)	0.000088	Wald F-statistic	8.33E+11
Prob(Wald F-statistic)	0.000000		

14. ผลการประมาณการแบบจำลองสมการถดถอยโดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 - 2567 ครั้งที่ 3 (ด้วยวิธี Newey-West (HAC) standard errors รวมถึงตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ)

Dependent Variable: DLPIT

Method: Least Squares

Date: 07/29/25 Time: 13:32

Sample (adjusted): 2539 2567

Included observations: 29 after adjustments

HAC standard errors & covariance (Bartlett kernel, Newey-West fixed bandwidth = 4.0000)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
DLGDPPC	1.111384	0.125085	8.885069	0.0000
DLPI	-0.216129	0.030892	-6.996225	0.0000
DLPI(-1)	0.360511	0.028877	12.48444	0.0000
D2552	-0.073710	0.008411	-8.763098	0.0000
D2557	-0.102454	0.002546	-40.24461	0.0000
R-squared	0.800299	Mean dependent var	0.054233	
Adjusted R-squared	0.767016	S.D. dependent var	0.082056	
S.E. of regression	0.039607	Akaike info criterion	-3.464026	
Sum squared resid	0.037650	Schwarz criterion	-3.228285	
Log likelihood	55.22837	Hannan-Quinn criter.	-3.390195	
Durbin-Watson stat	1.693209			

**สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
www.parliament.go.th/pbo
โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 7420**

PBO วิเคราะห์งบประมาณอย่างมืออาชีพ เป็นกลาง และสร้างสรรค์